

Høringsoppsummering – kirkevalg – overordnede problemstillinger

Innhold

Innledning.....	2
Overordnede tilbakemeldinger.....	2
Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet	3
Argumenter for modell A	4
Argumenter for modell B	18
Andre modeller.....	21
Andre innspill knyttet til lister.....	23
Gå tilbake til en liste.....	23
Indirekte valg.....	24
Forslag til forenklet ordning for valg av nominasjonskomité	26
Kirkerådets kommentarer.....	30
Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg til menighetsråd	31
Alternativ 1	32
Alternativ 2.....	33
Alternativ 3.....	37
Alternativ 4.....	37
Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet	38
Argumenter for alternativ 1.....	40
Argumenter for alternativ 2	42
Argumenter for alternativ 3	47
Andre innspill til kommunikasjon om lister og kandidater	47
Kirkerådets kommentarer.....	47
Tid og sted for valg.....	47
Kirkerådets kommentarer.....	56
Personvalgregler	57
Valg av menighetsråd.....	57
Valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.....	61
Andre spørsmål om personvalgreglene	64

Kirkerådets kommentarer.....	65
Forhåndsstemming.....	65
Andre spørsmål knyttet til forhåndsstemming	74
Digitale valg.....	76
Kirkerådets kommentarer.....	78
Andre tema knyttet til kirkevalg og demokrati	78

Innledning

Det kom inn 264 hørings svar. Av disse kom 233 i digitalt skjema og resten på e-post til Kirkerådets postmottak.

Tabell 1: Type høringsinstans

	Antall	Prosent
Menighetsråd	158	60 %
Fellesråd	59	22 %
Bispedømmeråd	11	4 %
Privatperson	23	9 %
Annet	13	5 %
	264	100 %

De 13 hørings svarene fra andre instanser kom fra *Fagforbundet teOLOgene, KA – Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter*, nomineringsgruppene *Bønnelista* og *Åpen folkekirke*, utdanningsinstitusjonene *MF vitenskapelig høyskole* og *Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo*, to proster, tre sokneprester og et arbeidsutvalg og en komité fra menighetsråd.

Noen høringsinstanser hadde sendt inn flere hørings svar i det digitale skjemaet. Da er den sist innsendte versjonen tatt med i sammendraget.

Flere høringsinstanser har levert hørings svar der de har synliggjort flertall og mindretall. Det gjelder blant annet *Hamar bispedømmeråd*, *Oslo bispedømmeråd* og *Nidaros bispedømmeråd*. I oppsummeringene under er det flertallssynet som er tatt med, med mindre noe annet er presisert.

Noen høringsinstanser tar opp spørsmål om organiseringen av demokratiet i Den norske kirke som er utenfor denne saken. Noe av dette er tatt med under punktet om listevalg (indirekte valg og forslag om å gå tilbake til en liste). Andre ting er tatt med et eget punkt til slutt i dokumentet.

Overordnede tilbakemeldinger

Noen høringsinstanser har kommet med noen overordnede tilbakemeldinger. For eksempel skriver *Møre bispedømmeråd*:

Å utforme høringsuttale i overordna problemstillinger knytt til kyrkjevalet er ei stor utfordring. Kyrkjevalreglane er blitt til gjennom erfaring og i samråd med juridisk og kyrkjerettsleg kompetanse, langt ut over kompetansen som ein

har tilgang til i dei einskilde bispedømeadministrasjonane/bispedømmeråda. Høyringsuttalen lyt difor ta utgangspunkt i ståstaden til høyringsinstansen. Vi er for det første medlemmer i kyrkja og har gitt vår stemme ved kyrkjevala. Deretter er vi tilsette og rådsvalde i kyrkja med ansvar for gjennomføring av valet og for oppteljing. I tillegg har medlemene i bispedømmerådet vore listekandidatar og har viktig erfaring frå kyrkjevalet frå denne posisjonen.

Ei sams erfaring er at reglane om regulering av kyrkjevalet er komplekse og vanskeleg å setje seg inn i. Denne erfaringa knyter seg mest av alt til alle dei som gir stemme ved valet (og til dei som ikkje stemmer) Reglane for sperregrensing og stemmetillegg er mest uråd å kommunisere med veljarane. Det er knappast slik at dei som har namnet sitt på listene heilt veit å gjere greie for det ulike regelverket mellom sjølvstendige lister og nominasjonskomiteen si liste.

Erfaringane frå høyringsinstansen sin ståstad kan samlast i at det er eit stort behov for å forenkla valreglane. Både gjennom digitalisering og ved å fjerne reglar som truar med å avdemokratisere valet og som har marginal betydning for sluttresultatet.

Åpen folkekirke skriver:

Grunnlaget for dette sterke engasjementet for kirkedemokratiet ligger i alle dømte medlemmers likeverdige rett til å påvirke utviklingen av Den norske kirke. Dåpen gir oss medansvar i kirken. Dette medansvaret har blitt institusjonalisert gjennom kirkevalget der alle medlemmer i utgangspunktet har like stor innflytelse over hvem som styrer i menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

For at denne kollektive medbestemmelsen skal beholdes og videreutvikles, mener Åpen folkekirke at det er en del helt grunnleggende forutsetninger som må ligge til grunn i kirkevalgordningen:

- Valgordningen må forenkles, slik at alternativene blir synlige og tydelige.
- Valgordningen må gi innflytelse til bredden blant kirkens medlemmer.
- Valgdeltakelsen må ligge på et nivå som gir kirkevalgene god legitimitet.
- Kirkevalg må fortsatt skje samtidig med og i umiddelbar nærhet til kommune- og fylkestingsvalg.

Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet

I høringsnotatet var det tegnet ut to ulike modeller for listevalg. Kirkerådet anbefalte modell B.

Modell A: Modell med Nominasjonskomiteens liste og andre lister

Modell B: Modell med utgangspunkt i selvstendige lister, og med nominasjonskomité kun der selvstendige lister ikke foreligger

Tabell 2 Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Hvilken modell ønsker du/dere? Antall.

	Modell A	Modell B	Ingen av dem	Ingen mening / vet ikke	Sum
Menighetsråd	97	36	12	13	158
Fellesråd	41	9	8	1	59
Bispedømmeråd	3	4	3	1	11
Privatperson	12	5	3	3	23
Annet	6	4	2	1	13
Totalt	159	58	28	19	264

Tabell 3 Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Hvilken modell ønsker du/dere? Andel per kategori. Prosent.

	Modell A	Modell B	Ingen av dem	Ingen mening / vet ikke	Sum
Menighetsråd	61 %	23 %	8 %	8 %	100 %
Fellesråd	69 %	15 %	14 %	2 %	100 %
Bispedømmeråd	27 %	36 %	27 %	9 %	100 %
Privatperson	52 %	22 %	13 %	13 %	100 %
Annet	46 %	31 %	15 %	8 %	100 %
Totalt	60 %	22 %	11 %	7 %	100 %

Modell A: Modell med Nominasjonskomiteens liste og andre lister

Modell B: Modell med utgangspunkt i selvstendige lister, og med nominasjonskomité kun der selvstendige lister ikke foreligger

Argumenter for modell A

Et flertall av høringsinstansene ønsker modell A. Noen argumenterer for at en bør gjøre minst mulig endringer før valget i 2023. For eksempel skriver *Agder og Telemark bispedømmeråd*:

Agder og Telemark bispedømmeråd ønsker å videreføre dagens modell med forbedringer – modell A - til neste valg. Selv om denne modellen ikke er ideell, er den å foretrekke fordi den vil være kjent blant velgerne. Siden valgordningen i 2027 igjen kan bli endret, er vurderingen at det er bedre å vente til da med å gjøre endringer i selve valgordningen med listevalg. Det har vært endringer i valgordningen hver gang siden 2009. Det er nå fornuftig å vente med endringer til kirkens organisering er klarlagt.

Modell B (kun nomineringsgrupper i utgangspunktet, og bare nominasjonskomité dersom ingen grupper stiller liste) kan fungere bra for velgerne dersom flere nomineringsgrupper melder seg. Menighetsrådenes rolle i valget kan derimot bli svekket. Dersom kun én nomineringsgruppe stiller liste vil det kunne bli et ettpartivalg der mange av velgerne ikke kan identifisere seg med denne nomineringsgruppens program. «Partivalg» vil av noen kunne bli

vurdert å føre til uønsket polarisering, en situasjon man fra et annet ståsted gjerne vil bli oppfattet som økt demokratisk mangfold. Fordelen med modell B er på den annen side at listene vil fremstå som symmetriske og at reglene for stemmegiving vil bli like for alle listene.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd skriver:

Det vil være for tidlig allerede for nest valgperiode å avvikle nominasjonskomiteens listealternativ. Et fremtidig listevalg uten nominasjonskomiteens liste vil kunne være mulig men det vil være behov for å få opp flere alternative lister før en er på et forsvarlig demokratisk nivå. Dette vil kreve lenger tid enn frem til neste valgperiode.

Mange av høringsinstansene er også opptatt av menighetsrådenes rolle. *Kirkelig fellesråd i Oslo* skriver:

For kirkelig fellesråd er det avgjørende å sikre at menighetsrådene og lokalkirkene kan ha medvirkning og påvirkning av sammensetning av bispedømmerådene og Kirkemøtet. Gjennom modell A, som er en kombinasjon av nominasjonskomitéens lister og andre lister, har menighetsrådene en viss formalisert innflytelse gjennom adgangen til å foreslå kandidater til nominasjonskomitéen og deltagelse i valget av nominasjonskomitéen. I modell B har menighetsrådene kun innflytelse dersom det ikke finnes noen godkjente lister i bispedømmet og det på grunn av det må nedsettes en nominasjonskomité.

En ordning som nå med både nominasjonskomitéens liste i tillegg til lister fra andre nomineringsgrupper, vil utdeliggjøre valgalternativene. På nominasjonskomitéens liste velges det mellom kandidater med ulike kirkepolitisk ståsted, mens de andre listene fremstår som kirkepolitiske grupperinger eller partier der kandidatene er bundet til et program.

Modell B kan i større grad sikre et enhetlig valgssystem med tydeligere og sammenlignbare alternativer. Samtidig er det en modell som kan polarisere og politisere kirken. Den største utfordringer med modell B vil likevel være at lokalkirken, det vil si soknene som er definert som kirkens grunnenhet, vil ha liten eller ingen innflytelse eller noen formell kobling til valget av kirkens øverste organ. Det vil være utfordrende for Kirkemøtets legitimitet.

Hverken modell A eller B ivaretar lokalkirkens representasjon og soknets mulighet for medbestemmelse og enhetlig organisert kirkeliv. Modell A er imidlertid nærmest.

(...) Kirkelig fellesråd i Oslo ønsker primært ingen av modellene, i valget mellom modell A og B, støttes modell A. (...) FR støtter ingen modeller som ikke sikrer menighetsnivåets representasjon i alle kirkens beslutningsorganer.

Strand sokneråd skriver også om dette, og flere andre høringsinstanser skriver noe av det samme:

§11 i Trossamfunnsloven: «Soknet er den grunnleggende enheten i Den norske kirke». Dette må også gjenspeile seg i valgordningene. For oss er det viktig å

ivareta demokratiet i kirken. Gjennom nominasjonskomiteene har menighetsrådene «en viss formalisert innflytelse gjennom adgangen til å foreslå kandidater til nominasjonskomiteen og deltakelse i valget av nominasjonskomiteen» slik det også påpekes i Kirkerådets høringsnotat. Disse listene er langt på vei menighetsrådenes komiteer og lister. Nominasjonskomiteen har på en særlig måte mulighet til å sette opp en liste som representerer menighetene ut fra geografi, alder, kjønn og med en kirkepolitisk bredde. For oss er det viktig å bevare bredden i kirkelandskapet. Til nominasjonskomiteene stilles det krav om å tilstrebe bredde i kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål, kjønn, geografisk spredning, alder og kompetanse. Dette avspeiler i stor grad slik menighetene også er. Det er viktig at det blir laget en god presentasjon av kandidatene. Strand sokneråd mener at det er uheldig at en mister den nødvendige bredde når det bare blir en eller to grupperinger som stiller med liste og sine kirkepolitiske kampsaker. Ved bruk av lister vil det gjerne bli enkelte kampsaker som blir stående i fokus. Strand sokneråd mener at kirkedemokratiet vil bli svekket med denne modellen. Leke medlemmer i bispedømmeråd og kirkemøte vil da i første rekke representere ulike kirkepolitiske partier og ikke menighetsrådene som er menighetenes valgte representanter. Vi ønsker ikke en situasjon som i Svenska Kyrkan der de politiske partiene har sine kirkelige undergrupper som velges inn med sine representanter til Kyrkomøtet. Bare selvstendige kirkepolitiske lister vil kunne øke polariseringen i kirken. Vi er redd fokus i større grad da vil være det som skiller listene enn det som forener oss som kirke, og det lokale sokn og menighetsliv får mindre innflytelse. Vi mener at et kirkevalg er og skal være noe annet enn et politisk valg. Vi skal velge våre representanter som skal arbeide for et kirkelig mangfold og bredde og som representerer den vanlige kvinne og mann. Vi foreslår at Nominasjonskomiteens liste endrer navn til menighetsrådenes liste. Nominasjonskomiteen er oppnevnt av menighetsrådene i prostiene, og alle kandidatene representerer menighetene.

Argumentet om at Nominasjonskomiteens liste gir mer bredde er det flere høringsinstanser som er inne på. Blant annet skriver *Leveld, Torpo og Ål sokneråd og Ål kyrkjelege fellesråd*: «Utan Nominasjonskomiteen si liste vil vi kanskje stå att med lister berre frå ytterkantane og lista med det breiaste alternativet blir borte.»

Skoklefall menighetsråd skriver:

Skoklefall menighetsråd støtter høringsnotatets modell A: Modell med Nominasjonskomiteens liste og andre lister. Det er menighetsrådets syn at ordningen for kirkevalg bør tilpasses den situasjonen som vanligvis oppstår. Det er vår erfaring at det vanligvis er vanskelig å stille gode og representative lister som sikrer en rimelig fordeling mht. kjønn, alder, geografi, kirkesyn mv. og som gjennom det sikrer at folkekirkens medlemmer kan oppleve seg representert i kirkens sentrale organer. Det å sette opp en slik representativ liste krever en komité som har mulighet til å arbeide over tid og som har tidsrammer som gjør det mulig å sikre dialog med menighetsrådene og kirkens medlemmer forøvrig. Modell A er etter vårt syn best egnet til å sikre et representativt, demokratisk element i kirken og at personer som ønsker å arbeide med de mange ulike sakene som hører en kirke til, kan velges til

kirkens organer. Vi støtter samtidig at det fortsatt skal være mulig å fremme andre lister. Valget i 2015 viste at det kan være behov for dette ved enkelte valg – og da med mulighet for at det også fremmes mer enn en asymmetrisk liste for å gi reelle valg. Skoklefall menighetsråd støtter ikke høringsnotatets modell B. Vi antar at modell B i høringsnotatet er motivert av 2015-valget der saken om likekjønnet vigsel førte til at nominasjonskomitéens «brede» liste mange steder ble satt opp mot «en-saks-lister» eller det som høringsnotatet omtaler som asymmetriske lister. Selv om man kan være enige i at det er mindre heldig at velgerne må velge mellom lister som er så vidt lite sammenlignbare, kan løsningen i modell B ikke støttes. Denne kan gi incentiver til etablering av faste grupperinger (“kirkepartier”) og derved til en økt polarisering i kirken. Vi mener bestemt at vi ikke er tjent med en slik utvikling. Vi er også tvilende til om det vil være særlig interesse for å stille slike lister i «normalår». Om en gruppering har stilt en liste, gir ordningen heller ikke mulighet for å sette kvalitetskrav til denne listen slik at en liste fremmet som en «practical joke» eller ren sjikane, også synes å måtte respekteres som den eneste listen til valget. Modell B innebærer at det bare skal utarbeides en sentral, representativ liste der ingen liste er fremmet fra en (ekstern) gruppering. Denne «nød-listen» må da utvikles på kort varsel og da i praksis med redusert mulighet for deltakelse fra kirkens medlemmer, herunder menighetsrådene. Vi støtter derfor ikke modell B som etter vårt syn kan gi incentiver til en økt politisering av kirken samtidig som muligheten til en representativ sammensetning av kirkens organer reelt sett blir svekket.

Aurland kyrkjestyre skriver:

Det viktigaste er å sikre at det er ein god breidde i dei veljarane kan velje mellom, og at listene til saman speglar medlemmane/veljarane. Ved modell B vil ein kunne ende opp med 1 liste som ikkje speglar breidda i medlemmane/veljarane, samt at det kan føre til «hastverksarbeid» med å lage liste frå nominasjonskomiteén dersom den eine nomineringsgruppa som har meldt intensjon om å stille liste, likevel ikkje gjer det.

Andre høringsinstanser argumenterer med at de ikke ønsker polarisering og mener at flere lister vil øke polariseringer. *Øygarden kyrkjelege fellesråd* skriver: «Vi frykter polarisering som drar fokus bort frå kyrkja si hovudoppgåve: Å vinne folk for Kristus.» *Lyngdal menighetsråd, Feda menighetsråd, Flekkefjord kirkelige fellesråd, Hægebostad kirkelige fellesråd og Lyngdal kirkelige fellesråd* skriver (*Flekkefjord menighetsråd, Menighetsrådet i Bymenigheten – Sandnes og Kampen sokn* skriver noe av det samme):

Primært ønsker vi ikke en polarisert modell med flere lister. §11 i Trossamfunnsloven: Soknet er den grunnleggende enheten i Den norske kirke. Dette må også gjenspeile seg i valgordningene. Vi foreslår at Nominasjonskomiteens liste endrer navn til menighetsrådenes liste. Nominasjonskomiteen er oppnevnt av menighetsrådene i prostiene, og representerer menighetene i valget. Fjerning av Nominasjonskomiteens liste ville sannsynligvis også føre til etableringen av flere kirkepartier. Dette ville føre til en ytterligere politisering av kirken, der de politiske kirkepartiene

kjemper om makten, og det lokale sokn og menighetsråd blir uten innflytelse. Et advarende eksempel er situasjonen i Svenska Kyrkan der de politiske partiene har sine kirkelige undergrupper som velges inn med sine representanter til Kyrkomøtet.

Ekholt menighetsråd skriver:

Vi vil på generelt grunnlag uttrykke bekymring for den stadig sterkere politiseringen, og dermed også polariseringen, av kirken som pågår. Vi frykter at en ordning med mer fokus på politiske lister, og mangel på en nøytral/sammensatt liste fra nominasjonskomiteen, vil kunne føre til økt splittelse i kirken. Vi ber Kirkemøtet søke en løsning som fremmer samhold i kirken, ikke polarisering og splittelse.

Stord sokneråd skriver:

Stord sokneråd er uroa over at ei altfor sterk politisering av kyrkjelege val vil medføra at eit stort fokus på nokre få konfliktsaker kan gå på bekostning av fokus på sentrale deler av oppdraget me har som kyrkje. Me synest særleg at det er eit svakt punkt i modell B at ein kan koma i den situasjonen at ein kun har ei gruppering å stemma på, med eit sett av standpunkt som kanskje ikkje harmoniserer med mange medlemmer sitt syn, utan at ein av den grunn ser seg i stand til eller er engasjert nok til å stilla eiga gruppe. I ein slik situasjon er det ikkje tvil om at det kyrkjelege demokratiet blir skadelidende. Difor er det viktig i ein slik situasjon at det også finnest ei samansett liste, der det er dei individuelle eigenskapane og standpunkta til den enkelte som har fokus.

Ferkingstad sokneråd skriver:

Den siste tida har kyrkjevalet blitt stadig meir politisert og polariserande. Dette er sterkt beklageleg. Ferkingstad sokneråd ser ingen opplagt veg ut av denne situasjonen, men meiner at kyrkjerådets forslag (punkt 2.4) om å legge opp til ein modell som tar utgangspunkt i sjølvstendige lister opplagt vil forverre denne utviklinga. Ferkingstad sokneråd tilrår difor at dagens modell (modell A) med utgangspunkt i nominasjonskomiteens liste vart vidareført fram til eit betre forslag blir tydeleg formulert (punkt 2.5). Ferkingstad er altså usamd med innstillinga frå kyrkjerådet.

Auli menighetsråd skriver:

Kirkerådet begrunner sin anbefaling av modell B med at det oppnås klarere alternativer og at en unngår asymmetriske lister. Auli menighetsråd mener at det må finnes en liste som avspeiler bredden i kirken og ikke bare lister fra grupper som spesielt arbeider for noen kirkepolitiske kampsaker eller et eget kirkepolitisk program. Bare selvstendige kirkepolitiske lister vil dessuten kunne øke polariseringen i kirken. Dersom kirkerådet og kirkemøtet velger å gå inn for modell B med bare selvstendige kirkepolitiske lister, bør det imidlertid tas initiativ til å etablere et nytt kirkepolitisk parti med representanter fra menighetsrådene og med samme brede basis som nominasjonskomiteenes listersom et alternativ til de andre kirkepolitiske partiene. Det trenger kirken.

Åsane menighetsråd, Bergen, skriver:

Vi mener at dagens ordning med nominasjonskomite bør videreføres. Ordningen bidrar til at menighetsrådene har noe, om enn, indirekte innflytelse ved valg til bispedømmeråd. Denne ordningen er ikke til hinder for at det kan stilles andre lister. Menighetsrådene i Bjørgvin kunne tidligere velge 3 kandidater til bispedømmeråd. Dette ble endret ved forrige kirkevalg. Menigheten er grunnenheten i kirken, og menighetens innflytelse ved valg til bispedømmeråd / kirkeråd bør styrkes, ikke svekkes. På lengre sikt bør menighetsrådene velge alle kandidatene til bispedømmerådet. Menighetene / soknene er grunnenhetene i kirkestrukturen. Det aktive menighetsarbeidet er avhengig av engasjerte mennesker, som også kan ta sin tårn i menighetsrådet. Det sier seg selv at valg til menighetsråd blir et personvalg. Høringsnotatet anbefaler listevalg til bispedømmeråd, og synes også foretrekke en slik ordning ved valg til menighetsråd:” Forslaget gir sterke incentiver til etablering av faste grupperinger i det kirkelige demokratiet” (høringsnotatet s. 7). Dette kan føre til en politisering av kirken, som vi tror kirken ikke er tjent med. Notatet problematiserer flere sider ved dagens ordning med nominasjonskomite (både for bispedømmeråd og menighetsråd, for eksempel:” Det at Nominasjonskomiteens liste er bredt sammensatt innebærer at velgere som velger denne listen, med sikte på å få valgt inn personer på denne listen som har en oppfatning i tråd med deres syn, vil kunne bidra til at kandidater som har motsatt syn på samme liste, blir valgt” (høringsnotatet s. 6). Vi mener at det er en styrke ved dagens ordning at nominasjonskomiteen kan legge fram bredt sammensatte lister. Vi har tillit til at nominasjonskomiteen makter å finne kandidatene som har evne til refleksjon, og kan basere sine standpunkt på kunnskap, saklige argumenter og engasjement for saken uten at de skal tilhøre noe «parti» eller fast gruppering i kirken.

Fagerborg menighetsråd skriver:

For Fagerborg menighetsråd er det avgjørende å sikre at menighetsrådene og lokalkirkene kan ha medvirkning og påvirkning av sammensetning av bispedømmerådene og Kirkemøtet.

Gjennom modell A, som er en kombinasjon av nominasjonskomitéens lister og andre lister, har menighetsrådene en viss formalisert innflytelse gjennom adgangen til å foreslå kandidater til nominasjonskomitéen og deltagelse i valget av nominasjonskomitéen.

I modell B har menighetsrådene kun innflytelse dersom det ikke finnes noen godkjente lister i bispedømmet og det på grunn av det må nedsettes en nominasjonskomité.

En ordning som nå med både nominasjonskomitéens liste i tillegg til lister fra andre nomineringsgrupper, vil utydeliggjøre valgalternativene. På nominasjonskomitéens liste velges det mellom kandidater med ulike kirkepolitisk ståsted, mens de andre listene fremstår som kirkepolitiske grupperinger eller partier der kandidatene er bundet til et program.

Modell B kan i større grad sikre et enhetlig valgssystem med tydeligere og sammenlignbare alternativer. Samtidig er det en modell som kan polarisere og politisere kirken. Den største utfordringer med modell B vil likevel være at lokalkirken, det vil si soknene som er definert som kirkens grunnenhet, vil ha liten eller ingen innflytelse eller noen formell kobling til valget av kirkens øverste organ. Det vil være utfordrende for Kirkemøtets legitimitet.

Hverken modell A eller B ivaretar lokalkirkens representasjon og soknets mulighet for medbestemmelse og enhetlig organisert kirke. Modell A er imidlertid nærmest.

Løvestakksiden menighet skriver:

Vi ønsker en ordning som gir menigheten medvirkning til nominasjon av liste til bispedømmeråd/kirkeråd. Vi antar at ordning B vil innebære en politisering av kirken og en maktforskyvning fra den enkelte menighet og prosti til ulike andre undergrupper.

Flere høringsinstanser er også bekymret for situasjonen hvis det bare blir en liste. For eksempel skriver *Tonsen menighetsråd*:

Ved modell A får MR innflytelse ved å kunne foreslå kandidater til nominasjonskomitéen og prøve å sikre at det velges kandidater fra alle geografiske områder/prostier. Ved modell B risikerer man at det bare fremmes en liste fra en fast gruppering, og velgerne har ikke en reell valgmulighet hvis de er uenige i denne gruppens oppfatninger om sentrale spørsmål. Dersom ingen grupperinger stiller lister får nominasjonskomitéen svært kort tid på å utarbeide en kandidatliste.

Tysvær kirkelige fellesråd skriver:

Tysvær kirkelige fellesråd vil ikkje råd at kyrkjevalet for nasjonalt og regionalt nivå får meir politisk karakter enn nødvendig. Et val med bare lister foreslått av grupperinger vonar vi ikkje blir ei normalordning. Tysvær kyrkjelege fellesråd vil at det i alle høve skal settast opp ei liste av ein nominasjons komité. Ordninga i dag som gir sokneråda rett til å koma med innspel til lista er viktig for det lokale kyrkjedemokratiet å vidareføre. Tysvær KF vil er at det ved val av leke til bispedømmeråd og kyrkjemøte må sikre representantane ei tydelig forankring med lokal kyrkja. Tysvær kyrkjeleg fellesråd er sterk ueinig at dersom nokon fremmer ei alternativ liste til val av sokneråd, så skal det resultere at det ikkje vert laga ei liste frå nominasjonskomiteen. Me les høyringsnotat dit hen at dette vert drøfta dette som ei framtidig løysing. Dette er langt frå den praksis/ erfaring med på lokalplan har i dag.

Steinkjer kirkelige fellesråd skriver (Egge menighetsråd støtter også dette):

Begrunnelse for at vi ønsker liste fra en nominasjonskomite er at dette vil gi aktive i menighetene mulighet til å stille som kandidater uten å knytte seg opp til en bestemt gruppering. Det vil i større grad fokusere på å søke enighet og gode lokale løsninger i stedet for å markere uenighet i div. saker som grunnlag for valget. Det kan være vanskelig på forhånd å vite hva en skal mene om de

sakene som kommer opp i en 4-årsperiode, kanskje med unntak av noen få enkeltsaker.

Grefsen sokn skriver:

Gjennom nominasjonskomiteens lister har menighetsråd en reell mulighet til å ha innflytelse på hvem som velges inn. Det er større sjans for at virkeligheten og hverdagen til de ulike lokale menigheter blir aktualisert og løftet frem. Dette vil øke mangfoldet og sjansen for at hele bispedømmet representeres i bispedømmerådet. Dette bør følgelig være normen, og ikke bare en nødløsning der ingen politisk lister leveres. Argumentet om at de som stemmer på denne listen kan risikere å stemme på noen som er uenig med dem vil også kunne gjelde politiske lister hvis man har fokus på mer enn en sak. En liste utgått fra nominasjonskomite legger også til rette for et engasjement som ikke låses til saker, et engasjement for kirken i hele sin bredde og med alle sine muligheter og utfordringer. Fordi enkeltsaker ikke får legge premissene, vil en liste fra nominasjonskomiteen legge til rette for et annet samarbeid og en annen dynamikk.

Mo menighetsråd, Mo i Rana, skriver:

Bispedømmeråd og Kirkemøte har svært stor betydning for kirken liv. Kirkerådets foreslåtte modell B vil etter vår mening kunne gjøre skade på kirken, av flere årsaker. Modell B forutsetter at en ser etter det som skiller kristne, fremfor å se etter måter å bygge kirke sammen på, ettersom det er på denne måten det vil gi mening for forskjellige nominasjonsgrupper å etablere lister. Nominasjonsgruppene som har stilt lister ved foregående valg viser tydelig dette. Modell B egner seg derfor etter vår mening dårlig overalt. I områder og bispedømmer med større utstrekning enn Oslo er det også vanskelig å se hvordan Modell B skal kunne ivareta kirkedemokratiet. Modellen ville stimulere til en overrepresentasjon av grupperinger og personer i sentrale strøk, mens modell A gir menighetsrådene over hele bispedømmet en formell mulighet til å påvirke en nominasjonskomites arbeid. Når kirken skal være et demokrati må det legges til rette for at de lokalt innvalgte har anledning til å bli hørt, også på bispedømmenivå. Når det gjelder nominasjonsgrupper er det vår mening at en ikke kan vente at en slik gruppering, som i utgangspunktet ikke finnes, skal oppstå i et helt bispedømme for å stille liste ved et valg. Etablering av en nominasjonsgruppe forutsetter nærhet og kjennskap, og her har også geografi en stor betydning. I geografisk store bispedømmer vil representativiteten være svært utsatt hvis en skulle velge en modell som primært baserer seg på lister fra nominasjonsgrupper. Modell B innebærer også en risiko for at en liten gruppering stiller liste og at dette blir den eneste listen i bispedømmet, uavhengig av hva kandidatene måtte ha av synspunkt på kirken. I ytterste konsekvens kan en se for seg bispedømmeråd og Kirkemøte med en stor andel lovlig valgte leke delegater som jobber for å undergrave kirkens virksomhet. Til slutt: Hva skulle en nominasjonsgruppes liste basere seg på, om ikke avstandtaken fra andre grupper? Vi spør: Hvorfor ønsker Kirkerådet å få lister som ser etter forskjeller fremfor å presentere en bred og representativ

Nominasjonskomiteens liste med variasjon på forskjellige felter blant listens enkeltpersoner? Dersom det er pressede økonomiske eller administrative ressurser som ligger til grunn for forslaget om Modell B, mener Mo menighetsråd at en må lete etter andre steder å gjøre innsparinger, da kirkedemokratiet må fungere på en god måte i Den norske kirke.

Knarvik sokneråd skriver:

Viss vi ikkje har ein nominasjonskomité som lagar liste, vil det truleg komme nye kyrkjeparti. Vi ønskjer ikkje å sementere fløytanken i kyrkja og vi ønskjer ikkje ei kyrkje med mange parti. Det må vere same frist for alle listene. I 2019 måtte nominasjonskomiteens liste vere ferdig før det var frist for å levere andre lister.

Alta kirkelige fellesråd, Talvik menighetsråd og Alta menighetsråd skriver:

Det vil være viktig for å unngå polarisering i folkekirken at en har en liste med bredest mulig bakgrunn og med forankring i MR. Argumentet med at en kan risikere å stemme på kandidater en er uenig med i enkeltsaker gjelder ALLE listene (og det gjelder også ved politiske valg, det er vel sjelden en finner et parti en er 100% enig med i alle saker?). Og risikoen for dette er vel størst med lister som har markedsført seg med en hovedsak. Det kan jo være at mange av deres velgere er uenig i nesten alt det andre de står for, men de vet det ikke fordi de kjenner bare standpunktet i en sak...

Birkeland sokn skriver:

Vi mener at dagens ordning med nominasjonskomite som fremmer liste etter innspill fra menighetsrådene bør videreføres. Kirkerådets anbefaler løsning (modell B) som legger opp til selvstendige lister. Ordningen med nominasjonskomite som utarbeider en liste basert på innspill fra menighetsråd vil dermed utgå, med mindre det ikke fremmes noen selvstendige lister. En slik ordning vil bety en stor omlegging i valgordning og demokratitenking i kirken. Kirkerådet og bispedømmerådet vil bli mer partipolitiske, der alle som stiller til valg får forankring i en interessegruppe. Vi mener dette er svært uheldig og vil undergrave folkekirken som en mangfoldig og inkluderende arena som nettopp skal favne på tvers av partipolitikk og interessegrupper.

Lavangen skriver: «Foretrekker denne modellen fordi de perifere menighetsrådene da vil bli hørt»

Os sokneråd skriver:

Vi mener det er svært viktig å opprettholde en "Nominasjonskomiteens liste" som gjenspeiler noe av den brede folkekirken, der . Det må være mulig å stille til valg til kirkemøtet selv om en ikke tilhører en bestemt gruppering innenfor kirken.

Gjøvik menighetsråd og Hunn menighetsråd skriver:

Menighetsrådet går inn for å beholde nominasjonskomiteens liste fordi:

a) Denne ordningen sikrer kirkens grunnenhet, menigheten innflytelse ved nominasjon. Å fjerne dette er som å fjerne de politisk lokallags innflytelse i de andre off. valg.

b) Ordningen sikrer innflytelse fra ulike områder i valgdistriktet

c) Legger til rette for mulig geografisk representasjon

d) Legger til rette for bredde i alder, kjønn og ulike synspunkt på aktuelle spørsmål. Menighetsrådet vil således beholde nominasjonskomiteens liste, eventuelt i tillegg til partilister. Menighetsrådet vil sterkt imøtegå KR forslag, Modell B, der en kan risikere å få kun en partiliste ved et valg. Dette vil føre til en langt verre situasjon enn den man hadde med bare nominasjonskomiteens liste! En av grunnene er at den gang var det en bredt sammensatt nominasjonskomite som satt opp listen. Nå har vi opplevd at en partiliste for den leke listen i vårt bispedømme hadde en nominasjonskomite bestående av tre tidligere prester – to av dem fra samme prosti! Når det gjelder menighetsrådvalg foreslås det at dersom noen fremmer en uavhengig liste, så skal det ikke lages en liste fra nominasjonskomiteen. Dette forslaget bidrar i større grad til å endre den etablerte praksis og forståelse av menighetsrådvalget. Det kan bidra til en større politisering. Også tidligere har det vært mulighet for å stille egen liste, ofte knyttet til konkrete saker eller forhold i soknet som det kan være sterke interesser i. Dette hører imidlertid med til sjeldenhetene. Menighetsrådet vil også minne om at det allerede mange steder er vanskelig å få stilt nok kandidater til menighetsrådvalg. Dersom en bestemt gruppering stiller egen liste, kan det være ønskelig å etablere en alternativ liste for de som søker bredere samling eller er uenige i profilen. Å stenge for alternativ lister vil ikke stimulere lokalkirkelig demokrati.

Hurdal menighetsråd skriver:

Både her, og som hovedregel for svar på de andre spørsmålene, tar vi utgangspunkt i denne formuleringen i innledningen til høringsdokumentet: "I forbindelse med prosjekt kirkelig organisering vil det komme endringer i valgordningene som vil bli gjeldende fra kirkevalget i 2027." Vi mener en naturlig konsekvens av dette er å gjøre så få endringer som mulig fra 2019 til 2023. Dette gjelder prinsipielt, for ikke å låse den demokratiske prosessen som vi forventer etter at utredningsgruppene for ny kirkelig organisering har levert sin innstilling. Vi ser fram til å kunne delta i den. Det har også en pedagogisk side knyttet til det høringsnotatet kaller "opplyst forståelse" hos velgerne. Stadige endringer fra valg til valg kan virke negativt. Vi fraråder derfor unødvendige endringer foran det vi oppfatter som et "mellomvalg" i 2023,

Orre sokn, Klepp kyrkjelege fellesråd, Gjesdal kirkelige fellesråd, Time sokneråd, Undheim sokneråd og Bore kyrkjelyd skriver:

De selvstendige listene slik de fremstår i dag er ikke aktuelle for en stor del av velgerne. De er prega av særinteresser, og mangler blikket for det mangfoldet som kirken består i. Ved valg av modell B er det fare for at mange av de jevne kirkegjengerne vil føle seg fremmedgjort, og dermed unngå å delta i valget.

Dette vil være svært uheldig! Det er viktig at nominasjonskomiteens liste fortsatt ivaretar et mangfold av synspunkter, sikrer ungdomskandidater, geografisk spredning og kjønnsbalanse.

Time sokneråd og Undheim sokneråd legg til:

Vi forstår samstundes at det fins grupperingar innan kyrkja som ønskjer å fremme enkeltsaker, og føreslår difor at nominasjonskomitèen vert sett saman av representantar frå desse grupperingane, i tillegg til representantar vald av dei kyrkjelege instansane slik det er i dag (bispedømmeråd, presteforening, etc). Dermed vil ein i kunne sikre breide i kandidatane på ei samla liste, og i større grad unngå polariseringa ein ser i dag. Eit alternativ til at nominasjonskomitèen skal bestå av representantar frå forskjellige grupper er at det vert opna for å supplere kandidatar uansett antal. Då kan alle grupperingar sende inn sine kandidatar på lik linje med nominasjonskomitèen sine.

Bekkefaret menighetsråd skriver:

Dersom det ved listevalg stilles kun en liste (som ikke er nominasjonskomiteens liste) er kanskje flere velgere avskåret fra å si sin mening og slik sett utestengt fra deltagelse i valgene. Det ser ut som en mer alvorlig konsekvens enn det uheldige med asymmetriske lister. For oss virker det fornuftig om vi fortsetter som før med nominasjonskomite og mulighet for å stille andre lister i tillegg. Opplys heller om mulige konsekvenser av å bruke denne listen. Dersom det viser seg at det er få som bruker den ved kommende valg kan den heller avvikles til senere valg.

Dovre kyrkjelege råd skriver:

Modell A ivaretek betre sokneråda sin innflytelse og engasjement i valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Mange lister er forvirrende for velgarane og fører til lav valgdeltaking i valg av Bispedømmeråd. Gjennomgåande representasjon fra sokn – via prosti til bispedømmeråd ville vore bedre.

Randaberg menighetsråd skriver:

Randaberg menighetsråd mener at modell A med "Nominasjonskomiteens liste og andre lister" må videreføres. Dette begrunnes med at nominasjonskomiteene og deres lister er viktig for å ivareta demokratiet i kirken. Soknet er den grunnleggende enheten i Den norske kirke. Dette må også gjenspeile seg i valgordningene. Nominasjonskomiteene og deres lister er langt på vei menighetsrådenes komiteer og lister. I modell B hvor det stilles bare selvstendige kirkepolitiske lister, vil menighetsrådene miste den formelle muligheten til å delta aktivt i dette arbeidet gjennom sine representanter. Randaberg menighetsråd mener at kirkedemokratiet vil bli svekket med denne modellen. Leke medlemmer i bispedømmeråd og kirkemøte vil da i første rekke representere ulike kirkepolitiske partier og ikke menighetsrådene som er menighetenes valgte representanter. Et annet aspekt som er viktig i denne sammenhengen er bredde i kirkelandskapet. Til nominasjonskomiteene stilles det krav om å tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige

spørsmål, kjønn, geografisk spredning, alder og kompetanse. Dette avspeiler i stor grad slik menighetene også er. Kirkerådet begrunner sin anbefaling av modell B med at det oppnås klarere alternativer og at en unngår asymmetriske lister. Randaberg menighetsråd mener at det må finnes en liste som avspeiler bredden i kirken og ikke bare lister fra grupper som spesielt arbeider for noen kirkepolitiske kampsaker eller et eget kirkepolitisk program. Bare selvstendige kirkepolitiske lister vil dessuten kunne øke polariseringen i kirken. Dette er en utvikling vi allerede har sett og er svært bekymret for. Randaberg menighetsråd ønsker ikke at alle kandidater presses inn i et system av kirkepolitiske lister. I praksis vil dette øke den allerede betydelige oppevelsen av stor avstand mellom politiske vurderinger sentralt i kirken og det lokale menighetslivet. Å kunne stemme på en liste med nøye utvalgte kandidater som representerer hele bredden av kirken – og ikke på politiske lister - er noe som har skapt engasjement og økt valgdeltakelse lokalt. Hvis denne muligheten forsvinner, vil engasjementet for kirkedemokrati svekkes enda mer.

Tromsø Domkirke menighetsråd skriver:

(...) Opplever at problemet med asymmetriske lister overbetones i høringsdokumentet. Det er ingen umulig oppgave å gjøre det klart at listene kan være satt sammen ut fra noe ulike siktemål. Kandidatene må også presenteres slik at velgeren har bakgrunn for å vurdere de ulike listene. Problem med modell B er at man kan få svakere rekrutteringsgrunnlag. En del kirkemedlemmer vil kunne stille seg positive til å stille på nominasjonskomiteens liste, men ikke finne det like naturlig å stille på noen av de to listene som tradisjonelt har vært fremmet. Modell B kan medføre en polarisering i sammensetning av bispedømmeråd, som ikke gjenspeiler bredden av kirkemedlemmer. Den kan også vanskeliggjøre langsiktig arbeid for å arbeide med rekrutterte medlemmer til menighetsråd, ettersom en nominasjonskomite først oppnevnes når det er klart at ingen nomineringsgrupper stiller liste.

Hunn menighetsråd skriver:

Generelt til flere av spørsmålene og de ulike alternativ. Argumentasjonen rundt tema «asymmetriske lister» er altfor enkel. Selv stortingspolitikere bundet av lister stemmer mot enkelte av sine velgere i enkeltsaker. Argumentasjonen fra Kirkerådet (KR) er altfor ensidig bygd på en grupperings argumentasjon i 2015. Vi er imidlertid enige i KR's behov for å gjøre noen justeringer i valgordning / valgeregler, men mener det bør endres minst mulig nå, siden det trolig blir stort behov for å gjøre endringer tilpasset en ny kirkeordning om kun få år.

Gjøvik kirkelige fellesråd og Hunn menighetsråd skriver:

Vi tillater oss å påpeke at det ved flere av spørsmålsstillingene er noe mangelfull konsekvensutredning. Vi håper dette vil foreligge når vi senere skal ta stilling til modeller.

Vestre Toten kirkelige fellesråd og Gjøvik kirkelige fellesråd skriver:

Høringsdokumentet baserer seg på enkelte «fakta» fra Kifo og påstander fra enkeltpersoner og grupperinger i forholdet til «asymmetriske lister» og påstand om at lister fra grupperinger garanterer for at man ikke stemmer inn mennesker i kirkelige råd som mener det motsatte av hva en selv står for. Det vises til ett valg, valget der forholdet til likekjønnet ekteskap var hovedtema. For det valgets vedkommende er resonnementene sakssvarende. Å bygge valgordning på et slikt grunnlag kan det diskuteres om er sakssvarende. Det er en kjensgjerning at det valget i 2019 var svært viktige kirkepolitiske temaer der det allerede er avdekket at det er svært motstridende holdninger innen de enkelte listegrupperinger. Et, av flere eksempler, er medlemmer i Åpen Folkekirkes holdning til viktige spørsmål i fremtidig kirkeordning. Tar man dette i betraktning vil noen av kirkerådets argumentasjonsrekker svekkes.

Vi ser behovet for å gjøre noen justeringer i Valgordning/valgeregler. Vi deler det generelle synspunkt at man bør endre minst mulig, da det er stort behov for å gjøre endringer tilpasset en ny kirkeordning, med tilsvarende rasjonalisering. Vi ser frem til det!

(...)

Vi vil minne om at Kirkemøtets og Stortingets intensjon for å endre en årelang ordning med nominasjonskomite og en liste sammensatt av denne var å bedre det demokratiske grunnlag, dvs. gi bedre valgalternativer og sikre at ulike syn ble representert, herunder også mindretallets synspunkter. KM åpnet av den grunn for at det skulle kunne foreligge flere listealternativer. Vi støtter et slikt ønske. Vi er som følge av dette negative til å velge modell B i de tilfeller der det kun vil foreligge en liste ved valget. Vi er enige med Kirkerådets påpekning i siste avsnitt i 2.2.2: «Hensynet til reelle valgmuligheter og ivaretagelse av mindretallsrepresentasjon vil ikke bli ivaretatt hvis det bare blir levert inn en liste.» Dette vil undergrave intensjonen om demokrati. Til tross for faren ved å få flere «partilister», som gjerne over tid blir politiske lister slik det er i Sverige, er vi enige i at nominasjonskomiteens lister kan droppes der det forefinnes flere grupperingslister.

Der det kun blir en liste, vil vi gå inn for modell A med de foreslått justeringer.

Det er samtidig viktig for oss å understreke at vi er svært betenkt på en modell med partilister som får som resultat å undergraver den viktige demokratiske rolle menighetsrådene har hatt i Dnk.

Hå kyrkjelege fellesråd skriver:

Hå kyrkjelege fellesråd (HKF) vil på det sterkeste advare mot å fortsette å legge til rette for ordninger og praksis som direkte eller indirekte kultiverer virksomhet i kirken som ligner på partipolitikk. Dagens ordning (og «Modell A: Modell med Nominasjonkomitéens liste»), med åpning for lister fra nomineringsgrupper, leder til slik partipolitisk virksomhet i kirken. Dette fører videre til økt polarisering og fokus på det som skiller medlemmene fra hverandre, snarere enn det som binder oss sammen. Det ligger i partivirkosomheten sin essens at man skal dyrke områdene som skiller en fra

hverandre, snarere enn det som bygger broer og binder sammen. Dette igjen truer kirkens enhet mer enn en modell med utelukkende nominasjonskomitéens liste, hvor det tilstrebes en bredde i kandidatenes syn på kirkelige spørsmål og hvor man ikke har utgangspunkt i en gruppering. «Modell B: Modell med utgangspunkt i selvstendige lister» som Kirkerådet anbefaler, vil i enda større grad kunne lede til polarisering og eventuell splittelse i kirken. Modell B beskriver også en ordning hvor det er nok at det leveres liste av kun én nomineringsgruppe. Som Kirkerådet selv skriver, kan dette føre til at grupper som er i mindretall i sentrale spørsmål vil kunne bli helt uten representasjon. Kirkerådet anbefaler likevel løsningen med bakgrunn i at «modell B er en enklere og mer gjennomførbar ordning». HKF stiller spørsmål ved at Kirkerådet velger å anbefale en løsning fordi den er enklere å gjennomføre, snarere enn at den bygger oppunder et demokrati som representerer den faktiske bredden i kirken. Dette står i kontrast til Kirkerådets egen argumentasjon i samme notat vedrørende hvorfor dagens ordning ikke tilstrekkelig god nok: «En annen kjent utfordring med Nominasjonskomitéens liste er at velgere risikerer å bidra til at kandidater de er uenige med blir valgt». Hå kyrkjelege fellesråd vil påpeke at dette i enda større grad vil kunne bli tilfellet med modell B som Kirkerådet anbefaler. Vi opplever en mangelfull logisk konsistent argumentasjon fra Kirkerådet i denne saken, og anmoder på det sterkeste å revurdere anbefalingen.

HKFs prinsipale syn for valgordning er beskrevet nedenfor. Sekundært vil vi støtte modell A.

At medlemmer i Den norske kirke skal ha en stemme, og at menighetsrådene skal ha stor grad av selvstyre, innenfor rammene av Bibelen og bekjennesskriftene som Den norske kirke har som grunnlag, mener vi er riktig og viktig. Det ønsker vi gode ordninger for.

Kirkelovens § 2, og § 11 i den nye trossamfunnsloven som trer i kraft 1. januar 2021, stadfester: «Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og kan ikke løses fra denne».

Noen høringsinstanser er opptatt av muligheten til å kunne stryke kandidater. *Lund menighetsråd* og *Lund kirkelige fellesråd* skriver:

Svakheten med asymmetriske lister kan elimineres ved å innføre mulighet for å stryke navn på listene. Da vil en unngå å stemme på personer som har avvikende syn med velger på de viktigste sakene.

Eigersund kirkelig fellesråd skriver:

EKF stiller seg undrende til følgende formulering som bare blir brukt i høringsdokumentet angående valg til BDR/Kirkemøtet: En annen kjent utfordring med Nominasjonskomiteens liste er at velgerne risikerer å bidra til at kandidater de er uenige med blir valgt, dette er også gjeldende for menighetsrådsvalg. EKF mener at en gjeninnføring av strykning på listene, vil i langt større grad ivareta demokratiske prinsipp, enn det Kirkerådet legger opp til med sine modellvalg. EKF er klar over at dette vil vanskeliggjøre

opptellingen. Hva er viktigst for kirken, et rettferdig og demokratisk valg der stemmegiveren får stemme på de vedkommende vil ha inn i rådet, eller at stemmeresultatet foreligger raskt?

Spørsmålet om strykning er diskutert i kapittelet om personvalgeregler.

Argumenter for modell B

Av høringsinstansene som argumenterer for modell B er flere opptatt av spørsmålet om asymmetriske lister. *Oslo bispedømmeråd* skriver:

Erfaringene med asymmetriske lister fra valgene i 2015 og 2019 tilsier etter vår mening at en ordning med selvstendige nomineringsgrupper som stiller til valg bør bli normalen i valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kun dersom det ikke er noen grupperinger som stiller lister, bør det nedsettes en nominasjonskomité i bispedømmet. Det bør regelfestes at selvstendige nomineringsgrupper kan be menighetene om forslag på kandidater til sine lister.

Enhver modell har sine styrker og svakheter. Men en modell B vil rydde av veien mange av utfordringene fra valget i 2019. Samtidig kan det stilles spørsmål ved om modell B kan være uheldig dersom det bare stilles én liste. Flertallet i Oslo bispedømmeråd vil likevel at kirken både skal forutsette og legge til rette for at valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet framover skal skje mellom alternative lister som samler seg om et felles program. Erfaringene fra 2019 tilsier dessuten at lister allerede har etablert seg og at flere grupperinger har lyst til å utvikle kirkedemokratiet videre og gi velgerne opplyste og tydeligere alternativer å velge mellom.

Tunsberg bispedømmeråd skriver:

Tunsberg bispedømmeråd ønsker modell B: med utgangspunkt i selvstendige lister. Da løses langt på vei problemet med asymmetriske lister, og her ligger også den største muligheten for økt valgdeltakelse.

Borg bispedømmeråd skriver:

Borg bispedømmeråd vil anføre hensynet til symmetrisk valg for velgerne, samt muligheten til opplyst valg med like muligheter til å kommunisere listenes standpunkter og visjoner, som begrunnelse for valg av modell B. Det kan også være grunn til å se nærmere på insentivordningen for nomineringsgrupper. Det bør regelfestes at nomineringsgrupper kan henvende seg til menighetsråd for kandidater.

Sirdal sokneråd skriver: «Modellen må sikre at soknerådet kan velge/foreslå kandidater som de mener har nærhet til den "kirkelige grasrota".»

MF vitenskapelig høyskole skriver:

Ordningen som ble benyttet ved valget i 2019 var et resultat av at to ulike og delvis motstridende prinsipper ble lagt til grunn: Et valg mellom grupperinger og et valg mellom personer. Dette førte til en uheldig asymmetri i valget. Det kan gis gode argumenter for begge prinsipper, slik høringsnotatet redegjør for.

Slik situasjonen er, med grupperinger som ønsker å stille til valg, er en ordning i tråd med modell B det mest realistiske. Et avgjørende anliggende er at valgalternativene framstår mest mulig klart for velgerne: Her vil en ordning med lister med hver sine profiler være et godt redskap. Godt utformet kan en slik modell ivareta et konstruktivt kirkelig «uenighetsfellesskap», der meningsbrytning kan utnyttes positivt og ikke ende opp i lammende polarisering. Grupperinger som stiller til valg har sin viktigste kirke-demokratiske funksjon som nomineringsgrupper. Deres primære oppgave er å stille kandidater til valgene. Mellom valgene er det kirkelige fellesskapet best tjent med en konsensus-søkende kultur, der gruppedannelser og fraksjoner ikke får en dominerende eller bindende rolle. Det er også etter vårt syn viktig at grupperinger som stiller lister, gjør det med utgangspunkt i kirkelige og teologiske idealer, ikke i partipolitiske eller andre ideologiske idealer. Noe slikt er imidlertid vanskelig å regelfeste, men handler mer om hvilken kultur som blir etablert på dette feltet. Her har alle aktører et ansvar. En omkostning ved å avskaffe Nominasjonskomiteens liste er at en menighetsrådenes rolle i valget reduseres. Dette bør kompenseres gjennom andre tiltak som f.eks. å regelfeste en adgang for nomineringsgruppene til å be menighetsrådene om forslag til kandidater på de respektive listene.

Elverum kirkelige fellesråd

Det kirkelige demokratiet må styrkes og videreutvikles. Valgmodell er viktig for å kommunisere med velgerne, tydeliggjøre alternativer og øke valgdeltakelsen. Modellen bør ligne mest mulig på andre offentlige valg, med primært alternative lister. Ordningen med asymmetriske lister kan ikke fortsette. Modell B ivaretar dette.

Tromsø kirkelige fellesråd skriver: «En profesjonalisering av kirkevalg gjøres bla. gjennom å forvente og kreve lister fra de ulike "partier".»

Olav Myklebust skriver:

Har vore med på valg med begge modellar, men opplevde at nominasjonskomiteen vraka meg frå lista trass at eg hadde møtt som vararepresentant i perioden. Dermed er det mi klare oppfatning at modell A gjev altfor stor makt til ein nominasjonskomite som er tilfeldig samansett av representantar frå sokneråda.

Bygdøy Menighetsråd skriver:

Kandidatene på listen må utgjøre en bred sammensetning der begge kjønn blir like godt representert og at det sikres en bred alderssammensetningen. Det er også ønskelig at velgerne kan kumulere, stryke og gi personstemme.

Kroken menighetsråd, Tromsø, skriver:

Kroken menighetsråd mener at det ikke er mulig å gå tilbake i tid, og at modell B er et steg videre. Men vi er usikre på hvordan modell B vil ivareta muligheten for Kroken menighetsråd til å foreslå kandidater til valget uten å måtte foreslå ei hel liste. Vi er også usikre på hvordan helheten, som geografi, alder, kjønn,

og syn på saker, vil ivaretas med selvstendige lister. Dette for eksempel hvis det kun stilles lister for smale grupperinger.

Askvoll sokneråd skriver:

Med dagens modell med ein breitt samansett liste frå nominasjonskomitéen, vert det basert på tilbakemeldingar frå veljarar, veldig utydeleg kva lista og kandidatane står for. Med grunnprinsippet om at nomineringsgrupper stiller lister, vil valalternativa truleg framstå som tydelege, meir i samsvar med andre politiske val.

Tranby og Lierskogen menighetsråd skriver:

Modell B. Det er enighet om at bare 1 liste er for lite, det er derfor et forslag om å endre Modell B til at dersom det er færre enn 2 lister, må Nominasjonskomiteen stille med liste. Det er ikke noe valg, dersom en bare kan stemme på én liste. Er «leke» riktig ord å bruke i denne sammenheng? Burde en heller bruke «kirkelige ansatt i ikke-vigslede» stillinger? Det kom fram i MR-møte at bade ansatte og geistlige kan være vigslet. Viktig med en oppklaring av «leke».

Flere av høringsinstansene som støtter modell B er likevel bekymret for en situasjon med bare en liste. *Eidsberg felles menighetsråd* skriver:

Vi mener det uansett må være minst to lister. Hvis det ved fristen kun foreligger liste fra én nomineringsgruppe, bør det nedsettes en nominasjonskomite, eller på annen måte sikres at velgerne får to alternativ å velge mellom.

Vaksdal kyrkjelege fellesråd skriver «Det er viktig at det legges til rette for meir enn ei liste. Eit alternativ for å sikre dette kan være at dersom det ikkje vert stilt liste i eit Bispedøme, vert det heller ikkje valgt inn representanter til Kirkerådet frå dette Bispedømet. Ein bør legge ordninga så nært opp til det som gjelder for lister til Kommunevalg og Stortingsvalg.»

Lunner menighetsråd skriver:

Viktig at det her blir mer enn en liste, ellers blir det ikke noe reelt valg. Man risikerer at det blir få som velger å stemme på Bispedømmeråd/Kirkemøtet. Her må det informeres godt og tidlig om mulighetene for å komme med selvstendige lister.

Sørnes Menighetsråd skriver:

Vi kjenner på en uro over at en modell med flere lister vil føre til polarisering av debatten i kirken, og at kirken kan oppfattes som en politisk organisasjon, mer enn et trossamfunn. Vi ser samtidig at utfordringen med asymmetriske lister vanskelig kan løses på andre måter enn å gå for alternativ B. Vi håper at dette vil føre til positivt engasjement for kirken i tiden fremover. Vi vil understreke at vi i alt arbeid med valg og demokrati stadig må minne oss selv på at vi er på samme lag og jobber for samme sak. Vi vil også bemerke at dette har vært en krevende sak å sette seg inn i og forholde seg til. Det er et

demokratisk problem når utredningsteksten er så komplisert at den gjør det vanskelig å gjøre seg opp en mening. For et forholdsvis nytt menighetsråd ville det ha vært nyttig å få denne saken i to omganger, der man i omgang to skulle avgi et hørings svar, etter først å ha fått anledning til å sette seg inn i valgeregler og tenkt gjennom konsekvenser.

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke ønsker modell B: Modell med utgangspunkt i selvstendige lister. Modell B er etter Åpen folkekirkes mening helt klart den modellen som forenkler valgordningen mest og som gir synlige og tydelige alternativ. Det vil være den ordningen som er lettest å kommunisere til velgerne, noe som etter Åpen folkekirkes oppfatning gir et godt grunnlag for å øke valgdeltakelsen - sammen med andre tiltak som digital forhåndsstemming. Modell B løser også den store utfordringen med asymmetriske lister som ligger i modell A.

Det er viktig å understreke at modell B med selvstendige lister på ingen måte tar valget bort fra de lokale menighetene. Alle kirkemedlemmer som stemmer ved kirkevalget tilhører en lokal menighet, og det gjør også de kandidatene som stiller på selvstendige lister. Det er akkurat de samme medlemmene som stemmer ved valget til menighetsråd og bispedømmeråd/Kirkemøtet. I tillegg er det også slik at svært mange av dem som representerer selvstendige lister i bispedømmeråd og Kirkemøtet sitter i eller har vært medlemmer av lokale menighetsråd, eller som representanter i ungdomsdemokratiet. For å sikre at soknet aktivt kan bidra til å fremme gode kandidater til listene, bør det regelfestes at nomineringsgrupper kan be om innspill fra menighetene.

Åpen folkekirke vil også peke på de konklusjoner som er trukket av Kirkerådet knyttet til økonomiske og administrative konsekvenser av modell B, der det fastslås at en modell uten Nominasjonskomiteens innebærer en betydelig forenkling.

Andre modeller

Bjergvin bispedømmeråd foreslår en annen modell en de to som var presentert i høringen, «Modell A2 Ei felles liste sett saman av innspel frå kyrkjepolitiske nominasjonsgrupper og sokneråd.». De skriver:

For å unngå problemet med asymmetriske lister der du ved å stemma på nominasjonskomiteens liste risikerer å gje stemme til kandidatar du slett ikkje er enig med, foreslår vi ein alternativ modell med berre ei liste.

Denne modellen tek omsyn til at kyrkjevalet er eit personval, noko som også viser seg i valordninga ved at ein kan gje tilleggsstemme til inntil tre kandidatar. Vårt inntrykk er at ein del sokneråd til dømes vil ha inn ein lokal kandidat, ein kandidat dei kjenner og har tillit til, til dels uavhengig av kyrkjepolitiske synspunkt. I og med at dei fleste veljarane ikkje har oversyn over kva saker som blir aktuelle i valperioden, ønskjer dei ein person dei har tillit til som dei trur kan ta stilling til desse sakene på ein god måte. Samstundes er det viktig å kunna identifisera kandidatar ein er enig med, noko denne modellen også gjer mogeleg.

- Kvar nomineringsgruppe og nominasjonskomiteen får foreslå inntil 14 namn
- Kandidatane på lista er merka med kva nomineringsgruppe dei er foreslått av evt. som soknerådskandidat/nominasjonskomiteens kandidat.
- Lista kan vera sirkulær, så ingen står øvst eller nedst. Kandidatane kan elles grupperast etter f.eks. forslagsstillar.
- Kvar kandidat får ei stemme, tre kandidatar kan få ekstrastemme av veljarane. Dette er gjeldande ordning ved soknerådsvalet og ved bispedømerådsvalet i 2015 i dei bispedøma der det berre var ei liste.
- Ulempe: Lista kan bli lang.
- Fordel: Ein unngår listestemmer og dermed at nokon stemmer på ein kandidat dei ikkje vil ha inn.
- Ein unngår også risiko for å gå tom for ei liste eller at valet ikkje er hemmeleg fordi det går an å sjå kva liste ein har brukt.
- Med denne modellen, kan ingen kandidatar førehandskumulerast. Det gjev meir makt til veljarane enn til nomineringsgruppene der ein kan risikera at veldig få personar set opp ei liste og bestemmer rekkefølga.
- Den praktiske gjennomføringa av valet vil bli enklare når det er berre ei liste.
- Modell A2 må gjerne ha forenkla ordning med val av nominasjonskomite, som foreslått i modell B. Dette vil vera effektivt og kan gjennomførast utan store fysiske møte i prostiet.
- Ein slik modell medfører at fristen for å ha klar ei liste blir halden, ein treng ikkje ha ein andre runde dersom det berre blir liste frå ei nomineringsgruppe eller ingen lister i det heile (modell C og D)
- Kandidatane representerer til saman nokså stor breidde.

Oslo bispedømmeråd skriver: «Et mindretall på tre medlemmer støtter hverken modell A eller B, men ber Kirkerådet utarbeide et nytt alternativ.»

Oslo bispedømmeråd skriver så:

Mindretallet mener at ingen av de to alternativene er ferdig utredet og kan derfor ikke tilslutte seg hverken alternativ A eller B. Siden Åpen Folkekirke allerede stiller lister i alle bispedømmer er forslaget om en hurtig sammenstilt liste fra Nominasjonskomiteer en ikke aktuell ordning, men kun en mulighet som dekker over at menighetene ikke har fått en plass i modell B. Slik modell B fremstår i dag vil grunnplanet i Den norske kirke, menighetene representert ved menighetsrådene ikke kunne fremme medlemmer fra kirkens brukere til bispedømmeråd og Kirkemøtet. En modell med selvstendige lister som sentralstyres uten tilknytting til eksisterende strukturer i kirken vil svekke kirkedemokratiet. Mindretallet i Oslo bispedømmeråd ber derfor Kirkerådet utarbeide et nytt alternativ der selvstendige lister med fast program må ha en forankring i menighetene slik at menighetene kan nominere kandidater til de selvstendige listene

Andre innspill knyttet til lister

Kolbotn menighetsråd skriver «Alle lister må likestilles når det gjelder økonomisk støtte og forventet profilering på internett.»

Feda menighetsråd, Fjotland sokneråd, Lyngdal menighetsråd, Lyngdal kirkelige fellesråd, Hægebostad kirkelige fellesråd og Kvinesdal menighet skriver:

Vi foreslår å endre navnet på nominasjonskomiteens liste til Menighetsrådenes liste. Nominasjonskomiteen er oppnevnt av menighetsrådene, og de har også forslagsrett til listen. For å styrke listen vil det være en fordel om nominasjonskomiteen oppnevnes tidligere enn i dag, slik at menighetsrådene får bedre tid til å foreslå kandidater til listen.

Gå tilbake til en liste

Nidaros bispedømmeråd skriver:

Nidaros bispedømmeråd kunne ønsket seg en mer inngående drøfting av modellene, og mener også at en tredje modell kunne vært utredet, nemlig den tidligere ordning med kun Nominasjonskomiteens liste. Selv om det siden kirkevalget 2015 har vært åpnet for nominasjonslister, kan dette neppe betraktes som en irreversibel ordning. Det kunne være interessant med en gjennomgang av størrelsen på det demokratiske engasjementet som ligger bak listene, og en vurdering av om oppslutning og interesse for kirkevalgene er tilstrekkelig robust for utviklingen av et nasjonalt dekkende kirkelig partisystem. Høringsnotatet hevder at ordningen med selvstendige lister vil forbedre valgopplevelsen for velgerne. Påstanden er kanskje noe ubeskyttet, siden begrunnelsen ikke går fram av høringsnotatet. Høringsinstansen lurer på om ordningen med konkurrerende lister like gjerne kan virke både forvirrende og polariserende, og om en bredt sammensatt og kommunisert kandidatliste fra en nominasjonskomité er vel så godt tilpasset interessen for og oppslutning om kirkedemokratiet. Høringsinstansen skulle derfor gjerne sett en vurdering av hvorvidt et gjennomarbeidet regelverk som sikrer representativ bredde, mangfold og god kirkelig representasjon vil gi et tilstrekkelig tilbud til velgerne, og dessuten være bedre formatert til vår organisasjons størrelse og (det lave) engasjementet rundt kirkevalgene.

Listene dukket opp i forbindelse med en helt tydelig kirkepolitisk (eller teologisk) retningsdebatt i den norske kirke. Videreføringen av dem bygger kanskje på mer uklare forestillinger. Særskilte interesser og muligheten til å vekte og styre kirkens retningsvalg i enkeltsaker, kunne også finne en annen demokratisk løsning. Kanskje kan man, ved store kirkepolitiske eller teologiske stridsspørsmål, utrede om «folkeavstemninger» (medlemsavstemninger), eller liknende breddeordninger gir bedre alternativer.

Solund sokneråd skriver:

Vi ynskjer å gå attende til 1 liste som verkar samlande og ivaretek mangfoldet i kyrkja. Dei sjølstendige listene slik dei framstår i dag er ikkje aktuelle for ein stor del av veljarane og er med på skape polarisering i kyrkja. Dei er prega av særinteresser og manglar blikket for det mangfaldet som kyrkja består i. Ved

val av modell B er det fare for at mange av dei jamne kyrkjegjengaren vil føle seg framandgjort, og dermed unngå å delta i valet. Dette vil vere svært uheldig. Det er viktig at nominasjonskomiteens liste fortsatt iveretek eit mangfald av synpunkt, sikrar ungdomskandidatar, geografisk spredning og balanse.

Sør-Fron sokneråd skriver:

Vi ønsker 1 liste og at det blir oppnevnt nominasjonskomite for å utføre dette arbeidet. Om det er andre som ønsker egen liste er dette et supplement. Med en allsidig representert liste, blir det mere samlende for arbeidet og ikke en polarisering. Kirken i ny tid, « trenger ikke det» En allsidig liste menes at nominasjonskomiteen ivaretar et mangfoldig syn, får med ungdommer, hele soknet er representert og en god kjønnsbalanse. På denne måten kan en kvalitetssikre lista. Er redd modell B ikke ivaretar dette godt nok. Velgerene bør kjenne seg ivaretatt med liste som blir presentert for valg. Andre lister som fremmes bør ha en viss styrke i antall personer som står bak. Særinteressene representert med et fåtall personer bak, kan gjøre kirken polarisert. Nominasjonskomiteen bør legge arbeid i å ha med personer som representerer eventuelle særinteresser. Om det blir berre ei liste, kan det likevel fortas supplerende val, slik som i dag.

Indirekte valg

Jeløy menighetsråd skriver:

Det påpekes at valgordningene er kompliserte og vanskelige for velgerne å orientere seg om hvem de skal gi sin stemme til.(erfaring fra å sitt vakt i valglokalet) Rådet mener at det bør vurderes om det skal være et indirekte valg til BDR(og KM). Men vi velger modell A nå så lenge dette er endringer som bare skal gjelde for valget 2023.

Tokke kyrkjelege fellesråd skriver:

Tokke kyrkjelege fellesråd meiner at kyrkjemøtet ikkje må avgrense sokneråda sine høve til å nominere valkomité og kandidatar til bispedømmeråd (og kyrkjemøte). Modellane som kyrkjerådet teiknar opp som alternativ for framtidig prosess for nominering og informasjonsarbeid knytt til kandidatar til bispedømeval synast å vere meir tilrettelagt å tilfredstille ulike kyrkjelege aksjonsgrupper sine behov meir enn det å utvikle engasjement og deltaking frå den lokale kyrkjelege verksemd. Dagens valordning knytt til bispedømmeråd (og kyrkjemøtet) bør difor endrast til ein synodal-modell der ein lek representant frå kvart prosti vert vald av sokneråda i prostiet, slik at bispedømmeråd (og kyrkjemøtet) vert betre forankra til den lokal kyrkjeleg verksemda. Ein slik ordning vil og gjere det mogleg med meir midlar frå kyrkja sentralt knytt til informasjonsarbeid om kandidatar på soknerådslister – meir lokal informasjonsarbeid om lokalt kyrkjeleg val.

Bjerkreim sokneråd skriver:

Under tvil modell A.Bjerkreim sokneråd ønskjer ikkje at det blir lagt til rette for ordningar og praksis som fører til «kyrkjepolitiske» grupperingar. Det er viktig i fokusera på det som byggjer bru og bind saman i staden for det

motsette. I små sokn er det liten administrasjon. Derfor er det viktig med ei valordning som krev minst mogleg ressursar. Dagens ordning - Modell A - opnar for lister frå nomineringsgrupper. Det fører til fokus på det som skil medlemmane frå kvarandre. Det vanlege ved soknerådsval over heile landet, er ei valliste. Det fungerer godt og det er samlande med valliste som ikkje har utgangspunkt i noko gruppering. Modell B (Kyrkjerådet si tilråding): I denne modellen skal det nedsetjast nominasjonskomité berre dersom det ikkje kjem inn liste innan fristen. Modell B med utgangspunkt i berre «sjølvstendige lister», vil i endå større grad leia til splitting i kyrkja. Modell B skildrar også ei ordning der det er nok at det blir levert 1 liste av 1 nomineringsgruppe. Dette fører til at grupper som er i både i mindre- og fleirtal i sentrale spørsmål, vil kunna bli heilt utan representasjon. Kyrkjerådet tilrår likevel denne løysinga. Noko av bakgrunnen er i at denne modellen er enklare og meir gjennomførbar. Ein merkar seg at det enkle går på bekostning av samhald, kyrkjeleg demokrati og det som representerer breidda i kyrkja. I høyringsnotatet står det: «En annen kjent utfordring med Nominasjonskomitéens liste er at velgere risikerer å bidra til at kandidater de er uenige med blir valgt». Denne argumentasjonen finn ein lite logisk. Soknerådet i Bjerkreim ser helst at kyrkjedemokratiet tek utgangspunkt i det lokale soknerådsvalet og sokneråda vel leke medlemmar til bispedømmeråd/Kyrkjemøtet. Etter den nye trussamfunnslova vil det vera mogleg (dagens KL § 23 d krev at minst fire av sju blir valt direkte. Ny trussamfunnslov seier ingenting om det). Det betyr at ein kan til å gå tilbake til gamal praksis der sokneråda har stemmerett ved val av leke medlemmer til bdr/Kyrkjemøtet. Soknerådet meiner slikt indirekte val vil føra til betre samhandling mellom det lokale og det sentrale. I tillegg blir det 1 val mindre for folk flest. Det er mykje forvirring med så mange val og ukjende kandidatar for dei fleste veljarane.

Hønefoss menighet skriver at «vi ønsker delvis indirekte valg slik at alle distrikter blir representert»

Feda menighetsråd, Fjotland sokneråd, Lyngdal menighetsråd, Lyngdal kirkelige fellesråd, Hægebostad kirkelige fellesråd, Randaberg menighetsråd og Kvinesdal menighet skriver:

Høringsforslaget legger opp til å bruke offentlige valg som modell for kirkevalget. Ordning med direkte valg er ukjent i organisasjoner ellers i samfunnet. Den norske kirke er en organisasjon, og bør derfor organiseres på tilsvarende måte med indirekte valg. Det vil styrke kirkens grunnleggende enhet som er soknet.

Vegusdal sokneråd skriver:

Helst ønskes bispedømmerådene i nåværende form avvirket, og at Kirkemøtet består av representanter valgt blant medlemmer i menighetsrådene i et område. Dette vil forhåpentligvis kunne gi bedre sammenheng mellom sentralt og lokalt nivå, noe som savnes i nåværende organisering. Det vil kanskje også gi større interesse for å stille og stemme i lokale valg.

Varhaug sokneråd skriver:

Prinsipielt ynskjer me verken A eller B fordi den grunnleggjande mangel på makt og sjølvstyre for sokneråd og lokalkyrkje ikkje vert endra. Gjennomgåande representasjon frå sokneråd til bispedømmeråd og Kyrkjemøtet ville i langt større grad halde kyrkja saman. Men kyrkja har kome langt på motsett veg. Når det er slik og vanskeleg å endra, vert B det beste. Men då med lister frå nomineringsgrupper som representerer klassiske syn på sentrale kyrkjespørsmål.

Syilling menighetsråd skriver:

Tror ikke folk flest er så interessert i å stemme på kandidater til bispedømmeråd. foreslår å gå for indirekte valg av bispedømmeråd.

Forslaget til forenklet ordning for valg av nominasjonskomité
Mange høringsinstanser ønsker modell A og har derfor ikke kommentert på forenklet ordning for valg av nominasjonskomité.

Bjergvin bispedømmeråd skriver at de støtter forenklet ordning for valg av nominasjonskomité.

Stavanger bispedømmeråd skriver:

Forslaget er uklart når det gjelder hvor mange medlemmer nominasjonskomiteen skal bestå av. Stavanger bispedømmeråd ser gjerne at hvert menighetsråd blir oppfordret til å foreslå et medlem til nominasjonskomiteen, men mener resultatet vil reflektere velgergrunnlaget best hvis rådsmedlemmene stemmer enkeltvis og ikke som et samlet råd. Dessuten bør prostiet fortsatt være valgkrets, slik at nominasjonskomiteen får en representant fra hvert prosti. Valget av nominasjonskomité kan gjerne foretas digitalt.

Møre bispedømmeråd skriver:

Videre anbefaler en forslaget om en forenklet ordning for valg av nominasjonskomite. Likestilling og god kjønnsfordeling er i praksis ivaretatt gjennom en medlemskultur i kirken som insisterer på rettferdig kjønnsrepresentasjon.

Borg bispedømmeråd skriver:

På spørsmål om forenklet ordning for valg av nominasjonskomite vil Borg bispedømmeråd bemerke at om alle menighetsråd får flere stemmer vil man kanskje kunne sikre en bredere alders og kjønns sammensetning. Det totale antall stemmer vil øke og dermed gi rom for økt mangfold.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd skriver:

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget om forenklet ordning for valg av nominasjonskomité. Forenkling er et klart mål i forbindelse med kirkevalg.

Nidaros bispedømmeråd lurer på om en slik ordning kan få preg av å være en sekundærløsning. Uavhengig av modellvalg bør nominasjonskomiteens liste alltid være en bredt sammensatt og representativ liste, og følgelig bør også

valget av nominasjonskomité være resultat av en mer grundig prosess. Et alternativt kan være at den nomineres og defineres i lang tid før listefristen og dermed allerede være i beredskap dersom det ikke stilles lister.

Agder og Telemark bispedømmeråd skriver:

Vi støtter i utgangspunktet fremgangsmåten med digitalt valg av nominasjonskomité der hvert menighetsråd kan foreslå én kandidat og har én stemme. Vi er midlertid noe usikre på hvor håndterlig dette blir dersom de fleste menigheter foreslår en kandidat (110 menigheter i Agder og Telemark). Man kan vel forvente at den enkelte menighet stemmer på sin kandidat. Den gamle ordningen med prosti-vise samlinger der ett medlem og ett varamedlem fra hvert prosti ble valgt til nominasjonskomiteen, var slik sett bedre. Denne ordningen vil ikke sikre balansert kjønnsrepresentasjon i nominasjonskomitéen. Dersom det kommer inn mange forslag på kandidater fra menighetene, kan man imidlertid forvente at det vil være mulig å sette sammen en komité med minst 40 prosent fra hvert kjønn.

Os sokneråd skriver:

Helt greit å forenkle valget av nominasjonskomité. Dagens ordning er tungrodd.

Elverum kirkelige fellesråd skriver:

Vi støtter forslaget og ser for oss at dette er en midlertidig ordning. Enten vil det kirkelige demokrati utvikle seg med flere grupperinger og lister, og behovet for nominasjonskomité ikke være til stede. Eller så vil initiativer fra grupperinger og lister opphøre, og da vil antakelig ordningen med nominasjonskomité igjen bli det normale – og forenklet ordning må vurderes på nytt. Ved valg av modell B er det viktig å ha en forenklet ordning i tilfelle ingen stiller liste.

Grefsen sokn skriver:

Forslaget var vanskelig å forstå. Det virker som om nominasjonskomiteen bare vil bestå av 1-2 medlemmer med 1-2 varamedlemmer. Dette vil i så fall bli for liten nominasjonskomite. Denne nødløsningen vil uansett falle bort når man modell A velges. At man må etablere en forenklet ordning som ikke evner å ivareta alle hensyn, er i seg selv et argument for at modell A er best.

Bråstad menighetsråd og Vardal menighetsråd skriver:

Videre støtter ikke menighetsrådet valg av modell B, det ser det ikke som en god løsning at man raskt og på kort varsel, eventuelt skal sette sammen en nominasjonskomité, som en «hastesak».

Tonsen menighetsråd skriver:

Vi anser det som viktig at det avsettes nok tid til å etablere en nominasjonskomité og få utarbeidet en bred og representativ kandidatliste. Ved valg av modell A vil det ikke være nødvendig å forenkle/forhaste denne prosessen.

Bønnelista skriver:

Hvis alle med fast plass i menighetsrådene får hver sin stemme vil forslaget om digitalt stemming fungere bra og være en dekkende ordning ved valg av Nominasjonskomite. Vi foreslår at menighetsrådsformannen samler inn stemmer fra sitt MR og videresender dette til bispedømmekontoret med kopi til MR etter først å ha sendt ut en epost i MR med oversikt over hva de enkelte har stemt. Dermed vil vi unngå å investere i en dyr datastemmings løsning.

Kolbotn menighetsråd skriver:

Det er prinsipielt viktig at de enkelte menighetsråd har en mulighet for å delta i prosessen med valg av bispedømmeråd, og derfor er vårt syn at Nominasjonskomiteens liste bør fortsatt bestå. Den foreslåtte ordning kan fungere etter hensikten, dersom den ikke overstyres av administrasjonen/det sittende bispedømmerådet.

Råholt menighetsråd skriver:

I avsnitt 3 sies det at ordningen ikke vil sikre representasjon av begge kjønn, minst 40 %. Synes at det er helt feil å ikke sikre dette, bare for å oppnå en forenklet ordning. Et forslag er å si at når den som får flest stemmer blir valgt, skal vara velges av den som har mest stemmer av det motsatte kjønn.

Solund sokneråd, Time sokneråd Undheim sokneråd, Orre sokn, Klepp kyrkjelege fellesråd, Bore kyrkjelyd og Time kyrkjelege fellesråd skriver:

Dette forslaget viser svakheita ved val av modell B. Denne måten å gjere det på vil svekke demokratiet og mogelegheita for kvalitetssikring av lista med tanke på kjønn, alder, geografi, m.m. Vi ynskjer ikkje å opne for forenkla ordning for val av nominasjonskomite.

Askvoll sokneråd skriver:

Ein slik forenkla prosess for å opprette nominasjonskomité er nødvendig. Likevel er vi uroa for at ein slik prosess med først innsending av komitémedlemsforslag, så medlemsval, begge med forankring i sokneråda, vil ta unødig tid, med fare for at nominasjonskomitéen vil kunne få for lita tid til eit grundig arbeid. Kanskje kan ein syte for at slikt val er gjennomført i forkant av nomineringsgruppene sin frist, og komitéen slik kan tre i funksjon umiddelbart dersom det viser seg at det ikkje er nokon nomineringsgruppe som stiller liste.

Gjøvik menighetsråd skriver:

Vi ser ikke bort fra at man kan forenkle sammensetning av nominasjonskomite der det blir enhastesak, og at noe kan gjøres elektronisk. Med henvisning til vårt primærstandpunkt bør slikehastesaker unngås. Vi synes imidlertid at forslaget (to personer hvorav den ene er fra ungdomsrådet)er unødvendig lite og gir dårlig representasjon. Gjennomføres et valg som foreslått, bør den i alle fallbestå av fem personer, pluss representant fra ungdomsrådet.

Nittedal kirkelige fellesråd skriver:

Vi vil anbefale at det uansett nedsettes en nominasjonskomité på vanlig måte som kan tre i kraft dersom det blir nødvendig.

Bekkefarene menighetsråd skriver:

Et mulig alternativ er at en uansett velger en nominasjonskomité på samme måte som før. Denne trer ikke i funksjon med mindre det ikke er andre som stiller liste. På den måten risikerer en riktig nok merarbeid, men en slipper hastverket og forserte løsninger.

Egge menighetsråd og Steinkjer kirkelige fellesråd skriver:

Vi vil heller ikke gå inn for forenklet ordning for valg av nominasjonskomite da det gir en svært begrenset mulighet for menighetsrådene å engasjere seg til valg av bispedømmeråd.

Gol og Herad sokneråd skriver:

Ynskjer at fristane for nomineringsgrupper for å stille lister er så tidleg at det er rimeleg tid for ein eventuelt nominasjonskomite å få på plass liste.

Tromsø kirkelige fellesråds skriver:

Det bør tidlig settes en nominasjonskomite i alle bispedømmer, i tilfelle det ikke kommer inn noen forslag fra en nomineringsgruppe.

Lunner menighetsråd skriver:

Man vil få kortere tid til å oppnevne en nominasjonskomité som igjen skal finne kandidater til Nominasjonskomiteens liste. Mulig at det bør velges en nominasjonskomité tidlig slik som før slik at denne er klar dersom det ikke kommer inn noen andre lister.

Hunn menighetsråd, Gjøvik kirkelige fellesråd og Vestre Toten kirkelige fellesråd skriver:

Hunn menighetsråd er enige i at det går an å forenkle sammensetning av nominasjonskomite der det blir en hastesak. Vi synes imidlertid at den ble unødvendig liten (to personer hvorav den ene er fra ungdomsrådet). Gjennomføres et valg som foreslått, bør den i alle fall bestå av tre personer, pluss representant fra ungdomsrådet.

Mo menighetsråd, Mo i Rana, skriver:

En forenklet ordning for valg av nominasjonskomite er etter vår mening uheldig, både med tanke på Nominasjonskomiteens mulighet til å få en god og bred liste og for engasjement og mulighet til å gi/få innspill fra hele bispedømmet.

Fluberg og Søndre Land menighetsråd skriver:

En valgordning kan ikke bygge inn en form for "nødparagraf" som aktiveres om ikke ting fungerer. Det må være en ordning som har en fast struktur, feks. vårt forslag om regional representasjon.

Stamnes sokneråd skriver:

For små sokneråd så er det usikkert om dette vert ei forenkling. Ein føler seg enda meir på sida av dei store.

Åsane menighetsråd, Bergen, skriver:

Forenklet ordning vil antakelig i de fleste tilfeller fungere greit. Uavhengig av hvilken ordning som brukes for valg av nominasjonskomite, er det viktig at også vararepresentanten får anledning til å møte og delta i komiteens forhandlinger, dog uten stemmerett. Vi antar at det fortsatt skal være en representant fra hvert prosti. Derfor må avstemningen foregå prostivis. Det bør vurderes om hvert menighetsråds stemme skal vektas i forhold til antall stemmeberettigede medlemmer i menigheten.

Elverhøy menighetsråd skriver:

Forslaget er både praktisk og prinsipielt uakseptabelt. Nominasjon og valg krever prosesser som ikke kan bli i varetatt i et slikt hastverk.

Gulen kyrkjelege råd/fellesråd skriver:

Når det gjeld forenkla ordning for val av nominasjonskomite er den ok, men det er uheldig at ein ikkje kan få sikra representasjon av begge kjønn, det bør ein sjå nærare på.

Sogneprest i Birkenes, Torill Farstad Dahl

Forenkling støttes. Kjønnsbalanse og geografisk balanse må tilstrebes blant kandidatene til valgene, men er underordnet til nominasjonskomite.

Kirkerådets kommentarer

Vurderingen av hvilken modell man skal gå inn for er tatt i saksdokumentet, men her blir det kommentert på noen spørsmål som er tatt opp av høringsinstansene.

Noen høringsinstanser kommenterte på spørsmålet om det skal være nominasjonskomite ved valg av menighetsråd eller ikke. Det har ikke vært vurdert å gå bort fra nominasjonskomité ved valg av menighetsråd. Spørsmålet i høringsnotatet handler om modell for valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Flere høringsinstanser trekker frem at Nominasjonskomiteens liste har en større bredde, ikke bare kirkepolitisk, men også når det kommer til kjønn, alder og geografi. Da må det påpekes at det gjelder de samme reglene for bredde på disse punktene for alle lister, jf. kirkevalgreglene § 7-1 (3) bokstav g.

En del høringsinstanser etterlyser mulighet for at nomineringsgrupper kan ta kontakt med menighetene for å få forslag til kandidater. Det vil arbeides videre med retningslinjer for dette til Kirkemøtesaken om endring i reglene. Mindretallet i Oslo bispedømmeråd ber om at det utarbeides en modell der listene må ha forankring i menighetene. Dette forstås som en sterkere tilknytning enn bare muligheten for å foreslå kandidater. Denne modellen er ikke utredet nærmere nå, men tas med i det videre arbeid med det kirkelige demokratiet.

Bjørgvin bispedømmeråd foreslår en annen modell for listevalg enn de to som var presentert i høringsnotatet. Denne modellen er ikke utredet, og det er vanskelig å se for seg hvordan den skulle gjøres i praksis. Det er derfor ikke gått videre med denne modellen.

Flere høringsinstanser uttrykker at de ønsker å gå tilbake til ordning med bare en liste fra nominasjonskomitéen. Det har ikke vært vurdert i denne omgangen. Det samme gjelder spørsmålet om å gå tilbake til indirekte valg. Hvilke organ det skal velges til direkte blir vurdert i arbeidet med ny kirkelig organisering.

En høringsinstans stiller spørsmål om bruken av begrepet «leke» i forbindelse med kirkevalg. Dette er noe som blir vurdert i arbeidet med ny kirkelig organisering, og det er derfor ikke gjort noen vurdering av det her.

Bønnelista stiller spørsmål ved om det er nødvendig å anskaffe en dyr digital løsning for en eventuell forenklet ordning for valg av nominasjonskomité. Hvis dette blir aktuelt vil en kunne bruke samme system som brukes på Kirkemøtet i dag.

Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg til menighetsråd

Tabell 4 Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg av menighetsråd. Hvilket alternativ ønsker du/dere? Antall.

	Alternativ 1: Fortsette dagens ordning, med supplerende nominasjon bare ved for få kandidater.	Alternativ 2: Åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjon skomiteens liste.	Alternativ 3: Åpne for en utsatt frist for innlevering av lister fra andre grupper.	Alternativ 4: Åpne for både supplerende nominasjon uansett og en utsatt frist for innlevering av lister fra andre grupper.	Vet ikke / Ingen mening	Sum
Menighetsråd	34	103	1	3	17	158
Fellesråd	11	41	1	3	3	59
Bispedømmeråd		9		2		11
Privatperson	5	11		2	5	23
Annet	4	6		2	1	13
Totalt	54	170	2	12	26	264

Tabell 5 Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg av menighetsråd. Hvilket alternativ ønsker du/dere? Andel per kategori. Prosent.

	Alternativ 1: Fortsette dagens ordning, med supplerende nominasjon bare ved for få kandidater.	Alternativ 2: Åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjon skomiteens liste.	Alternativ 3: Åpne for en utsatt frist for innlevering av lister fra andre grupper.	Alternativ 4: Åpne for både supplerende nominasjon uansett og en utsatt frist for innlevering av lister fra andre grupper.	Vet ikke / Ingen mening	Sum
Menighetsråd	22 %	65 %	1 %	2 %	11 %	100 %
Fellesråd	19 %	69 %	2 %	5 %	5 %	100 %
Bispedømmeråd	0 %	82 %	0 %	18 %	0 %	100 %
Privatperson	22 %	48 %	0 %	9 %	22 %	100 %
Annet	31 %	46 %	0 %	15 %	8 %	100 %
Totalt	20 %	64 %	1 %	5 %	10 %	100 %

Alternativ 1

Åsane menighetsråd, Bergen, skriver:

Alternativ 1, dvs. dagens ordning, bør videreføres. Vi kan ikke se at man tjener noe på å endre slik som det foreslås i høringsnotatet. Det legges i dag ned en betydelig frivillig innsats for å få satt opp liste til menighetsråd, og erfaringsmessig er det utfordrende å få tak i tilstrekkelig antall kandidater. Dagens ordning er ikke til hinder for at det kan stilles flere lister, men det må gjelde samme tidsfrister som for menighetsrådenes liste.

Nes kirkelige fellesråd skriver at «[d]emokrati oppfattes tilfredsstillende ivaretatt ved bredt sammensatt nominasjonskomite, og for øvrig ordning som i dag.»

Alta menighetsråd og Talvik menighetsråd skriver:

Vi mener vi må ha tillit til et helhetlige valgkomitearbeidet fra en lokal-valgt nominasjonskomite. Det er en klar forventning at komiteen finner en balansert liste med kompetente folk der det tas hensyn til kjønn, alder, geografi, interesser og kompetanse. I stedet for nye ordninger her bør det vurderes å framskynde tidsfristen for liste-framleggelsen fra forslaget til nominasjonskomiteen, slik at det blir tid til å arbeide fram et alternativt listeforslag om noen ønsker det, altså alternativ 3.

Tonsen menighetsråd skriver:

Menighetene er avhengig av å ha ferdige lister tidlig for å kunne informere om valget bl.a. i menighetsblad. En utsettelse vil føre til ekstra arbeid med organisering. Det brukes allerede lang tid på å verve nok kandidater til menighetsrådsvalget. Det er mulighet gjennom 4 år å melde fra om at man

ønsker å stå på valglisten. Vi anser det som unødvendig å gi mulighet til å melde seg i etterkant hvis det er nok kandidater på lista. På stemmesedlene bør alle kandidater stå rett under hverandre (ikke eget felt for kandidater ved supplerende nominasjon)

Bergen kirkelige fellesråd skriver:

Når det gjelder menighetsrådsvalg foreslås det at det dersom noen fremmer en uavhengig liste, så skal det ikke lages en liste fra nominasjonskomiteen. Høringsnotatet drøfter ulike sider ved dette, i særlig grad hvordan det påvirker tidsfrister osv. Dette forslaget bidrar i stor grad til å endre den etablerte praksis og forståelse av menighetsrådsvalget. Det kan bidra til en større politisering av menighetsrådsvalget. Også tidligere har det vært mulighet for å stille egen liste, ofte knyttet til konkrete saker eller forhold i soknet som det kan være sterke interesser i. Dette hører imidlertid med til sjeldenhetene. Samtidig har menighetsråd og fellesråd i stor grad hatt lavt konfliktnivå, og har fungert som et konsensusøkende organ på lik linje med ideen bak formannskapet. Forslaget kan innebære en større tydeliggjøring av teologiske og kirkepolitiske skillelinjer i det lokale menighetsliv og også i menighetsråds- og fellesrådsarbeidet. Et ytterligere moment er at det allerede mange steder er vanskelig å få stilt nok kandidater til menighetsrådvalg. Dersom en bestemt gruppering stiller egen liste, blir det vanskelig å ikke etablere en alternativ liste for de som søker bredere samling eller er uenige i profilen. Om dette vil stimulere lokalkirkelig demokrati eller svekke det ved at det ikke er mulig å stille motliste, burde vært vurdert i utredningen.

Strindheim menighetsråd skriver:

Om nye lister kan komme "hele tiden" frem mot valget, er det lett å tenke at det er enkeltsaker som dominerer, evt. at det er protestlister for eller mot enkelte personer / saker. Det kan bli lite gjennomtenkt og kanskje ikke en liste tuftet på kandidater som ønsker å arbeide bredt med menighetens arbeid

Sykkylven sokneråd skriver:

Vi ser lite å vinne på å endre dagens ordning. Når ein har ein god prosess som leier fram til nominasjon, så er det dekkande og det er unødig å supplere seinare.

Soknepresten i Sandviken skriver:

Menighetsrådsvalg bør ikke være en kamparena for politiske saker. Det er vesentlig for menighetens liv at menighetsrådet består av medlemmer som har en interesse for å vekke å nære det kristelige liv i soknet. Dette er best ivaretatt i alternativ 1.

Alternativ 2

Agder og Telemark bispedømmeråd skriver:

Siden det ved menighetsrådsvalget i 2019 ble etablert alternative lister i kun to menigheter her i landet, er forholdstallsvalg i menighetene en lite brukt ordning. Da er det mer treffende at de som ønsker alternative kandidater, kan

foreslå dem gjennom supplerende nominasjon på nominasjonskomitéens liste i et flertallsvalg. Det kan imidlertid være uheldig at de supplerte kandidatene blir stående nederst på stemmeseddelen. Det er derfor viktig at det fremgår av stemmeseddelen at disse kandidatene ikke er lavest prioritert, men kun er supplert.

Bjergvin bispedømmeråd skriver:

Supplerande nominasjon er enklare enn å stilla eiga liste i tillegg til nominasjonskomiteen si liste, og det opnar for meir engasjement rundt soknerådsvalet. Det er truleg lite realistisk å forventast meir enn ei liste dei aller fleste stader, og då er dette ein enkel måte å tilby alternativ på. Det er ein fordel at ein kan opna for supplerande nominasjon uansett kor mange nominasjonskomiteen har på lista i utgangspunktet, for å unngår vi ein «dersom-viss» regel som er vanskeleg å kommunisera.

Borg bispedømmeråd skriver at de vil «bemerke at hensynet til at medlemmene kan påvirke sammensetning etter at nominasjonskomiteen har levert sin liste er viktig i et demokratisk perspektiv.»

Nidaros bispedømmeråd skriver:

Velgere som har sterke meninger om listene eller om kandidater som burde stå på dem, eventuelt om behovet for supplerende lister, vil nok trolig være godt kjent med valgreglene og med adgangen til både å fremme kandidater og å se listen. Høringsinstansen er likevel ikke uenig i at det kan være gode grunner til å åpne for enklere suppleringsregler. Høringsforslagets alternativ 2 (åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på nominasjonskomiteens liste) korresponderer best med høringsinstansen syn. Bispedømmerådet anser at interessert parter i en valgprosess vil være godt orientert om mulighetene, og at en supplerende prosess ikke behøver å bli svært langvarig. Rådet understreker verdien av en, gjennomarbeidet og bredt sammensatt liste som utgangspunkt, og mener at en supplerende prosess må sikres ved god informasjon og kommunikasjon samt klare, korte frister. Bispedømmerådet synes også at supplerings av nominasjonskomiteen (fremfor jakten på flere gruppelister) harmonerer best med øvrig kirkedemokrati, samt med både organisasjonens størrelse og det generelle engasjementet rundt kirkevalgene.

Hurdal menighetsråd skriver: «Vi oppfatter dette som å være en positiv og lett kommuniserbar videreutvikling av dagens ordning.»

Fjaler sokneråd skriver: «Reglane for supplerande nominasjon bør vere så enkle som mogeleg og likt for alle sokn.»

Gulen kyrkjelege råd/fellesråd skriver:

Vi støttar alternativ 2, som gir høve til supplerande nominasjon uansett kor mange kandidatar det er på nominasjonskomiteen si liste. Dette gir høve til forslag på kandidatar som kanskje ikkje har vore vurdert, men som andre vil

ha med. Totalt sett vil dette kunne gje ei liste med meir breidde i forslaga, noko som er positivt.

Tromsø kirkelige fellesråd skriver: «Vi støtter alternativ 2 med supplerende nominasjon uansett antall kandidater. Dette sikrer større valgmulighet og fleksibilitet.»

Østenstad menighetsråd skriver:

Østenstad menighetsråd slutter seg til Kirkerådets anbefaling om supplerende nominasjon uansett (modell 2). Ut fra erfaringene ved siste valg, ber Østenstad menighetsråd om at det gjøres endringer i bestemmelsene slik at nominasjonskomiteen får bedre tid til sitt arbeid. Det er et svært omfattende arbeid som krever tid. Dessuten var det ved siste valg et stort antall kandidater som ikke ønsket å stå på listen. Valgreglene må inneholde bestemmelser om hvor på listen de supplerte kandidatene skal plasseres.

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke støtter Kirkerådets anbefaling om å velge alternativ 2 om å åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste. Flertallsvalg med basis i en liste er den helt dominerende alternativet ved valg til menighetsråd, og alternativ 2 er en positiv utvidelse av dagens ordning som gir en nødvendig sikkerhetsventil for personer/grupper som ikke føler at de er godt nok representert i nominasjonskomiteens opprinnelige listeforslag.

Rygge menighetsråd skriver:

Rygge menighetsråd støtter alternativ 2 - og mener det bør være mulig å supplere kandidater til menighetsrådets liste uansett hvor mange kandidater det er på nom.koms liste. Det er ofte vanskelig å få oversikt i tide og det kan være nødvendig for å få et representativt menighetsråd mht. kjønnsbalanse eller balanse i geografi og kirkelig tradisjon (m.m) ‘

Bekkefarene menighetsråd skriver:

Sett fra soknets ståsted er hovedproblemet å skaffe kandidater til valget. Det tror vi ikke blir enklere om det skal arbeides for å stille flere konkurrerende lister. Lokal erfaring er at alle som er skikket og som ønsker å gjøre en jobb for menigheten ønskes velkommen til å stille til valg, uansett ståsted eller bakgrunn

Ål kyrkjelege fellesråd og Leveld, Torpo og Ål sokneråd skriver:

Med utvida rett til supplerande nominasjon får fleire høve til å påverke utforminga av lista slik at ho femner så vidt som mogeleg. Dette er ei demokratisk utviding.

Lunner menighetsråd skriver:

I utgangspunktet er det vanskelig å få nok kandidater til nominasjonskomiteens liste. Dersom man kan få flere kandidater ved

supplerende nominasjon er dette bra. Det er jo likevel mulig for andre grupperinger å stille egen liste innen fristen. Noe som nesten aldri skjer. Viktig med mye og god informasjon på forhånd.

Nittedal kirkelige fellesråd skriver: «Det gir alle mulighet til å fremme andre kandidater når listen er kjent, dersom man synes listen ikke er tilfredsstillende.»

Grefsen sokn skriver: «Det vil styrke demokratiet, engasjementet og mangfoldet hvis flere har muligheten til å foreslå kandidater.»

Stryn kyrkjelege fellesråd skriver: «Dette alternativet vil vere enklast å forstå og å gjennomføre, og det er mest i tråd med noverande praksis.»

MF vitenskapelig høyskole skriver:

Det er viktig at gis størst mulig adgang til å foreslå kandidater, slik at ulike alternativer kan bli representert ved valget. En raus ordning for supplerende nominasjon vil ivareta dette.

Hå kyrkjelege fellesråd og Karmøy kirkelige fellesråd skriver:

Arbeidsmengden vil øke for den lokale kirke ved å gå for Kirkerådets anbefaling, som HKF også støtter. Det betyr at det blir behov for å gjennomgå blant annet tidsfrister for å redusere arbeidsbelastningen i størst mulig grad.

Nes kirkelige fellesråd, Nesbyen, skriver:

Alternativet legger til rette for at klare kandidater som nominasjonskomiteen ikke har fått med seg kan bli foreslått og valgt inn. Det bør ellers være en klar målsetning ved neste Kirkevalg at det stilles fulle listeforslag i alle menigheter. Det kan ikke være riktig i store menigheter rundt byene i Tunsberg at det bare stilles "halve lister"!

Tranby og Lierskogen menighetsråd skriver:

Alle medlemmene støtter å åpne for supplerende nominasjon. En ønsker å unngå at et menighetsråd fremmer en liste som kun har kandidater med ett synspunkt på en sak – og som ikke stemmer med ens personlige synspunkt. En ønsker da muligheten til å stille med kandidater/liste som har andre synspunkt.

Askvoll sokneråd skriver:

Alternativ 2 er eit godt alternativ for å sikre at det vert overført meir inflytelse og reell makt frå nominasjonskomiteen til veljarane. Likevel bør det leggast betre til rette for at veljarar får eit meir reelt høve til å fremje egne lister (og at ein slik stimulerer til forholdstalsval med tydeleg skilnad på listene.

Byåsen menighetsråd skriver:

Alternativ 2 er en utvidelse fra dagens ordning, som understreker prinsippet om at det i utgangspunktet er én nominasjonskomité med en liste, men man kan fremme flere kandidater til denne listen. 5 personer med stemmerett i sognet kan stille seg bak og fremme en suppleringskandidat.

Steinkjer kirkelige fellesråd og Egge menighetsråd skriver:

Vi mener at en åpen prosess om listestilling er bra, og at forslaget til liste må offentliggjøres i god tid før fristen for listene, slik at interesserte medlemmer kan være med å bidra til listestillingen. Nominasjonskomiteene bør oppfordre folk til å komme med forslag på kandidater.

Forsand sokneråd skriver:

Forsand sokneråd ønsker at ein kan koma med supplerande nominasjon til lista sjølv om det er nok kandidatar. Ein gir då medlemmane anledning til engasjement for kva kandidatar dei ønsker skal stå der.

Hesby sokn skriver:

I praksis slit dei fleste sokneråd med å få kandidatar. Me trur derfor ikkje det er hensiktsmessig å leggje opp til at det skal være fleire lister lokalt. Når det er sagt, er det positivt at det er rom for å supplere.

Mo menighetsråd, Mo i Rana, skriver:

I Kirkerådets vurdering angis det at alle alternativene til ny ordning vil føre til en utsettelse av når man vet sikkert hvem som stiller til valg. Dette vil ikke være tilfelle hvis frist for første listeinnlevering fremskyndes noe, samtidig som en i tide kommuniserer ut at det vil foreligge en mulighet for supplerende nominasjon etter denne fristen. Da vil supplerende nominasjon kunne skje i god tid før valg og alle kandidater kunne bekjentgjøres i aktuelle kanaler, inkludert menighetsblad med trykketid.

Sandviken sokn skriver:

Dette er kirkerådets anbefaling og er en positiv utvidelse fra dagens ordning, som understreker prinsippet om at det i utgangspunktet er én nominasjonskomité med en liste, men man kan fremme flere kandidater på denne listen. Det bør være begrensning på 2 i hvor mange supplerende nominasjoner det skal åpnes for per stemme.

Birkeland sokn skriver:

Dette ivaretar behovet for å kunne supplere Nominasjonskomiteens liste, og er mest i tråd med hvordan menighetsrådsvalgene gjennomføres de fleste steder i landet.

Alternativ 3

Vestvågøy kirkelige fellesråd skriver: «Generelt må listene ha tidligere frist, slik at vi rekker å utarbeide informasjonsmateriell før sommerferien tar oss med andre oppgaver.»

Alternativ 4

Stavanger bispedømmeråd skriver:

Et flertall på fem i rådet har følgende kommentar: Alternativ 4 er det mest åpne. Det vil være et større problem at noen ønsker å delta ved valget ut fra

legitime hensyn, men ikke får mulighet til det ut fra valgreglene, enn at det finnes muligheter i valgreglene som ikke blir benyttet.

Skien menighetsråd skriver:

Alternativ 4 er den romsligste løsningen som gir best anledning til å komme med innspill i prosessen. Alternativ 2 er den nest beste løsningen fordi den ikke gir den ekstra tiden som kan være ønskelig når nye synspunkter og ønsker legges fram.

Tysfjord og Hamarøy menighetsråd skriver:

Dersom det viser seg at det innen fristen bare er meldt inn en selvstendig liste bør fristen utsettes slik at det kan stilles flere lister. Ved at det stilles flere lister som målbærer viktige og representative synspunkter i sentrale og aktuelle teologiske og kirkepolitiske saker får velgerne et reelt valg. Dette vil styrke demokratiet og fremme valgdeltakelsen.

Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo, skriver:

Det er viktig at velgerne får tilgang til info om de enkelte kandidatenes profil (ikke bare listas profil) og hva de ønsker å prioritere. Det vil gi et grunnlag for å velge hvem man evt. skal gi personstemmer.

Skien kirkelige fellesråd skriver: «Modell 4 vil gi mest mulighet for at medlemmer kan påvirke valget i soknet.»

Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Noen høringsinstanser har generelle kommentarer til kommunikasjon om lister og kandidater. *Steinkjer kirkelige fellesråd* og *Egge menighetsråd* skriver:

Det er viktig at det kommer fram informasjon om kirkevalget og kandidatene, slik at medlemmene får tatt informerte stemmegiving. Det må legges stor vekt på å få ut informasjon.

Stamnes sokneråd skriver at «[d]et hadde vore kjekt med ein digital presentasjon av kandidatane. Det er forvirrende når alle listene har lik farge.»

Karl Øyvind Jordell skriver:

Der er en formuleringsfeil i Alt 3: «Listenes materiale kan legges i valglokalet, også ikke alle listene har levert materiale.»

Dette vil uvegerlig påvirke svars-mønsteret, slik at man ikke kan legge stor vekt på svarene.

Skillet mellom Alt 1 og Alt 2 er vanskelig å få tak i. Det viktige er, ut fra min erfaring som valgfunksjonær, er at det må finnes informasjon i valglokalet; svært mange velgere vet ikke hva bispedømmerådet og kirkemøtet gjør. Slik informasjon må valgrådet utforme og ha ansvar for, slik at polemiske utfall mot andre lister kan lukes ut. Teksten kan selvfølgelig være basert på tekster fra partiene/listene. For partilister er det tilstrekkelig med en kort CV for kandidatene. Hva angår evt lister fra nominasjonskomiteer, må de utformes slik at kandidatene må *redegjøre for sine standpunkter til et mindre antall*

spørsmål som valgrådet fastsetter. Det er ikke tilstrekkelig at de selv på helt fritt grunnlag tegner og forteller hva de anser som viktig.

Alternativ 1: Samme ordning som i 2019, men med noen forbedringer. Listene har hovedansvaret, men valgrådet skal utarbeide en felles presentasjon som blir tilgjengelig digitalt og fysisk i valglokalene. Denne presentasjonen skal inneholde informasjon om listene og CV-opplysninger om kandidatene. Hver liste får anledning til å skrive en kort tekst om listen som blir brukt i presentasjonen.

Alternativ 2: Valgrådet utarbeider en presentasjon som inneholder informasjon om lister og kandidater. Hver liste får anledning til å skrive en kort tekst om listen som blir brukt i presentasjonen. Hver enkelt kandidat får mulighet til å skrive en kort tekst som svar på spørsmålet «Hva vil du jobbe for hvis du blir valgt?»

Alternativ 3: Alt ansvaret for å presentere lister og kandidater ligger hos listene. Listenes materiale kan legges i valglokalet, også hvis ikke alle listene har levert materiale. Kirkevalget.no vil måtte ha lenke til listenes nettsider.

Tabell 6 Kommunikasjon om lister og kandidater. Hvilket alternativ ønsker du/dere? Antall.

	Alternativ 1: Valgrådet utarbeider presentasjon med info om listene og CV-opplysninger om kandidatene	Alternativ 2: Valgrådet utarbeider presentasjon med info om listene og kort tekst fra hver kandidat	Alternativ 3: Alt ansvaret for å presentere lister og kandidater ligger hos listene.	Vet ikke / ingen mening	Sum
Menighetsråd	33	96	2	27	158
Fellesråd	14	38	1	6	59
Bispedømmeråd	5	6			11
Privatperson	1	15	1	6	23
Annet	3	7	2	1	13
Totalt	56	162	6	40	264

Tabell 7 Kommunikasjon om lister og kandidater. Hvilket alternativ ønsker du/dere? Andel per kategori. Prosent.

	Alternativ 1: Valgrådet utarbeider presentasjon med info om listene og CV-opplysninger	Alternativ 2: Valgrådet utarbeider presentasjon med info om listene og kort tekst fra hver kandidat	Alternativ 3: Alt ansvaret for å presentere lister og kandidater ligger hos listene.	Vet ikke / ingen mening	Sum
--	--	---	--	--------------------------------	------------

	om kandidatene				
Menighetsråd	21 %	61 %	1 %	17 %	100 %
Fellesråd	24 %	64 %	2 %	10 %	100 %
Bispedømmeråd	45 %	55 %	0 %	0 %	100 %
Privatperson	4 %	65 %	4 %	26 %	100 %
Annet	23 %	54 %	15 %	8 %	100 %
Totalt	21 %	61 %	2 %	15 %	100 %

Argumenter for alternativ 1

Bjergvin bispedømmeråd skriver:

Dette er eit spørsmål for å informere medlemmane om valet der det er argument for dei ulike alternativa. Kommunikasjonen om dei ulike listene sitt program og kandidatar bør i all hovudsak vere listene sitt ansvar. Samtidig kan det vere utfordrande for grupperingane som stiller til val å nå alle medlemmene i kyrkja. Det talar for at kyrkja har eit medansvar om kva dei ulike listene står for.

Møre bispedømmeråd skriver:

Erfaringen fra valget i 2019 var at det var veldig vanskelig for de ulike kandidatene å presentere eget kandidatur innenfor en gitt og begrenset ramme. Det var i tillegg vanskelig å få en listepresentasjon innenfor en gitt ramme fra de to selvstendige listene. Det er fristende å anbefale alternativ 3, men for å sikre lik presentasjon, bør valgrådet ta ansvar for å presentere listen og gi CV-opplysninger om de ulike kandidatene

Oslo bispedømmeråd skriver:

Oslo bispedømmeråd anbefaler alternativ en. Det bør slås fast at det er listene selv som har hovedansvaret, samtidig som kirkeorganisasjonen tar på seg en rolle i arbeidet for å opplyse medlemmene om valget og de ulike alternativene.

(...)

Dette er et spørsmål hvor det er argumenter som taler for de ulike alternativene Kirkerådet har listet opp. Kommunikasjon om de ulike listenes kandidater og program bør i all hovudsak være listenes ansvar. Samtidig er det utfordrende for grupperingene som stiller til valg å nå alle de stemmeberettigede medlemmene i kirken. Det talar for at kirkeorganisasjonen også bør ha et vesentlig ansvar for å få informert medlemmene om kirkevalget og hva de ulike listene står for. Bispedømmerådets medlemmer har fått mange tilbakemeldinger om at informasjonen til kirkemedlemmene om listene og de ulike kandidatene var mangelfull. Ikke alle medlemmer har tilgang til internett og det må vurderes hvordan alle medlemmene skal informeres godt nok til å kunne ta et opplyst valg.

Tunsberg bispedømmeråd skriver:

Tunsberg bispedømmeråd ønsker alternativ 1 som modell for kommunikasjon om lister og kandidater. Å synliggjøre de ulike kandidatene og deres synspunkter er listenes eget ansvar.

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke mener på prinsipielt grunnlag at det må være de enkelte nomineringsgrupper/lister sitt ansvar å synliggjøre egne kirkepolitiske standpunkter overfor kirkevelgerne. Listenes mulighet til å ta ansvar for å synliggjøre sine kirkepolitiske standpunkt, fordrer selvsagt at det stilles tilstrekkelig med økonomiske ressurser til rådighet.

Samtidig er det utfordrende for grupperingene som stiller til valg å nå alle de stemmeberettigede medlemmene i kirken. Det taler for at kirkeorganisasjonen også bør ha et ansvar for å få informert medlemmene om kirkevalget og de ulike alternativene.

Fjorårets kirkevalg viste at informasjonen til kirkemedlemmene om listene og de ulike kandidatene var mangelfull. Dessuten har ikke alle medlemmer tilgang til internett og vi oppfordrer Kirkerådet til å vurderes hva som skal til for at alle medlemmene skal bli informert godt nok til å kunne ta et opplyst valg.

Åpen folkekirke ønsker derfor at alternativ 1 velges som modell for kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Åpen folkekirke mener at alternativ 2 er det dårligste alternativet, siden valgrådet da får et større ansvar med å synliggjøre de ulike kandidatene og deres synspunkter. Det mener vi er listenes eget ansvar.

Aurland kyrkjestyre skriver: Det er viktig at ein får mest mogleg lik presentasjon av alle listene.

Orre sokn, Klepp kyrkjelege fellesråd og Bore kyrkjelyd skriver:

Alternativ 1 i en noe utvidet form. Her vil den enkelte liste, også nominasjonskomiteens liste, selv ha ansvar for kandidatpresentasjon. Valgrådet skal sikre listeinformasjon til valglokalene. Det er fritt for den enkelte liste å legge ved kandidatpresentasjon utover CV. Listene bør uansett inneholde en innledning som kort presenterer hvem som står bak og hva hovedretningen er. Denne informasjonen skal endelig godkjennes av valgrådet som skal se til at listene presenteres tilstrekkelig opplysende for velgerne og tilnærmet likt.

Stryn kyrkjelege fellesråd skriver:

Det er føremålsteneleg med ei ansvarsdeling, og det har fungert greit. Listene står sjølve for innhaldet, blir presentert/gjort tilgjengeleg av valrådet.

Varhaug sokneråd skriver:

Me trur at dersom me i framtida også skal ha direkte val til bispedømmeråd og dermed Kyrkjemøtet (og som me meiner gir ei sentralstyrt kyrkje og ikkje held heile kyrkjeorganisasjonen saman), er det svært sannsynleg at det ikkje vert

nominasjonskomitéar og -lister i noko bispedømme, men berre lister frå nomineringsgrupper. Me meiner at det og vil vera det beste. Derfor vel me alternativ 1.

Time kyrkjelege fellesråd og Time sokneråd skriver:

Med utgangspunkt i vårt svar på pkt 2.5 vil ikkje dette vere same utfordring som ved fleire lister. Gitt at det likevel vert oppretthalde fleire lister vil me anbefale alternativ 1 i ein noko utvida form. Her vil den enkelte liste, òg nominasjonskomiteens liste, sjølv ha ansvar for kandidtapresentasjon. Valrådet skal sikre listeinformasjon til vallokala. Det er fritt for den enkelte liste å legge ved kandidatpresentasjon utover CV. Listene bør uansett innehalde ei innleiing som kort presenterer kven som står bak og kva hovudretninga er. Denne informasjonen skal endeleg godkjennast av valrådet som skal sjå til at listene vert presentert tilstrekkeleg opplysende for veljarane og tilnærma likt.

Elverum kirkelige fellesråd skriver:

Problemstillingene tydeliggjøre asymmetrien mellom Nominasjonskomiteens liste og lister med et program, og problemet med å håndtere listene likt. Vi ser verdien av at hver enkelt kandidat på alle lister også får mulighet til å presentere seg selv, men vi tenker at denne presentasjonen er opp til den enkelte/lista – og ikke noe valrådet gir i sin presentasjon.

Stranda sokneråd, Liabygda sokneråd, Sunnlyven Sokneråd, Storfjorden kyrkjelege fellesråd, Stordal Sokneråd skriver:

"Hva vil du jobbe for hvis du blir valgt?" kan leggest inn i alternativ 1 også. Å stille dette opne spørsmålet vil gje veljarane ein nyttig informasjon om kandidaten.

Argumenter for alternativ 2

Agder og Telemark bispedømmeråd skriver:

Alternativ 2 ivaretar velgernes behov for å få vite noe om kandidatenes ståsted i det kirkepolitiske landskapet. Bispedømmekontorene kunne ved valget i 2019 kun presentere leksikalske opplysninger om kandidatene (CV), uten at kandidatens meninger kom frem. Dersom velgere skulle få vite mer om kandidatenes ståsted, måtte vedkommende søke seg/klikke seg videre til de ulike listenes egenpresentasjoner.

I samme presentasjon for hver av de ulike listene bør det linkes til listenes respektive nettsted, slik at velgerne enkelt kan finne den informasjonen de ønsker om de ulike listene.

Når det gjelder spørsmålet til kandidatene støtter vi et likelydende spørsmål til alle kandidater i bispedømmets presentasjon. Velgerne vil gis et grunnlag for å foreta seg et valg.

I de tilfeller hvor nominasjonskomiteens liste stiller valg, vil denne måten å rigge kommunikasjonen av valget på – gi alle mulighet til å vise seg frem for velgerne.

Forslaget sikrer likebehandling av listene – og kandidatene.

Stavanger bispedømmeråd skriver:

Et flertall på seks medlemmer stemte for alternativ 2, med følgende kommentar: Alternativ 1 og 2 mest aktuelle og relativt like, men alternativ 2 er det mest åpne i forhold til valgordninger og gir bedre informasjon om de enkelte kandidatene.

Borg bispedømmeråd skriver:

Det må gjøres tydelig i reglene at det er ønskelig at ansatte legger til rette for en saklig og opplyst debatt om de ulike listenes/kandidaters synspunkter, orientere om at listene finnes, tilrettelegge plattformer for kommunikasjon og sørge for opplæring/kompetanse i kommunikasjon generelt.

Nidaros bispedømmeråd skriver:

Nidaros bispedømmeråd anser at det er noe vanskelig å definer hvilket av alternativene som egner seg best, ettersom det er avhengig av hva slags grunnleggende modell for listevalg som blir valgt. Bispedømmerådet ønsker dessuten i utgangspunktet at også en modell med kun en (nominasjonskomiteens) liste blir utredet og i så fall fremstår alternativ 2, der valgrådet står ansvarlig for administrering av presentasjonen, som mest hensiktsmessig. Bispedømmerådet synes imidlertid det må bli opp til hvert enkelt valgråd å finne form og fokus for disse presentasjonene, og mener i alle fall ikke at formuleringer som «Hva vil du jobbe for hvis du blir valgt?» (slik høringsnotatet formulerer det) skal regelfestes.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd skriver: «Alternativ 2 sikrer et minimum av informasjon som vil gi velgerne mulighet for å gjøre opplyste valg.»

Vestvågøy kirkelige fellesråd skriver:

Det må være lik informasjon om alle lister og personer på listene i alle valgrom og kirker. Alternativet er å ikke ha informasjon der, slik som ved politiske valg. Det er egentlig ikke et alternativ. Listene til bispedømmeråd er ukjente for veldig mange, og det må gis en mulighet til å sette seg inn i det også på valgdagen. Da bør valgrådet ha ansvar for informasjon, alternativ 2. Fortsatt ønsket kun justeringer, inn til ny valgordning kommer på plass.

Birkenes kirkelige fellesråd skriver:

Det viktigste er at velgerne har tydelig informasjon om hva listene og kandidatene står for. Det bør lages et standardskjema for hva kandidatene mener om konkrete aktuelle spørsmål.

Hunn menighetsråd, Gjøvik kirkelige fellesråd og Vestre Toten kirkelige fellesråd skriver (*Biri menighetsråd* støtter også dette):

Hunn menighetsråd er enige med KR når det er avgjørende viktig at velgere kjenner til hva kandidater står for (og ikke bare hva listene sier). Vi støtter i hovedsak alternativ 2. Det virker imidlertid unødvendig enkelt at valgrådet

kun skal stille kandidatene ett spørsmål: «Hva vil du jobbe for hvis du blir valgt?». I de fleste valg vil det for kommende periode være noen saker som skiller seg ut, og som vil skille sakene fra hverandre.

Vestre Toten kirkelige fellesråd og Gjøvik kirkelige fellesråd legger til: «Det er ikke bare seksualspørsmål som er av interesse for velger å vite kandidaters holdning til.»

Bjerkreim sokneråd (ett-sokns-kommune) skriver:

Utviding av alternativ 2. Soknerådet i Bjerkreim viser til fritekst-svaret angående modellval i kapittel 2.5, der vi åttvarar mot ordningar og praksis som fører til «partipolitikk» i kyrkja. God og tilgjengeleg informasjon av kandidatane på førehand og i vallokalet. Utdrag av «CV» og aktuelle spørsmål til kandidatane.

Tromsø kirkelige fellesråd skriver:

Valgrådet med ansatte fra bispedømmet, som har tid og ressurser til å gjennomføre arbeidet, lager en presentasjon av alle lister og kandidater. Denne oversikten kan suppleres av listene selv. Det blir særst viktig at kandidatenes holdning til sentrale kirkespørsmål blir kjentgjort i listene. Bl.a. syn mht homofil vigsel mm.

Os sokneråd skriver: «Vi mener dette er det alternativet som gir mest mulig lik behandling av alle kandidater»

Vaksdal sokneråd skriver:

Viktig med lett tilgjengeleg og god informasjon om kandidatar som grunnlag for personstemmer. Vaksdal sokneråd foreslår at presentasjonen av kandidatane, evt. gjennom et strukturert intervju, vert gjort tilgjengeleg digitalt.

Knarvik sokneråd skriver: «Viktig med standardisert informasjon. At alle listene vert presentert på same måte. Informasjon må ut i god tid før førehandsrøysting.»

Eidsberg felles menighetsråd skriver: «Viktig med tilnærmet nøytral info. Mange spørsmål i valglokalet i 2019, men som funksjonær kan du ikke svare.»

Mo menighetsråd, Mo i Rana, skriver:

Vi ønsker som tidligere angitt en nominasjonskomite som lager liste, men vil uansett foretrekke alternativ 2 her. Selv de som er med i en nominasjonsgruppe må antas å kunne ha forskjellige synspunkt og engasjement i mange saker, og velgerne må kunne velge kandidater ut fra det de tillegger vekt hos kandidatene (= gi personstemmer eller velge liste).

Lunner menighetsråd skriver:

Ved tidligere valg har det vært vanskelig å finne informasjon å legge fram om kandidatene. Den informasjonen vi har fått har kommet sent i forhold til lister til f. eks. menighetsblad. Ved at valgrådet har ansvar kan vi kanskje få informasjonen tidligere og i et format som gjør det enklere å omarbeide til bruk i menighetsblad. Det samme med ferdige plakater.

Tysfjord og Hamarøy menighetsråd skriver:

Kommunikasjon og informasjon om forskjeller mellom lister og kandidater er en forutsetning for et velfungerende demokrati. I dette alternativet sikres både lister og kandidater retten til å presentere seg selv. Valgrådet ser til at det blir gjort, og sikrer også at en tilstrekkelig informasjon kommer ut der det eventuelt bare stilles én liste, eller der det kun finnes en liste fra en nominasjonskomite.

MF vitenskapelig høyskole skriver:

Det viktigste hensynet er her at velgerne blir best mulig opplyst om alternativene. Derfor bør ikke ansvar for informasjon overlates til listene alene, men følge en felles mal. Det utelukker ikke det arbeidet listene selv må gjøre for å presentere seg.

Snertingdal menighetsråd skriver:

Det er viktig at velgere kjenner til hva kandidater står for (og ikke bare hva listene sier). Vi støtter alternativ 2. Valgrådet kan gjerne stille kandidatene flere spørsmål. I de fleste valg vil det for kommende periode være noen saker som er viktigere enn andre.

Gjøvik menighetsråd skriver:

Det er viktig at velgere kjenner til hva kandidater står for (og ikke bare hva listene sier). Vi støtter alternativ 2. Det virker imidlertid unødvendig enkelt at valgrådet kun skal stille kandidatene et spørsmål: «Hva vil du jobbe for hvis du blir valgt?». I de fleste valg vil det for kommende periode være noen saker som skiller seg ut, og som vil skille kandidatene fra hverandre

Kråkerøy menighetsråd skriver: «Det er viktig å sikre god og nok informasjon om de som stiller til valg på samtlige lister.»

Gol og Herad sokneråd skriver: «2 nivå på informasjon: Ein som er kort og enkel og ein som er meir utfyllande.»

Indre Østfold kirkelige fellesråd skriver: «Nødvendig med noe tilnærmet nøytral info som velgerne lett kan sette seg inn i.»

Fjaler sokneråd skriver: «Alternativ 2 er det som gjer det lettast for veljarane å samanlikne listene og kandidatane.»

Nes kirkelige fellesråd, Nesbyen, skriver: «Alternativ 2 forutsatt at det stilles liste fra en Nominasjonskomite, ellers Alternativ 1.»

Stord sokneråd skriver: «Alternativ 2 gir mest mogeleg lik informasjon til medlemene om både nominasjonskomiteen si liste og evt andre og me ønskjer begge deler, jfr over.»

Byåsen menighetsråd skriver: «Alternativet gir best oversikt for velgerne.»

Rygge menighetsråd skriver:

Rygge menighetsråd gjorde erfaringer med valget i 2019 som tilsier at informasjonen må samordnes bedre og at det må være rom for mer info for at velgerne skal treffe informerte valg. Rygge menighetsråd støtter derfor alternativ 2 der valgrådet utarbeider presentasjon og hver liste får anledning til å skrive noe, (også den enkelte kandidat.)

Kolbotn menighetsråd skriver: «Begrunnelse: Sikrer mest mulig enhetlig informasjon om kandidatene.»

Dovre kyrkjelege råd skriver: «Blir enklere for velgerne. Valgrådet bør stille spørsmål som listene og kandidatene svarer på.»

Ål kyrkjelege fellesråd og Leveld, Torpo og Ål sokneråd skriver: «Denne modellen sikrer mest mogelig likebehandling av alle listene.»

Ski menighetsråd skriver:

Ski menighetsråd mener at valgrådet bør utarbeide en presentasjon av de ulike listene og kandidatene. Dette for å sikre at alle kandidatene svarer på samme spørsmål, og at den informasjonen som gis er relevant for det arbeidet som skal gjøres i kommende valgperiode. Ski menighetsråd forstår listenes selvpresentasjon ved valget i 2019 som et uttrykk for at listene er større premissleverandører for hva som skal behandles i Kirkemøtet/Kirkerådet enn det vi opplever er realiteten. Vi ønsker å trekke fram sak om kirkelig organisering. Dette er en sak som kommer opp som konsekvens av skille mellom stat og kirke og er ikke initiert av Kirkemøtet selv, men vil være den saken som preger Kirkemøtet og Den norske kirke i størst grad i inneværende valgperiode. Det var allikevel svært generell og lite informerende tekst om dette i både Åpen Folkekirke og Bønnelistas selvpresentasjon før valget. At valgrådet stiller spørsmål til kandidatene i forkant vil kunne bidra til å sikre at kandidatene svarer tydeligere på relevante spørsmål.

Flekkefjord kirkelige fellesråd skriver: «Dersom det er flere lister, er alternativ 2 det beste for å sikre likebehandling. Det vil også være det klart beste for å få relevant informasjon fram til velgerne.»

Farsund menighetsråd skriver: «Det bør være samme regler for alle lister»

Forsand sokneråd skriver:

Det er svært viktig at veljarane får god informasjon om kva kandidatane vil jobba for om dei blir valt. Sidan Forsand sokneråd er opptekne av at nominasjonslista best ivaretek lokalkyrkja er det viktig med god kommunikasjon med veljarane om kva kandidatane står for.

Grefsen sokn skriver:

Dette øker sjansen for at alle får presentert seg på en likeverdig måte. Ut fra en gitt mal, kan hver liste lage sin presentasjon. Disse blir tydelig og likt kommunisert av valgrådet ut i ulike medier og på ulike plattformer. Det er også viktig at denne informasjonen er tilgjengelig ved inngangen til eller i

valglokalet, da flertallet av de som kommer for å stemme ikke har innhentet denne informasjonen før de kommer til valglokalet.

Argumenter for alternativ 3

Askvoll sokneråd støtter alternativ 3 og skriver:

Med alternativ 3 og således fullstendig ansvarliggjøring av listene selv, vil det stimuleres til egenprofilering og tydelighet overfor veljarane. Alternativ 1 som likner mest på kommunikasjonsordninga ved førre val var ikkje tilfredsstillande veljarinformasjon. Valrådet må sjølvstilt i alle tilfelle publisere kandidatlistar frå dei ulike listene, slik som praksis er for andre politiske val.

Andre innspill til kommunikasjon om lister og kandidater

Stathelle sokn skriver: «Ved kommunikasjon av valget anbefaler vi at hovedfokus settes på valg til kirkemøtet, og ikke kun til BDR»

Kirkerådets kommentarer

Noen høringsinstanser spør om man ikke kan stille spørsmål om kandidatenes synspunkt også i alternativ 1. Det om det skal være informasjon om kandidatenes synspunkt eller ikke er hovedforskjellen på alternativ 1 (med bare CV-info) og alternativ 2 (med svar på spørsmål om hva man vil jobbe for). Dette kom nok ikke godt nok fram i høringsnotatet.

Tid og sted for valg

Tabell 8 Kirkeloven § 4 fastsatte at «[k]irkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre». Bør denne bestemmelsen videreføres? Antall.

	Ja, dette bør fastsettes i kirkeordningen.	Ja, dette bør fastsettes i kirkevalgreglene.	Nei	Vet ikke / ingen mening	Sum
Menighetsråd	29	84	29	16	158
Fellesråd	8	37	9	5	59
Bispedømmeråd	3	6	2		11
Privatperson	1	3	13	6	23
Annet	2	5	6		13
Totalt	43	135	59	27	264

Tabell 9 Kirkeloven § 4 fastsatte at «[k]irkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre». Bør denne bestemmelsen videreføres? Andel per kategori. Prosent.

	Ja, dette bør fastsettes i kirkeordningen.	Ja, dette bør fastsettes i kirkevalgreglene.	Nei	Vet ikke / ingen mening	Sum
Menighetsråd	18 %	53 %	18 %	10 %	100 %

Fellesråd	14 %	63 %	15 %	8 %	100 %
Bispedømmeråd	27 %	55 %	18 %	0 %	100 %
Privatperson	4 %	13 %	57 %	26 %	100 %
Annet	15 %	38 %	46 %	0 %	100 %
Totalt	16 %	51 %	22 %	10 %	

Kirkeloven § 4 fastsatte at «[k]irkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre». Av høringsinstansene er det 67 prosent som ønsker at denne bestemmelsen videreføres, enten i kirkeordningen eller i kirkevalgreglene.

En høringsinstans, *Hurdal menighetsråd*, stiller spørsmål ved tidsperspektivet på et eventuelt vedtak i dette spørsmålet. De skriver:

Vi merker oss at kirkerådet på dette punktet inviterer til å ta stilling til et "prinsippvedtak". Til forskjell fra de foregående der vi oppfatter at siktemålet er mer avgrenset til "mellomvalget" (vårt uttrykk) i 2023. Vårt valg av "nei" her bygger på at vi mener de prinsipielle spørsmålene bør utstå til behandlingen av kirkeordningsinnstillingen, og mener den bør være så åpen som mulig. Så svaret vårt er egentlig et "nei" til å ta prinsipiell stiling til de to første alternativene nå. Eller med andre ord: "Vi mener det ikke bør gjøres endringer fra 2019 til 2023 på dette området."

Av høringsinstansene som ønsker å videreføre regler om tid og sted er det flere som peker på at det er viktig for valgdeltakelsen. *Elverum kirkelige fellesråd* skriver:

Det er helt avgjørende at denne bestemmelsen videreføres med tanke på tilrettelegging og tilgjengelighet for alle kirkens medlemmer til å kunne avgi stemme. Vi ser en klar sammenheng mellom tid og sted for valget, og høy valgdeltakelse i kirkevalget. (Vi har 20% i det største soknet med over 10 000 medlemmer, opp mot 40% i mindre sokn.)

Østre Gausdal menighetsråd skriver:

Menighetsrådet i Østre Gausdal mener kirkevalget bør avholdes samtidig med ordinære valg i lokaler som er i umiddelbar nærhet til hverandre. (...) Begrunnelsen er økt valgdeltakelse som vi mener er viktig for å opprettholde ei folkekirke som favner vidt.

Fjaler sokneråd skriver:

Nærleik til kommune- og fylkestingsval har fungert bra, ført til auka valoppslutning, og meir merksemd rund kyrkjevalet. Det er blitt ei etablert ordning, og det vil vere uheldig å endre det no.

Andre peker på at det er ikke bør gjøres unødvendige endringer nå. *Ski menighetsråd* skriver:

Ski menighetsråd mener at det ikke bør gjøres større endringer i valgordningen nå enn nødvendig, og at flest mulig store, prinsipielle spørsmål bør avklares når en helhetlig kirkelig organisering skal drøftes. Spørsmålet om

tid og sted for valg er et stort prinsipielt spørsmål som i bunn handler om kirkens selvforståelse i relasjon til staten. Det er derfor et spørsmål som bør vies stor oppmerksomhet, men bør per nå videreføres ved valget i 2023.

Det er flere svar som argumenterer for at det er best å fastsette regler om tid og sted i kirkevalgreglene. For eksempel skriver *Møre bispedømmeråd*:

Det bør være et uttrykt ønske og vilje at de kirkelige valg gjennomføres "samtidig og i umiddelbar nærhet til" valg til storting, fylkesting og kommunestyre. Samtidig er geografi og kultur forskjellig og det bør være tilgang til å legge valgene til andre tider og steder, dersom det er naturlig/ønskelig for kirken/lokalkirken. Det er lettere å dispensere fra en bestemmelse om den ligger i valgreglene enn om den er forankret i selve kirkeordningen.

Agder og Telemark bispedømmeråd skriver:

Siden den fremtidige kirkelige organiseringen trolig ikke vil være på plass til kirkevalget i 2023, vil det ikke være klokt å ta dette inn i kirkeordningen som skal erstatte dagens kirkelov. Dersom det i fremtiden vil bli hel-digitale valg, kan samlokalisering og samtidighet mellom kirkevalg og politiske bli mindre aktuelt. En slik bestemmelse bør derfor kun skrives inn i kirkevalgreglene. Dermed er det mulig å endre bestemmelsen på en enklere måte i forhold til ny kirkelig organisering og eventuell innføring av digitale valg. En eventuell endring av tidspunkt for kirkevalg bør uansett vente til ny kirkelig organisering er landet, og eventuelt nye valgregler skal innføres i forbindelse med denne.

Oslo bispedømmeråd skriver:

Oslo bispedømmeråd støtter at bestemmelsen om at kirkelige valg holdes samtidig med og i lokaler i umiddelbar nærhet av valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Det anses tilstrekkelig at dette fastsettes i kirkevalgreglene. Samtidig er det ikke hensiktsmessig at Kirkemøtet til stadighet må ta stilling til dette spørsmålet, noe som kan tyde på at prinsippet slås fast et annet sted enn i valgordningen som sannsynligvis vil revideres hvert fjerde år.

Andre høringsinstanser er også opptatt av muligheten for å få dispensasjon fra reglene. *Alta kirkelige fellesråd, Alta menighetsråd og Talvik menighetsråd* skriver:

Det bør være mulig å søke om dispensasjon fra bestemmelsen i de tilfeller det lokale forhold gjør en slik gjennomføring helt urimelig (kostnadmessig eller personellmessig). Vår erfaring er at i en del grisgrendte strøk er dette (omtrent) umulig å gjennomføre.

MF vitenskapelig høyskole skiller på prinsipielle og pragmatiske argumenter. Flere høringsinstanser er inne på det samme. De skriver:

Det kan anføres prinsipielle argumenter mot en ordning der kirkevalg avvikes på samme tid og sted som offentlige valg. En slik ordning kan gi et feilaktig inntrykk av at statsborgerskap og kirkemedlemskap er ett og det samme. Ordningen kan også være problematisk ut fra et likebehandlingsperspektiv. I

en situasjon der det kirkelige demokrati er under utvikling og enda ikke helt har funnet sin form, er det likevel sterke pragmatiske grunner som taler for at ordningen videreføres. Når de kirkelige valgene i enda større grad har befestet sin posisjon i medlemmenes bevissthet, vil det på et senere tidspunkt være enklere å gjennomføre dem på et annet tidspunkt og/eller lokalisering, dersom dette skulle være formålstjenlig. Fordi dette er et spørsmål der forutsetningene etter hvert kan bli endret, er dette noe som bør regelfestes i kirkevalgreglene og ikke i kirkeordningen.

Flere høringsinstanser peker på at det ikke er så viktig hvor regler for tid og sted blir fastsatt, så lenge det blir fastsatt. *Åpen folkekirke* skriver:

Det er et grunnprinsipp for Åpen folkekirke at kirkelige valg skal holdes samtidig med og i umiddelbar nærhet av lokalene der det offentlige valget gjennomføres. Siden tidspunktet for kirkevalget i fram til nå har vært fastsatt i Kirkeloven, vil det naturlige være å nedfelle dette i kirkeordningen. Samtidig ser Åpen folkekirke at det vil være like juridisk holdbart om bestemmelsen videreføres i kirkevalgreglene. Det vil uansett være en styrke om Kirkemøtet gjør et prinsippvedtak om dette, slik at det ikke er et spørsmål Kirkemøtet til stadighet må ta stilling til.

Flere av høringsinstansene som støtter videreføring av bestemmelsen peker på forbedringer. For eksempel skriver *Borg bispedømmeråd*:

Det bør utvikles veileder/retningslinjer for lokale valgstyret slik at samarbeidet med kommune kan foregå med minst mulig friksjon. Flere valgstyret rapporterer om tilbud om ikke egnede lokaler fra kommunen.

Bygdøy menighetsråd skriver:

Bygdøy MR mener det må inngås et samarbeid med Valgstyret i kommunen hvor det er mulig å få til praktiske løsninger som gjør det lettere for de som stemmer ved kommunevalget å kunne gå til kirkevalget uten hindringer. I tillegg er det viktig at de som jobber i valglokalene kan informere om at det er kirkevalg like ved.

Skien menighetsråd skriver at «[e]n må sikre at plasseringen av valglokalene for kirkevalg ikke skaper usikkerhet om hvilket valg som foregår.

Elverhøy menighetsråd skriver:

Det var en utfordring med å få nok stemmemottakere, der det er to eller flere menigheter i samme valglokale bør det ikke være krav om at hver av dem skal stille med to funksjonærer.

Noen av høringsinstansene er opptatt av valg også i forbindelse med gudstjenester.

Flere høringsinstanser argumenterer for at kirkevalget bør flyttes til det året det er stortingsvalg, heller enn å være samtidig med valg til kommunestyret og fylkesting. For eksempel skriver *Bore kyrkjelyd*, *Orrer sokn*, *Time sokneråd* og *Time kyrkjelege fellesråd*:

Vi ønsker at kirkevalget legges til år der det er stortingsvalg. Oppmerksomheten rundt kirkevalget har lett for å drukne i år med kommunevalg da lokalpolitiske saker får mye fokus i media. I tillegg ser vi utfordringer med å rekruttere kandidater i år med kommunevalg. Det er ofte samme personer som er partipolitiske aktive og kirkepolitisk aktive. Det vil kunne lette arbeidet med å skaffe kandidater dersom vi ikke har konkurranse med andre lokalvalg.

Andre høringsinstanser er opptatt av mulighet for digitale valg. *Kråkerøy menighetsråd* skriver at «[d]et er ønskelig at det arbeides for å utrede muligheten til digitale valg også på valgdagen.» *Øygarden kyrkjelege fellesråd* skriv:

Ressursbruk ved gjennomføring av val må vurderast i forhold til nytte (antal stemmar)Vi ønskjer at kyrkja arbeider mot digitale løysingar for å gjennomføre val.

Muligheten for digitale valg er tatt opp i kapitlet om forhåndsstemming.

Aurland kyrkjestyre foreslår en endring i teksten i bestemmelsen der en endrer ordet «umiddelbar» til «rimeleg» avstand.

Noen høringsinstanser ønsker større fleksibilitet i sted for kirkevalget. *Klepp kyrkjelege fellesråds* skriver at «[n]år det gjelder sted for gjennomføring av valg ønsker soknene valgfrihet til å legge valgene til kirkerommet der det ligger til rette for det.»

En del høringsinstanser ønsker ikke at kirkevalg skal skje i nærheten av offentlige valg. Mange argumenterer med prinsippet om likebehandling. For eksempel skriver *Björgvin bispedømmeråd*:

Ut frå prinsippet om lik handsaming av ulike trus- og livssynssamfunn, og med eit ønskje om å skilje tydeleg mellom kyrkjelege og statlege/kommunale organ, meiner Björgvin bispedømmeråd at kyrkja sine val ikkje bør skje på same tid og i eit nærliggande lokale til dei offentlege vala.

Stavanger bispedømmeråd peker på det samme, men trekker også fram indrekirkelige hensyn:

Trossamfunnsloven § 13 første ledd foreskriver ikke at kirkelige valg skal holdes samtidig med offentlige valg og i umiddelbar nærhet av lokalene der det offentlige valget gjennomføres, men overlater til Kirkemøtet å avgjøre om kirkevalgene skal avvikles på en slik måte. Det er særlig to tungtveiende grunner til at tid og sted for kirkelige og offentlige valg bør skilles fra hverandre:

1) Opphøret av statskirkeordningen gjør det både praktisk mulig og prinsipielt ønskelig å tydeliggjøre Den norske kirkes uavhengighet av de norske myndighetsorganer, som de offentlige valg til Storting, fylkesting og kommunestyre bestemmer sammensetningen av. Valg av de kirkelige styringsorganer lokalt, regionalt og nasjonalt bør organiseres slik at det blir tydelig at deres mandat springer ut av kirkens fellesskap av døpte. Dette ekklesiologiske hensyn ivaretas best hvis valgene finner sted i Den norske

kirkes egne lokaler og i tilknytning til det gudstjenestelige fellesskap, f.eks. umiddelbart etter høymesse eller annen gudstjeneste på én eller flere påfølgende søndager på et egnet tidsrom i året. Det må legges til rette for at medlemmer som ikke har anledning til å oppsøke den ordinære avstemningen på den eller de utvalgte søndagene, kan avlegge stemme på annet tidspunkt innenfor en definert (forhånds)avstemningsperiode, jf. kapittel 7.

2) Hensynet til andre tros- og livssynssamfunn tilsier også at samordningen i tid og sted av Den norske kirkes valg og offentlige valg, opphører. Det har vært argumentert for at gjennomføringen av kirkevalget samtidig med offentlige valg og i umiddelbar nærhet av lokalene for de offentlige valg, er et demokratiseringstiltak fordi flere kirkemedlemmer da benytter stemmeretten. Men forskjellsbehandlingen mellom Den norske kirke og alle andre tros- og livssynssamfunn i landet veier mye tyngre ut fra et demokratiperspektiv og tilsier klart at samordningen bør ta slutt. Her kan det bl.a. vises til en enstemmig vurdering i det bredt sammensatte Stålsett-utvalget i dets utredning Det livssyns åpne samfunn: «Hvis et tros- og livssynssamfunn, inkludert Den norske kirke, selv ønsker å avholde medlemsmøter i egne lokaler som inkluderer valg, på samme dag som de offentlige valgene, kan ikke dette forbys. Men utvalget vil på prinsipielt grunnlag konkludere med at det for framtiden ikke bør legges opp til at valg i Den norske kirke, eller noe annet tros- og livssynssamfunn, kobles sammen med de offentlige valgene, verken i form av samlokalisering eller felles tilrettelegging og presentasjon» (NOU 2013:1, s. 136). Også i årene etter 2013 har det kommet sterke innvendinger fra andre tros- og livssynssamfunn mot den privilegerte særbehandlingen av Den norske kirke i forbindelse med dens valg til egne styringsorganer.

Når prinsipielt indrekirkelige hensyn (punkt 1) og hensynet til en rettferdig og demokratisk behandling av tros- og livssynssamfunn i Norge (punkt 2) samsvarer med tanke på utforming av valgordning, bør Den norske kirke nå beslutte at bestemmelsen om at «[k]irkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre» ikke videreføres.

Grefsen sokn skriver:

Ut fra ny kirkeordning og ny trossamfunnslov er det prinsipielt svært problematisk å ha en ordning med tilknytning til kommune- og fylkesvalg. Det er like lite naturlig at kirkevalget skjer på samme sted som kirkevalget, som om det ble skulle vært gjort for andre trossamfunn. Tvert imot bør Den norske kirke løsrive seg fra denne tradisjonen. I stedet bør valget finne sted i tilknytning til kirke eller menighetshus. Valget blir ikke mindre demokratisk av at de som ønsker å stemme må oppsøke et valglokale der det er naturlig å arrangere valget istedenfor flere forskjellige valglokaler rundt i menigheten. Valg kan gjennomføres med like stor deltakelse ved å knytte det til kirkens lokaler. Det kan evt brukes to søndager på rad, og det kan legges til rette for forhåndsstemning over en lengre periode. En slik ordning vil også være besparende på de økonomiske og menneskelige ressurser. Man kan regne med at staten på sikt ikke ønsker å dekke ekstra kostnader som følge av valg på flere

steder. Tidspunkt for valget er mindre viktig, men hvis man velger et annet tidspunkt enn kommunevalget så er det med på å tydeliggjøre at man ikke lenger er en statskirke. Det vil på sikt være ønskelig å gi medlemmene anledning til å stemme elektronisk over nettet.

Bønnelista skriver:

Kirkevalget bør holdes etter to gudstjenesten to søndager i september med evt en kirkevalguke der det legges til rette for valg i forbindelse med menighetens øvrige aktiviteter.

Feda menighetsråd, Fjotland sokneråd, Lyngdal menighetsråd, Randaberg menighetsråd, Hægebostad kirkelige fellesråd og Lyngdal kirkelige fellesråd skriver:

Det er problematisk at et trossamfunn gjennomfører sine valg for nært knyttet til kommune- og fylkestingsvalg eller Stortingsvalg. Andelen av befolkningen som tilhører andre tros- og livssynssamfunn eller er uten tilhørighet, er stigende. Selv om Den norske kirke fortsatt har stor oppslutning, er det viktig at man tar hensyn til de som ikke er medlemmer i Den norske kirke. Derfor mener vi det er viktig at kirkevalget avholdes tydelig atskilt fra offentlige valg og ikke i samme lokale. Valgting kan arrangeres samtidig med offentlig valg for å gjøre det enklere for velgerne. Etter luthersk teologi er kirken primært å forstå som samlingen om Ordet og sakramentene. Derfor er det viktig at det legges til rette for stemmegivning ved gudstjeneste i alle sokn.

Frøyland og Orstad sokneråd skriver:

Selv om erfaringen viser at det er positivt for valgoppslutningen å avholde kirkevalgene samtidig med offentlig valg mener Frøyland og Orstad sokneråd at det prinsipielt er problematisk. Kirken og staten har skilt lag og det er ingen naturlig sammenheng mellom disse valgene. Vår erfaring er at en del personer ender opp med å «spontant», uten å ha satt seg inn i kandidater og lister, stemme på kirkevalgene, siden de allerede er i valglokalet for å avgi stemme til det offentlige valget.

Andre høringsinstanser argumenterer med at arbeidsbelastningen er for stor. For eksempel skriver *Hå kyrkjeje fellesråd* (og *Karmøy kirkelig fellesråd* skriver det samme):

Bestemmelsen vil i en del tilfeller kreve mye administrasjon og påføre lokalkirken stor arbeidsbelastning, med tidvis minimale ekstra resultater. HKF deler oppfatningen om at det er viktig å legge til rette for høy valgdeltakelse, men mener at bestemmelsen snarere bør formuleres som i § 13 i trossamfunnsloven: «Kirkelige valg kan (HKFs understreking) holdes samtidig med offentlige valg og i umiddelbar nærhet av lokalene der det offentlige valget gjennomføres». Ved en slik formulering kan soknet/fellesrådet foreta en lokal vurdering av lokalisering av stemmelokaler. Hvorvidt bestemmelsen bør fastsettes i kirkeordningen eller i kirkevalgreglene er av underordnet betydning slik HKF ser det

Froland menighetsråd skriver:

Vi synes dagens ordning er ressurskrevende da det er mange valgkretser å forholde seg til. Det bør være et til to steder i sognet der vi kan stemme. Ulempen med dette er at antall stemmer vil synke, men dem som stemmer er interessert i kirken og kirkens fremtid. Kirken er skilt fra staten og da bør også valget være adskilt.

Larvik menighetsråd skriver:

Valgordningen er svært ressurskrevende. Hos oss skapte det forvirring at soknegrensene ikke faller sammen med valgkretsene til kommunevalget. Det var derfor ikke mulig for alle å gå direkte fra lokalet for kommunevalget og over til lokalet for kirkevalget for å avgi stemme der, og det var vel egentlig ideen med dagens ordning. Forvirringen førte til en del forkastede stemmer. Ved siste valg var i overkant av 50% av stemmene avgitt som forhåndsstemmer. Det er ikke mulig å arrangere kirkelig forhåndsstemming på samme sted som forhåndsstemming i kommunevalget. Dermed faller den mulig fordelten bort for halvparten av de som stemmer. Ressursbruken kan ikke rettferdiggjøre at ordningen opprettholdes for knapt 50% av velgerne. Ordningen medfører også at det vil bli en skjev fordeling av deltakelsen i kirkevalget ved at personer som forhåndsstemmer i kommunevalget ikke i samme grad vil stemme i kirkevalget. Det kan ikke utelukkes at dette vil influere på valgresultatet. Forhåndsstemming er sannsynligvis overrepresentert i enkelte sosiale grupper. Vi synes det vil være bedre å arrangere kirkevalget i kirken (ev. menighetshus). Åpningstiden for valget trenger ikke av den grunn være begrenset til gudstjenesten, men kan f.eks. være tilsvarende som til politisk valg. Det kan heller ikke utelukkes at det er enklere å få oppmerksomhet om kirkevalget hvis det ikke faller sammen med politisk valg. Det kan også være et poeng at en del kirkelig aktive også er politisk aktive og dermed får en konflikt med hensyn til hvilket valg de skal prioritere når det gjelder å bidra til gjennomføringen.

Flere er opptatt av lokal selvbestemmelse og tilpassing. For eksempel skriver *Tjøtta menighetsråd*:

Så langt er erfaringene med "samtidige" valg gode. Det bør imidlertid være opp til det enkelte menighetsråd å fastsette tid og sted for valget. De fleste sogn vil nok fortsatt praktisere "samtidige" valg, men det er ikke sikkert det for all framtid vil være best å "løpe" etter kommunen. Vi erfarer at kommunene etter hvert avviker valg i utkantene og det er ikke heldig for kirkevalgene.

Vestvågøy kirkelige fellesråd skriver:

Vi erfarer at enkelte ganger kan i «umiddelbar nærhet» gjøre tilgangen vanskeligere. Selv om vi kommer i samme bygg, så kan likevel inngang mv bli helt feil i forhold til det offentlige valget. Det må være romslig nok formulering til at en kan trekke seg ut dersom vilkårene blir for dårlige mht inngang, universell tilgjengelighet, plassering for valg mv. Med tradisjon for å ha valgene på skoler og idrettshaller, så er det utfordring med gode lokaler.

Noen høringsinstanser er opptatt av at man må kunne ha valget et annet sted, selv om man har samme tid som kommunevalget. For eksempel skriver *Åsane menighetsråd*:

Da kirken nå er adskilt fra staten, bør dette også ha som konsekvens at kirkevalget holdes adskilt fra kommune-/stortingsvalget. Det kan være gode grunner for at det holdes på samme tid, men det bør være fysisk adskilt. Menighetsrådene bør selv avgjøre i hvilke lokaler kirkevalget skal foregå. Vi tenker at Kirkeloven §4 ikke skal videreføres i kirkeordningen eller kirkevalgreglene

Kirkelig fellesråd i Oslo skriver:

Kirkelig fellesråd i Oslo støtter at kirkevalg holdes samtidig med valg til fylkesting og kommunestyre. Lokasjonen for valget og nærhet til andre valglokaler, avgjøres lokalt.

Eigersund kirkelig fellesråd skriver:

EKF oppfatter dette som en todelt problemstilling. Først; «skal de kirkelige valgene holdes samtidig», og deretter; «i lokaler i umiddelbar nærhet av». EKF mener at det kan være fordeler, som ikke er utredet i høringsnotatet, med at kirkevalgene ikke avholdes samtidig med offentlige valg. Når det gjelder sted, er EKF svært usikre om det kan vedtas i kirkeordningen eller i valgreglene at valget skal avholdes i nærheten av offentlige valg. Det vil være opp til kommunene, så lenge dette ikke er lovfestet, kan vel ikke kirken gjøre vedtak som er bindende for kommunene. En anbefaling om valgsted, vil være mer på sin plass. I neste omgang kan da andre tros- og livssynssamfunn gjøre samme type vedtak, angående sine valg og lokaliseringen av disse.

Andre høringsinstanser er opptatt av at kirkevalget ikke må legges på samme tid som kommunevalget: En av disse er Lund menighetsråd som skriver:

På side 17 i høringsnotatet er gjengitt at kirkevalget er preget av en relativt stor gruppe velgere med relativt svakt engasjement og lav grad av kunnskap om valget. Da mener vi det ikke er riktig å legge valget til kommunestyrevalget og fylkestingsvalget. Kirkevalget vil jo da måtte sloss om oppmerksomheten. Ved å legge valget til annet tidspunkt vil dette gi muligheten for større fokus på de viktige sakene for lokalkirken

Flere høringsinstanser er opptatt av forbedringer i valggjennomføringen. *Fjære menighetsråd* skriver:

Digitalt manntall (samme som for kommunevalget) Til kommunevalget kan de som stemmer gå til hvilket som helt stemmelokale for å avgi stemme, da manntallet til kommunevalget er digitalt. Dette ville være til stor hjelp også for kirkevalget om også kirkemanntallet var digitalt. Ressursbruk – gode løsninger som forenkler arbeidet. Kirkevalget er en krevende oppgave for ansatte i menigheter og fellesråd. Fokuset på menighetens utadrettede virksomhet blir satt litt på vent. Det vil være viktig å ha/lage systemer som vil kreve minst mulig av de små ressursene som mange menigheter har tilgjengelig for å

gjennomføre valget og rapporteringen etterpå. Det blir også en ekstra belastning lokalt med valget til bispedømmet. Dette bør enten kompenseres økonomisk eller at tellingen gjøres av bispedømmet selv.

Valg av stemmelokale og antall stemmelokaler. Det er sterkt ønsket at søndagen før valgdagen blir kirkens valgdag. Det bør da være åpent stemmelokale etter gudstjenesten i kirkene (det bør den dagen være gudstjeneste i alle kirkene). Det er ikke behov for egne stemmelokaler til kirkevalget ved hvert av de kommunale stemmelokalene, så lenge det er varslet i forkant hvor mange kan stemme til kirkevalget (her kan man tenke at det også kan være digitalt valg, slik som for forhåndsstemming på selve valgdagen).

Spørsmålet om digitale valg er tatt opp i kapittelet om forhåndsstemming.

Noen foreslår at det bør være valg oftere enn hvert fjerde år. For eksempel *Tonsen menighetsråd* som skriver:

Hyppighet på valg er ikke tatt opp som tema her. Vi erfarer at det er vanskelig å få folk til å stille til valg for MR fordi valgperioden på 4 år oppleves lang, og kunne tenkt oss at det ble vurdert andre løsninger.

Strindheim menighetsråd skriver:

Og det bør vurderes valg / supplerende valg hvert annet år. Begrunnelse: Det er vanskelig å fylle listene, og mye skjer i en fireårsperiode. Kanskje det da kan være lettere å få unge mennesker til å stille - med unge tenkes mennesker under 40 år i denne sammenhengen

Kirkerådets kommentarer

En del høringsinstanser er opptatt av stemmegiving i forbindelse med gudstjenester. I perioden for forhåndsstemming står valgstyrene fritt til å gjennomføre forhåndsstemming i forbindelse med gudstjenester. Når det gjelder selve valghelgen er det heller ingen formelle hindre for å gjennomføre valg i forbindelse med gudstjeneste i dagens regler. Det kan være praktiske utfordringer enkelte steder hvis de kommunale valglokaler åpner tidlig på søndagen og man ikke rekker å flytte manntallet fra kirken til valglokalet i umiddelbar nærhet til det kommunale valglokalet. Dette kan løses ved å ta imot stemmer i konvolutt i kirken, men det vil medføre ekstra arbeid i etterkant med å behandle disse stemmene.

Noen høringsinstanser peker på at de hadde utfordringer med soknegrenser som ikke faller sammen med grensene for stemmekretser (og dermed valglokaler). Her er det viktig å peke på at på valgdagen skal man følge kommunens inndeling i stemmekretser. Det betyr at velgere skal kunne stemme til sitt sokn i det valglokalet de hører til (der de skal stemme ved kommunevalget) uavhengig av den kirkelige inndelingen. I praksis vil dette ofte bety at flere sokn må samarbeide om å gjennomføre valg i noen valglokaler. Det vil komme en tydeligere veiledning på dette i valgåndboken til valget i 2023, fordi det har vært en del forvirring knyttet til dette.

Personvalgeregler

Fordi stemmetillegg for lister fra nomineringsgrupper er tenkt videreført og ikke egentlig var et spørsmål i høringen ble spørsmålet om sperregrense og stemmetillegg slått sammen til et spørsmål. Dette kom det noen reaksjoner på, og noen av høringsinstansene synes det var vanskelig å svare ja til sperregrense når det innebar at de også måtte si ja til stemmetillegg. Dette kan ha påvirket fordelingen i disse spørsmålene. Noen høringsinstanser har derfor svart at de er uenige i disse spørsmålene, selv om de egentlig ønsker fortsatt sperregrense.

Flere høringsinstanser argumenterer for at kirkevalget bør flyttes til det året det er stortingsvalg, heller enn å være samtidig med valg til kommunestyre og fylkesting. Det er ikke aktuelt å endre på dette før valget i 2023, men innspillet er notert.

Valg av menighetsråd

Tabell 10 Jeg/vi ønsker fortsatt sperregrense og stemmetillegg ved valg av menighetsråd. Antall.

	Enig	Uenig	Vet ikke / Ingen mening	Sum
Menighetsråd	75	40	43	158
Fellesråd	30	20	9	59
Bispedømmeråd	9	2		11
Privatperson	6	6	11	23
Annet	8	3	2	13
Sum	128	71	65	264

Tabell 11 Jeg/vi ønsker fortsatt sperregrense og stemmetillegg ved valg av menighetsråd. Andel per kategori. Prosent.

	Enig	Uenig	Vet ikke / ingen mening	Sum
Menighetsråd	47 %	25 %	27 %	100 %
Fellesråd	51 %	34 %	15 %	100 %
Bispedømmeråd	82 %	18 %	0 %	100 %
Privatperson	26 %	26 %	48 %	100 %
Annet	62 %	23 %	15 %	100 %
Totalt	48 %	27 %	25 %	

Sør-Hålogaland bispedømmeråd skriver:

Nominasjonskomiteer og nomineringsgrupper har en svært viktig funksjon med tanke på å få fram lister til kirkevalget. Det anses derfor som riktig at disse har større innflytelse enn en potensiell enkeltvelger som i teorien kan avgjøre hele valgresultatet. Å beholde dagens regler om sperregrense og stemmetillegg ivaretar både hensynet til velgernes innflytelse og nominasjonskomiteer og nomineringsgruppers funksjon.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd skriver:

Dette er en nødvendig sikkerhet for at små grupperinger, for eksempel et bygdelag, kan «kuppe» valget og ødelegge en ellers gjennomtenkt og balansert liste fra en valgkomite.

Stavanger bispedømmeråd skriver:

Dagens ordning er etablert, og vi kjenner ikke til behov for å endre den. Tvert imot kan ordningen med sperregrense ved valg av menighetsråd gjøre det lettere for nominasjonskomiteen å peke på godt kvalifiserte kandidater som ellers, f.eks. ut fra kjennskap i menigheten, ellers ville ha hatt vanskelig for å bli valgt.

Agder og Telemark bispedømmeråd skriver:

Det styrker demokratiet at velgerne har en viss innflytelse over hvilke kandidater som velges ved at de kan gi tilleggsstemmer (kumulere) til inntil tre kandidater. Ordningen med sperregrense er innført for å hindre at en liten gruppe «kupper» lista ved å bli enige om å gi tilleggsstemmer til de samme personene.

Raufoss menighetsråd skriver: «Dette reduserer faren for vilkårlighet med hensyn til personvalg.»

Alta kirkelige fellesråd, Alta menighetsråd og Talvik menighetsråd skriver: «Sperregrense er ikke veldig arbeidskrevende å følge opp ved lokal opptelling, slik at forenkling er ikke et viktig argument for å fjerne dette.»

Gjøvik menighetsråd og Snertingdal menighetsråd skriver:

Prinsipielt ønsker vi regler som fremmer velgernes innflytelse. Dog ikke så langt som praksis kunne være i tidligere valg, at en stemme endret valgresultatet. Vi går derfor for en forsiktig / moderat bruk av sperregrense (maks 5 %) ved valg av menighetsråd.

Grefsen sokn skriver:

Sperregrense underbygger nominasjonskomiteens arbeid og ivaretar en respekt for det arbeidet som er lagt ned. God informasjon om lister åpner opp for evt endringer hvis ønskelig. (...)

Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo skriver: «Sperregrensen sikrer at svært få velgere ikke vil kunne overstyre det store flertallet.» *MF vitenskapelig høyskole* er inne på noe av det samme: «Vi støtter argumentene i høringsnotatet om at dette ivaretar hensynet til dem som leverer urettet liste.»

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke ønsker fortsatt sperregrense og stemmetillegg ved valg av menighetsråd. Ordningen med sperregrense skapte noen misforståelser valgnatten i 2019, men fordelene med en slik ordning er likevel større enn ulempene.

Av de som støtter sperregrensen er det flere som likevel peker på forbedringer. For eksempel skriver *Borg bispedømmeråd*:

Om reglene videreføres til å gjelde også for kirkevalget 2023, må Kirkerådet arbeide grundig med en plan for bedring av kommunikasjon om valgordningen, herunder detaljert veileder for opptelling og valgoppgjør for lokale valgstyrrer.

Stiklestad sokneråd, Vera og Vuku sokneråd og Vinne sokneråd er inne på noe av det samme: «Det må kommuniseres og informeres/forklares/opplyses om reglene for valg, om sperregrense og stemmetillegg i god tid før valg og i valglokalene.»

Bekkefaret menighetsråd skriver:

En kommer neppe i mål med at alle velgere skjønner alle opptellings og valgreglene. Vi ser ikke at selve stemmegivningen blir vesentlig påvirket av at folk mangler eller har kjennskap til sperregrensen. Forvirringen rundt opptellingen bør kunne kompenseres med grundigere opplæring av ansvarlig tellekorps.

Kampen sokn skriver:

Kirken må finne andre ord for hva dette er. Ordet sperregrense gir assosiasjoner til politiske valg, der sperregrense er noe helt annet. Det må også kommuniseres tydeligere hva dette innebærer.

Fore og Meløy menighetsråd har et annet endringsforslag. De skriver: «Kandidater med stemmer som ikke går over sperregrensen bør kåres ut fra antall stemmer og ikke ut fra plassering på nominasjonslisten.»

Andre høringsinstanser har meninger om stemmetillegg. Noen trekker frem at det ikke bør være stemmetillegg for Nominasjonskomiteens liste. Andre mener at det bør være stemmetillegg også for Nominasjonskomiteens liste. For eksempel skriver *Alta kirkelige fellesråd, Alta menighetsråd og Talvik menighetsråd*:

Det bør være tillatt med stemmetillegg (kumulering) også i nominasjonskomiteens listeforslag. Dersom de har funnet en villig lederkandidat må det være mulig å sikre seg at vedkommende blir valgt inn.

Nidaros bispedømmeråd skriver:

Nidaros bispedømmeråd anser at ordningen med sperregrense ved menighetsrådsvalg er tjenlig. Sperregrensen er innført for å sikre at svært få velgere ikke skal kunne overstyre et stort flertall, og er også i tråd med praksis fra andre valgordninger i samfunnet. Høringsinstansen mener imidlertid at det lokale menighetsdemokratiet bør være mest mulig ensartet, og at reglene for nominasjonslister og nominasjonskomiteens liste bør være like. Det innebærer at heller ikke nominasjonslistene bør ha stemmetillegg ved menighetsrådsvalg. På samme måte som nominasjonskomiteens liste vil listetoppene uansett være prioritert, og høringsinstansen ser ikke den prinsipielle årsaken til at listetoppene på nominasjonslistene skal ha behov for større vern mot endringer i kandidatrekkefølgen. Bruken av nominasjonslister i menighetsrådsvalgene er dessuten av svært marginal karakter (2 sokn med flere lister i 2019).

Av de som er mot sperregrensen er det flere som trekker frem forenkling. Blant annet skriver *Møre bispedømeråd*:

Alle tiltak som forenkler stemmegivning og opptelling er gode tiltak. Ved å fjerne sperregrense og stemmetillegg, gir en større makt til velgeren og styrker demokratiet og velgerinnflytelsen.

Mange trekker fram at ordningen skal være mulig å forstå. Ti høringsinstanser, blant annet *Flekkefjord menighetsråd*, skriver:

Vi mener ordning med sperregrense er unødvendig og komplisert. Både velgere og tellekorps skal forstå modellen. Å fjerne sperregrensen vil sikre velgerne større grad av medbestemmelse.

Fjære menighetsråd skriver: «For valg til menighetsråd bør det være færrest mulig særregler. Det anbefales derfor at sperregrensen fjernes til menighetsrådsvalg.» Og *Hurdal menighetsråd* skriver: «Her legger vi vekt på at dette forsøket i 2019 ofte ble opplevd som unødvendig kompliserende.»

Andre høringsinstanser legger vekt på hensynet til velgeren. For eksempel skriver *Steinkjer kirkelige fellesråd*:

Vi tenker at sperregrense ved valg til menighetsråd er med å redusere de stemmeberettigede valgmuligheter. Det kan lett oppfattes som uttrykk for at engere gruppe får for stor innflytelse på valgene. Vi mener at risikoen for at noen aksjonerer i en bestemt sak for å få inn sine representanter, kanskje bare er av gode for å øke interessen for valget. Vi mener at det ikke er noen store risiko for dette, og kanskje ikke så farlig?

Kirkelig fellesråd i Oslo skriver: «Kirkelig fellesråd ønsker ikke fortsatt sperregrense eller stemmetillegg for å sikre velgerens størst mulig innflytelse ved valg av menighetsråd.»

Klepp kyrkjelege fellesråd skriver «Vi mener demokratiet blir like godt ivaretatt uten sperregrense og stemmetillegg.» Andre, som *Helleland menighetsråd*, mener det kan påvirke valgdeltakelsen. De skriver: «Å ikke ha sperregrense ved menighetsrådsvalg gir større mulighet for velgerne til å påvirke. Vi tror dette vil motivere til valgdeltakelse.»

Noen av de som er mot sperregrense ønsker likevel å videreføre stemmetillegget. For eksempel skriver *Aurland kyrkjestyre*:

Sperregrense og stemmetillegg skulle vore skilt i 2 spørsmål. Sperregrensa bør takast vekk for alle lister, medan stemmetillegg kan videreførast og bør vere mogleg på alle lister. Det er uansett viktig at det ikkje vert forskjellige reglar for dei forskjellige listene, for det gjer veljarane usikre, og so stemmer dei kanskje ikkje slik dei eigentleg hadde tenkt. Stemmereglane bør vere so like kommune

Os sokneråd ber om at det vurderes flere personstemmer:

Trenger ikke å gjøre disse valgene mer komplisert enn nødvendig. Da kan en heller gjøre det store flertallet oppmerksomme på at det kan være lurt for alle å gi personstemme til dem en ønsker skal velges inn. Det som bør vurderes, er

om det skal være mulig å gi flere personstemmer enn det som var tilfelle sist valet som mogleg for å unngå forvirring.

Valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Tabell 12 Jeg/vi ønsker fortsatt sperregrense for Nominasjonskomiteens liste ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Antall.

	Enig	Uenig	Vet ikke / Ingen mening	Sum
Menighetsråd	75	31	52	158
Fellesråd	30	16	13	59
Bispedømmeråd	7	3	1	11
Privatperson	5	4	14	23
Annet	8	2	3	13
Sum	125	56	83	264

Tabell 13 Jeg/vi ønsker fortsatt sperregrense for Nominasjonskomiteens liste ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Andel per kategori. Prosent.

	Enig	Uenig	Vet ikke / Ingen mening	Sum
Menighetsråd	47 %	20 %	33 %	100 %
Fellesråd	51 %	27 %	22 %	100 %
Bispedømmeråd	64 %	27 %	9 %	100 %
Privatperson	22 %	17 %	61 %	100 %
Annet	62 %	15 %	23 %	100 %
Totalt	47 %	21 %	31 %	

Sør-Hålogaland bispedømmeråd skriver:

Nominasjonskomiteer og nomineringsgrupper har en svært viktig funksjon med tanke på å få fram lister til kirkevalget. Det anses derfor som riktig at disse har større innflytelse enn en potensiell enkeltvelger som i teorien kan avgjøre hele valgresultatet. Å beholde dagens regler om sperregrense og stemmetillegg ivaretar både hensynet til velgernes innflytelse og nominasjonskomiteer og nomineringsgruppers funksjon.

Agder og Telemark bispedømmeråd skriver:

En sperregrense satt til fem prosent viste seg ved valget i 2019 å være fornuftig i og med at et stort flertall av dem som ble valgt inn fra nominasjonskomiteens liste, kom over sperregrensa og dermed fikk personstemmer. Bakgrunnen for sperregrensa for denne lista henger sammen med intensjonen bak nominasjonskomiteens liste. Denne lista skal i utgangspunktet være bredt sammensatt, og ikke prioritere personer med et spesielt ståsted. En samordnet aksjon som oppfordrer til å stemme på visse personer, kan komme i konflikt med dette. Stemmetillegg til inntil to kandidater for nomineringsgrupper

(forhåndskumulering) gir gruppene mulighet til å gi toppkandidatene et ekstra votum på 25 prosent og slik medvirke til at de blir valgt. Uten en slik ordning kan det skje at andre som ikke er like motiverte for oppgaven, blir valgt. Siden nominasjonskomiteens liste skal være bredt sammensatt av folk med ulike ståsteder, er det ikke like naturlig at kandidater på denne listen får stemmetillegg.

Stavanger bispedømmeråd skriver:

Et flertall på seks medlemmer har følgende merknad: Det finnes gode grunner til at listene gis mulighet til å prioritere toppkandidater. Sperregrense på 5 prosent og stemmetillegg på 25 prosent videreføres.

MF vitenskapelig høyskole skriver:

Dette blir ikke aktuelt hvis ordning med Nominasjonskomiteens liste bortfaller. Hvis ikke, gjelder argumentet om hensynet til dem som leverer urettet liste.

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke ønsker at dagens ordning med stemmetillegg for lister fra nomineringsgrupper (selvstendige lister) videreføres ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. I en situasjon der Kirkemøtet eventuelt velger å videreføre Nominasjonskomiteens liste som et tillegg til selvstendige lister, kan ordningen med stemmetillegg ikke gjelde for denne lista. Åpen folkekirke ønsker fortsatt sperregrense for Nominasjonskomiteens liste.

Noen høringsinstanser peker også her på forbedringer. For eksempel skriver *Borg bispedømmeråd* at «[d]et bør utvikles tydelig kommunikasjon til velgerne hva dette innebærer.» *Oslo bispedømmeråd* er inne på det samme: «Om reglene videreføres til å gjelde også for kirkevalget 2023, må Kirkerådet arbeide grundig med en plan for bedre kommunikasjon om valgordningen.»

Noen høringsinstanser ønsker en kombinasjon av sperregrense og stemmetillegg for Nominasjonskomiteens liste. For eksempel skriver *Alta menighetsråd*, *Talvik menighetsråd* og *Alta kirkelige fellesråd*:

Det bør være tillatt med stemmetillegg (kumulering) for topp-plassen også i nominasjonskomiteens listeforslag. Dersom de har funnet en villig lederkandidat må det være mulig å sikre seg at vedkommende blir valgt inn.

Hurdal menighetsråd skriver:

Vi synes i tillegg at en mulighet for stemmetillegg på det samme antall kandidater på Nominasjonskomiteens lister som på andre, bør vurderes. For velgerne vil det være en forenkling som letter den "opplyste forståelsen" av ordningen man ønsker seg.

Andre mener derimot at det ikke bør åpnes for stemmetillegg uansett. For eksempel skriver *Gjøvik menighetsråd* og *Snertingdal menighetsråd*:

I bispedømmerådsvalg oppleves det uheldig at kun en svært begrenset gruppe(nominasjonskomiteen) kan åpne for dobbeltstemme til en eller flere kandidater, uansett type liste. Ordningen bør være felles for alle typer liste.

Nidaros bispedømmeråd skriver:

Ved videreføring av modeller med flere lister, vil det uansett være av betydning med ukompliserte, ensartede ordninger, og heller ikke ved bispedømmerådsvalg er det tydelig hva som eventuelt skulle fordre sterkere kandidatvern for nominasjonslister enn det sperregrensen sikrer. Bispedømmerådet mener derfor ordningen med stemmetillegg for nominasjonsgrupper bør utgå, men at ordningen med sperregrense opprettholdes.

Noen høringsinstanser, blant annet *Raufoss menighetsråd*, ønsker at det også skal være sperregrense på liste fra nomineringsgrupper. De skriver: «Vi forutsetter at det også praktiseres sperregrense ved lister fra nomineringsgrupper, også dette for å unngå vilkårlighet.» *Egge menighetsråd* skriver om noe av det samme:

Vi ser et tydeligere behov for sperregrense da det må tas mange hensyn til oppsett av en liste til bispedømme, bl.a. geografi. Vi tenker at det også bør være sperregrense for nomineringsgruppens liste. Vi greier ikke å se at det er noen forskjell i tenkingen om sperregrense på alle typer lister. Og så vil det være enklere med mest like regler. Det er ok med stemmetillegg for nomineringsgruppene.

Av de som var mot fortsatt sperregrense er det mange som viser til at er enklere og at det er bedre for velgerne. *Bjergvin bispedømmeråd* skriver:

Det ryddigaste overfor veljarane er å ta bort sperregrense og stemmetillegg. Desse ordningane gjev mykje makt til dei som står bak listene.

Møre bispedømmeråd skriver:

Når det bare er 1 - 2 representanter fra hver liste som får plass i bispedømmerådet, er nærmest umulig for kandidater som ikke er gitt stemmetillegg. Slik kan en med en viss rett si at valget blir mindre demokratisk. Erfaringene fra sist valg viser at sperregrense og stemmetillegg har liten betydning og bør ikke forsvares som et forvanskende ledd i valggjennomføringen.

Kirkelig fellesråd i Oslo skriver at de ikke ønsker «fortsatt sperregrense eller stemmetillegg for å sikre velgerens størst mulig innflytelse ved valg av bispedømmeråd.»

Sandviken sokn skriver:

Ut fra erfaringen med sperregrensen ved valget i 2019, hadde sperregrensen begrenset innflytelse. Det er viktig å ha enkle regler som kan kommuniseres til velgerne på en forståelig måte. Slik sperregrensen fungerer, er det kun en kompliserende faktor.

Mange andre høringsinstanser hadde lignende formuleringer.

Andre høringsinstanser er opptatt av likebehandling av listene. For eksempel skriver *Helleland menighetsråd*:

Vi mener det bør være like betingelser for alle lister i valget. Vi mener derfor at det enten bør være stemmetillegg for alle grupper eller for ingen. Vi mener det ikke bør være sperregrense på listene, da dette begrenser velgernes mulighet til å påvirke. Vi mener det ikke er realistisk at svært få personer alene totalt kan endre en liste ved valg til bispedømmerådet.

Fleire ønsker også å fjerne sperregrensen, men beholde stemmetillegget. *Aurland kyrkjestyre* skriver:

Sperregrense og stemmetillegg skulle vore skilt i 2 spørsmål. Sperregrensa bør takast vekk for alle lister, medan stemmetillegg kan videreførast og bør vere mogleg på alle lister. Det er uansett viktig at det ikkje vert forskjellige reglar for dei forskjellige listene, for det gjer veljarane usikre, og so stemmer dei kanskje ikkje slik dei eigentleg hadde tenkt. Stemmereglane bør vere so like kommunevalet som mogleg for å unngå forvirring.

Grefsen sokn skriver:

Det virker udemokratisk at det skal være ulike regler for de forskjellige listene. Videre er faren stor for at velgerne ikke vet hvilken av reglene som gjelder for den listen de stemmer på når det er ulike regler. Det bør derfor være samme regler for alle lister. Av de to foreslåtte alternativene er da sperregrensen det beste.

Varhaug sokneråd skriver:

Valordning med stemmetillegg og sperregrense gjer det utan tvil til ei viss grad mogleg for nominasjonskomitéar og nomineringsgrupper å påverka kven som blir valde på lista. Det treng ikkje vera noko galt i det, men for veljarane er påverknaden avgrensa. Me meiner nok at ved val til bispedømmeråd med fleire lister og kanskje og ved val til sokneråd med fleire lister (og i ei framtid utan nominasjonskomité), kan ordningar med stemmetillegg og sperregrense vera lovleg, men frivillig. Dersom det ved soknerådsvil berre er ei liste frå nominasjonskomitéen, skal det ikkje vera stemmetillegg og helst ikkje sperregrense.

Andre spørsmål om personvalreglene

Noen høringsinstanser foreslår å innføre strykning. For eksempel skriver *Eigersund kirkelig fellelsråd*:

Både ordningen med sperregrense og ordningen med stemmetillegg bør avvikles. En ordning med gjeninnføring av mulighet for strykning på listene, bør vurderes, da sammen med en kumuleringsordning.

Tranby og Lierskogen menighetsråd skriver: «Enig, men ønsker også muligheten til strykninger og en ordning med slengere.»

Hidra menighetsråd skriver:

Valget bør arrangeres som et personvalg, der de som stemmer må plukke ut et antall personer de vil gi sin stemme, i stedet for ved en rangert liste. Dette gir velgerne reell innflytelse og forhindrer at et lite antall rettede stemmesedler gis uforholdsmessig innflytelse.

Kirkerådets kommentarer

En høringsinstans ønsker å finne et nytt ord for sperregrense. Sperregrense er et kjent begrep fra andre valg og ordningen ved kirkevalget tilsvarer ordningen ved fylkestingsvalg. Det er derfor vurdert som hensiktsmessig å fortsette å bruke dette begrepet. Det ville også skape forvirring å prøve å innføre et nytt begrep.

En høringsinstans foreslår at kandidater som kommer under sperregrensen også bør kåres ut fra antall stemmer. Dette er mulig å få til, men det vil være en enda mer komplisert ordning. Det vil også være en endring fra valget i 2019 som kan gjøre forvirringen om sperregrensen større. Det er derfor ikke vurdert som et aktuelt forslag nå.

Noen høringsinstanser ønsker flere personstemmer enn dagens ordning. Her er det vurdert at hensynet til å ikke gjøre endringer veier tyngst. Dette blir derfor ikke vurdert nærmere nå.

Noen høringsinstanser ønsker å innføre strykning. Det har vært vurdert tidligere og er ikke aktuelt innenfor rammene av denne saken.

Forhåndsstemming

I høringsnotatet var det presentert fire ulike alternativer for regulering av forhåndsstemmingen:

Alternativ 1: Beholde dagens regel om minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid.

Alternativ 2: Fastsette et minstekrav til åpningstid per uke per sokn, for eksempel minst to timer forhåndsstemming per uke i forhåndsstemmeperioden i alle sokn.

Alternativ 3: Fastsette felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming.

Alternativ 4: Minimumskrav som er direkte rettet mot de gruppene som har minst mulighet til å stemme digitalt: det skal som et minimum gjennomføres forhåndsstemming på institusjoner som ligger i soknet og på minst ett arrangement rettet mot unge.

Tabell 14 Alternativer forhåndsstemming. Antall.

	Alt. 1:	Alt. 2:	Alt. 3:	Alt. 4:	Vet ikke / Ingen mening	Total
	Beholde dagens regel om minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid.	Fastsette et minstekrav til åpningstid per uke per sokn.	Fastsette felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming.	Minimumskrav som er direkte rettet mot de gruppene som har minst mulighet til å stemme digitalt.		

Menighetsråd	47	14	69	8	20	158
Fellesråd	22	8	24	1	4	59
Bispedømmeråd		1	8	1	1	11
Privatperson	8	3	7		5	23
Annet	5	2	6			13
Sum	82	28	114	10	30	264

Tabell 15 Alternativer forhåndsstemming. Andel per kategori. Prosent.

	Alt. 1: Beholde dagens regel om minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid.	Alt. 2: Fastsette et minstekrav til åpningstid per uke per sokn.	Alt. 3: Fastsette felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming.	Alt. 4: Minimumskrav som er direkte rettet mot de gruppene som har minst mulighet til å stemme digitalt.	Vet ikke / Ingen mening	Total
Menighetsråd	30 %	9 %	44 %	5 %	13 %	100 %
Fellesråd	37 %	14 %	41 %	2 %	7 %	100 %
Bispedømmeråd		9 %	73 %	9 %	9 %	100 %
Privatperson	35 %	13 %	30 %		22 %	100 %
Annet	38 %	15 %	46 %			100 %
Sum	31 %	11 %	43 %	4 %	11 %	100 %

Noen høringsinstanser peker på at det er hensiktsmessig å ha forhåndsstemmingen på et kirkekontor. *Sola kirkelige fellesråd* skriver:

Deler av forhåndsstemming vil skje i tidsrommet for fortsatt sommerorganisering. Vi mener det vil samsvare best med hva som er hensiktsmessig å fortsette med minst ett kirkekontor. Det er ikke utredet når det gjelder alternativ 3 hva slags arbeidsbelastning det vil påføre det enkelte sokn, samt i hvor stor grad det vil gå utover det løpende menighetsarbeidet. Med bakgrunn i den mangelfulle informasjonen, kan vi ikke støtte alternativet.

De peker også på at det anbefalte alternativet (alternativ 3) er mangelfullt utredet. Det samme gjør flere andre, blant annet *Hå kyrkjeje fellesråd* og *Karmøy kirkelig fellesråd* som har sendt inn samme tekst:

[Rådet] opplever at alternativ 3, som er anbefalt av Kirkerådet, gir mangelfull informasjon om hva slags arbeidsbelastning det vil påføre det enkelte sokn, samt i hvor stor grad det vil gå utover det løpende menighetsarbeidet. Med bakgrunn i den mangelfulle informasjonen, kan ikke [rådet] støtte alternativet. Dersom alternativ 3 blir vedtatt, er det viktig å foreta en nøye vurdering om hvilket omfang man kan legge seg på vedrørende de nasjonale tidspunktene.

Dette er, som Kirkerådet selv skriver, «lite tilpasset lokale forhold og når det ellers skjer ting i menigheten».

Andre peker på at dagens ordning har fungert bra. *Falnes menighetsråd* skriver:

Falnes menighetsråd mener at det er viktig at det legges godt til rette for forhåndsstemming. Dagens ordning tillater at menighetene lokal avgjør hvordan dette konkret gjennomføres. Dette har fungert bra. Dersom dette skal endres ved at en setter nasjonale regler for når eller hvordan forhåndvalg skal gjennomføres bør det følge med ressurser som muliggjør praktisering av slike regler for alle sokn.

Tønsberg kirkelige fellestråd skriver:

Tønsberg kirkelige fellestråd mener at vi bør beholde dagens regel om minst ett kirkekontor i fellestrådsområdet i ordinæråpningstid. Her er det ressurser som kan ivareta det valgtekniske på en god måte. I tillegg støtter Tønsberg kirkelige fellestråd at det enkelte menighetsråd en søndag i den perioden man kan avgi stemme skal legge til rette for det.

Det blir også vist til at nye nasjonale krav kan bli vanskelig. For eksempel skriver *Time kyrkjelege fellestråd* og *Solund sokneråd* at «[f]ørehandsstemming må tilpassast lokale forhold, og felles nasjonale krav kan vere vanskeleg å gjennomføre for nokre.»

Strand sokneråd skriver: «Ressurssituasjonen for norske menigheter er svært ulik. Modell 1 er den mest realistiske. Vi bør legge til rette for valg ved institusjoner i soknet.»

Løstakksiden menighet skriver: «Vi mener at det er viktig at det legges godt til rette for forhåndsstemming og at omfang kan avgjøres etter lokale forhold. Dette er også en viktig strategi for fremme kirkemedlemmenes tilhørighet til lokal menighet»

Feda menighetsråd, Fjotland sokneråd, Lyngdal menighetsråd, Lyngdal kirkelige fellestråd, Flekkefjord kirkelige fellestråd, Hægebostad kirkelige fellestråd og *Kvinesdal menighet* skriver:

Ressurssituasjonen for norske menigheter er svært ulik. Modell 1 er den mest realistiske. Vi er positive til at det kan legges til rette for valg ved institusjoner i soknet og ved minst en gudstjeneste.

Noen peker på at felles informasjon er viktig, for eksempel *Tromsø kirkelige fellestråd*:

Kirkerådets forslag om alt. 3 gir mening kun hvis det er felles annonsering og nasjonal reklame for ordningen. Hvis det ikke planlegges noen slik sentral føring, vil alternativ 1 - dagens løsning, være det beste.

Flere høringsinstanser er opptatt av forhåndsstemming på gudstjenester. Blant annet skriver *Øygarden kyrkjelege fellestråd* at de ønsker «[f]ørehandsrøysting ved så mange gudstjenester som råd i perioden.»

Sandviken sokn skriver: «Det bør også åpnes for forhåndstemming i etterkant av de siste to gudstjenestene før valget i menighetene.»

Leveld, Torpo og Ål sokneråd og Ål kyrkjelege fellelråd skriver: «Veldig positivt at det i reglane blir tatt inn at det skal vera førehandsstemming i kyrkja etter gudstenesta minst ein gong i perioden for førehandsstemming.»

Nittedal kirkelige fellelråd skriver:

Erfaringen er at det krever svært mye å administrere forhåndstemming slik ordningen har vært. Dersom man i tillegg skal tilby forhåndstemming på minst en gudstjeneste vil det kreve ekstra personell og valgutstyr, og være enda mer ressurskrevende å administrere. De som kommer til gudstjeneste vil trolig i stor grad forhåndsstemme uansett eller stemme på valgdagen.

Noen høringsinstanser er opptatt av reglen om at det må være to stemmemottakere. *Aurland kyrkjestyre* skriver:

Mange kommunar med fleire sokn har berre 1 «administrativ eining», og sokna har ikkje fast personale utover det. I sokna er det ofte berre frivillig arbeid, og det vert feil å bite opp dei til å administrere førehandsrøysting. Det beste ville vore å gå attende til at 1 person kan ta imot førehandsrøyster, og at den skal leggest i plombert valurne.

Os sokneråd skriver:

Vi må ikke lage regelverk som er for vanskelig å etterleve i små kommuner og små sokn. Kravene om at det skal være to funksjonærer tilstede ved forhåndsstemmegivningen begrenser mulighetene for fleksibilitet. De fleste fellelråd/sokneråd prøver allerede i dag å gi best mulig rom for forhåndsstemmegivning innenfor de administrative og økonomiske mulighetene de har.

Flå menighetsråd skriver: «Det bør gis anledning til å ha kun én stemmemottager når lokale forhold gjør dette ønskelig og når det er umulig med juks under dagens ordning.»

Det er flere høringsinstanser som støtter at det fastsettes en minimumstid per uke. Men flere uttrykker at to timer i uka er for lite.

Agder og Telemark bispedømmeråd skriver:

Vi støtter at det fastsettes en minimumstid per uke, men mener det er i minste laget med to timer i uka. Det bør i alle fall fastsettes en åpningstid to ganger i uka, slik at velgerne har et alternativ når den ene dagen ikke passer. Perioden for forhåndstemming må være den samme for hele landet, men det blir for rigid å fastsette konkrete tidspunkt for hele landet slik alternativ 3 gjør. Til det er bemanningssituasjonen og kirkevirkeligheten for forskjellig i Norge. Videre bør det være åpning for at forhåndstemming kan skje på et fellelrådskontor som er lett tilgjengelig for alle menighetene, f. eks. i noen av byene.

Fjaler sokneråd skriver:

Alternativ 1 er for vagt, då «ordinær opningstid» ikkje er definert og kan variere mykje. Alternativ 2: 2 timar per veke er for lite. Alternativ 3 er lett å kunngjere, men finst det eit tidspunkt som passer for alle? Alternativ 4 ivaretar ikkje godt vaksne folk som ikkje har lyst å stemme digitalt.

Andre mener derimot at to timer er nok, hvis det ikke gis mer økonomisk støtte. *Lund kirkelige fellesråd* og *Lund menighetsråd* skriver:

Minstekrav f.eks 2 timer pr. uke. Kan fastsettes sentralt, forutsatt at det følger med økonomisk tilskudd til gjennomføringen dersom det kreves mer enn 2 timer

Bjerkreim sokneråd (ett-sokns-kommune) skriver:

Alternativ 2 under føresetnad av at tid og stad for førehandsstemminga, blir fastsett lokalt ut frå personal- og økonomiske ressursar. Bjerkreim sokneråd meiner at alternativ 3 som Kyrkjerådet tilrår, ikkje tek omsyn til små stabar og skildrar ikkje den ekstra arbeidsbelastninga sokna får. Alternativet er lite tilpassa lokale tilhøve. Fleire er ett-sokns-kommunar og mange har svært liten administrasjon. Dei kan ikkje makta same opningstider som store fellesrådsadministrasjonar. Statstilskotet til val dekkjer på langt nær utgiftene. Så må vi ikkje gløyma at det vanlege kyrkjelydsarbeid skal gå sin gang også i valtider. Det må vera opp til lokale råd og fastsetja opningstida for førehandsrøysting ut frå lokale tilhøve etter alternativ 2.

Sandviken sokn skriver: «Dette fremstår som den enkleste modellen.»

Egge menighetsråd skriver:

Et minimumskrav innebærer at fellesrådene/ menighetene kan og bør utvide stemmemulighetene utfra lokale forhold og ressurstilgang. Det bør oppfordres til det for å øke valgdeltakelsen mest mulig. Det bør legges til rette for stemming på gudstjenestene i forhåndsstemmeperioden. Ved utvidet tid og steder for stemmegiving, bør frivillige brukes til å ta imot stemmer.

Steinkjer kirkelige fellesråd skriver:

Ved fastsetting av en minstetid for forhåndsstemming, bør det samtidig oppfordres til å utvide tiden så langt lokale forhold og ressurser tilsier det. Hensikten må være å gi folk muligheter for å stemme og øke valgdeltakelsen. Det bør gis mulighet for å stemme ved gudstjenestene i forhåndsstemmetiden.

Dovre kyrkjelege råd skriver: «Vi ynskjer også alt. 4, dette er viktig for institusjonene. Digital forhåndsstemming er vesentlig for å de yngre velgerne til å stemme.»

Av de som støtter alternativ 3 er det flere som peker på at dette er forutsigbart og enkelt å kommunisere. *Stavanger bispedømmeråd* skriver:

Høringsnotatet viser at selv om det er ønskelig, er det juridisk umulig å ha kirkelig forhåndsstemmegiving parallelt med forhåndsstemmegiving til offentlige valg. Derfor bør en se etter en ordning som er forutsigbar, lett forståelig for velgerne og gjennomførbar for menighetene. Kirkerådet

anbefaler alternativ 3, som er lett å kommunisere og gir et tydelig minimumskrav, uten å stenge muligheten for å gjøre mer innsats der det er mulig og ønskelig.

Andre er opptatt av at det ikke blir for omfattende felles nasjonale tidspunkt. KA skriver:

KA støtter Kirkerådets vurdering om at man velger ut noen nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming. Årsaken er mulighetene dette gir for å øke oppslutningen om kirkevalget. Forutsetningen for dette er at tidspunktene er kunngjort lenge nok i forveien til det enkelte kirkelige fellesråd, samt at det ikke er mer enn to timer i uka som er nasjonalt fastlagt. Utover dette vil det enkelte fellesråd kunne organisere forhåndsstemming i sitt område selv. Det at man dermed går bort fra regelen om forhåndsstemming på minst et kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid vil frigjøre ressurser for de kirkelige fellesrådene.

Borg bispedømmeråd skriver:

Forhåndsstemming blir viktigere og viktigere for deltagelse i valg. Dnk bør legge til rette for proaktive lokale planer for forhåndsstemming også utover alternativ 3 ved hjelp av materiell, tips og veiledninger. Det å møte medlemmer utenfor kirkebygg er en viktig strategi i folkekirkens kommunikasjonsarbeid generelt. Bruke kirkelige arrangementer aktivt for å gjøre det mulig for medlemmer å forhåndsstemme.

Bjørgvin bispedømmeråd skriver:

Førehandsstemming kan leggest til kvar gudstenestesøndag i perioden for førehandsstemming frå gudstenesta er slutt til kl. 14. Dette er enkelt å kommunisera og det vil gje førehandsstemming på fleire stader, det er kyrkjer i alle sokn, men ikkje kyrkjekontor alle stader.

Nes kirkelige fellesråd, Nesbyen skriver:

De fleste aktiviteter knyttet til valg SKAL gjennomføres med minst to til stede. Dette er et viktig valgprinsipp. Men for de små kirkekontor med enmannsbemanning i kontortiden er kravet om to til stede vanskelig. Ved kirkevalg legger man 1-2 stemmesedler i hver sin konvolutt, som så legges i en omslagskonvolutt. Denne legges i plombert og nummerert urne, og det føres liste over alle som har forhåndsstemt. Urnenr kontrolleres ved åpning. Med dette systemet er det i praksis umulig å jukse. Med enmannsbemanning kan vi her lokalt i Nesbyen ta imot stemmer i kontortiden fire dager i uka, dvs alle dager. Ifølge utredningen kan man legge opp til regelfestede minimumsløsninger, men da risikerer velgerne å komme til et kontor der det akkurat den dagen ikke tas imot forhåndsstemmer. Det vises i utredningen til at mange ikke forhåndsstemmer ved kirkevalget fordi de ikke får gjort det samtidig med det offentlige valget, det samme vil kunne skje hvis man kommer til et kirkekontor som akkurat den dagen ikke tar imot forhåndsstemmer fordi de ikke er bemannet opp. Subsidiært (som alternativ til alternativ 3) foreslås det derfor å gå bort fra kravet om bemanning på to.

Osterøy kyrkjeleg fellesråd skriver: «Ded var frustrerende i 2019 når folk kom og ville stemme, på åpent kyrjekontor, utanom stemmetidspunkta, når det berre var ein tilsett tilstades.»

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke er imidlertid opptatt av at det også er godt tilrettelagt for å forhåndsstemme på tradisjonell måte. Det bør derfor fastsettes nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming som vil gjelde som et minimumskrav, og så kan de lokale valgstyrene organisere mer forhåndsstemming enn dette. Dette korresponderer med Kirkerådets anbefaling om å velge alternativ 3.

Grefsen sokn skriver:

Det er alltid en fordel der man kan gi felles informasjon for hele landet, slik man kan hvis tidspunkt er bestemt på sentralt hold. Men også fint at det enkelte sokn kan ha forhåndsstemming på andre tidspunkt i tillegg. Da er det i så fall det enkelte sokn sitt ansvar å få ut denne informasjonen.

Kampen sokn skriver:

Dersom en går for alternativ 3, MÅ man ta høyde for ulikhetene i soknene landet over. Ikke alle staber og sokn er like store og har like mye ressurser. Ved felles nasjonale tidspunkt må en legge det opp slik at det blir mulig for alle å gjennomføre. Kanskje bør en høre med et utvalg av store og små sokn om det som blir fastsatt nasjonalt er mulig å gjennomføre lokalt.

Sirdal sokneråd skriver:

Dette vil da være et minimumskrav, valgstyrene kan organisere mer forhåndsstemming enn dette. Hovedsakelig fordi dette er en enkelt regel som det er enkelt å kommunisere ut til velgerne.

Forsand sokneråd skriver:

Eit nasjonalt minstekrav vil gjera det enklare for veljarane. Det vil vera viktig å ha eit minstekrav i eit tidsrom alle sokna kan klara å gjennomføra.

Tonsen menighetsråd skriver:

Et felles nasjonalt tidspunkt er enklest å kommunisere ut til velgerne. Det må komme tydelig frem at det bare er på valgdagen at kommunevalg og kirkevalg foregår på samme sted. Utenom dette minimumskravet bør det være opp til det enkelte sokn å finne passende tider for forhåndsstemmegivning.

Noen høringsinstanser ønsker kombinasjon av ulike alternativ. For eksempel skriver *Stiklestad sokneråd*, *Vera og Vuku sokneråd* og *Vinne sokneråd*: «Felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming, men med minimumskrav som er direkte rettet mot grupper som har minst mulighet til å stemme digitalt.»

Noen høringsinstanser er opptatt av at det må følge økonomisk støtte med felles tidspunkt for forhåndsstemming. *Jevnaker menighetsråd* skriver: «Kan være krevende for mindre enheter. Refusjon for utgifter med gjennomføring.»

Gjøvik kirkelige fellesråd skriver:

For vårt fellesrådsområde har det vært lagt stor vekt på at det skal være god anledning til å forhåndsstemme. I perioder har det vært tilgang til dette på kirkekontoret i Gjøvik sentrum. I andre perioder har lokaler i rådhuset vært benyttet.

Vi støtter KR's alternativ 3, der en fastsetter felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemming. Vi innser at dette trolig blir en minimumsløsning og at vi vil forsøke å opprettholde åpningstider ut over denne tidsperioden. Utformingen av budskapet bli viktig.

Vi registrerer at en vil ta bort ordningen om å kunne forhåndsstemme på et fellesrådskontor. Det undrer oss. Vi har felles kontor for nesten alle menigheter i kommunen, der også prost, prester og fellesrådsansatte arbeider. Her er det gunstig å ha forhåndsstemming i den innledende perioden av forhåndsstemming. Det gir velgerne større mulighet for å avgi stemme. Det må kunne fortsette.

Gjøvik menighetsråd, Hunn menighetsråd, Biri menighetsråd og Vestre Toten kirkelige fellesråd skriver nesten det samme.

Mo menighetsråd, Mo i Rana skriver:

Målet er å få opp stemmetallet. Slik sikres kirkedemokratiet. Alternativ 3 (og 1) gir etter Mo menighetsråds mening best mulighet for økt stemmegivning samt en føring om spesielt å ivareta de som ikke selv kan komme til stemmelokaler.

Rygge menighetsråd skriver:

Rygge menighetsråd støtter alternativ 3: Fastsette felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming. Dette vil da være et minimumskrav, valgstyrene kan organisere mer forhåndsstemming enn dette. Rygge menighetsråd er også opptatt av at det blir en ordning som tar høyde for at det er store forskjeller på de forskjellige kirkekontorene, størrelser og åpningstider. Nasjonale felles tidspunkt er en god drahjelp, men samtidig er det viktig at ordningen er fleksibel nok. Dispensasjonsmuligheter kan til en viss grad dekke behovet for fleksibilitet. Vi ønsker en stor/større oppslutning om valgene og det er viktig at ordningen ivaretar dette, selv om det i en periode vil bety merarbeid på kirkekontoret.

Sand menighetsråd skriver: «Vi forutsetter at det blir mulig å stemme i alle sokn (at man ikke må reise langt innenfor fellesrådsområdet for å forhåndsstemme).»

MF vitenskapelig høyskole skriver:

Vi mener det er viktig at valget framstår mest mulig enhetlig og enkelt å forholde seg til for velgerne. En nasjonal standard for forhåndsstemming vil derfor være å foretrekke. Det utelukker ikke at man lokalt kan ha et mer omfattende tilbud enn det som ligger i den nasjonale standarden.

Raufoss menighetsråd skriver: «Viktig med fleksibel sentral ordning slik at tidspunkter kan tilpasses lokalt.»

Østenstad menighetsråd skriver:

Østenstad menighetsråd slutter seg til Kirkerådets anbefaling om felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming. Dette blir både mest praktisk gjennomførbart og enklest å kommunisere.

Vaksdal sokneråd skriver:

I eksempelet i alternativ 2 overvurderer man grovt mulighet for tid og kapasitet til å avvikle forhåndsvalg i små sokn. I vårt sokn med ca 11-1200 innbyggere er det realistisk å kunne åpne følgende for forhåndsvalg i løpet av valgperioden: Etter 1 gudstjeneste, ved 1 besøk på sjukeheim, 1 dag på kyrkjekontoret. Det viktige er at tid og sted vert gjort kjent. Vaksdal sokneråd støtter arbeid med å få på plass mulighet for digital forhåndsstemming.

Snertingdal menighetsråd skriver:

Menighetsrådet støtter Kirkerådets alternativ 3, der en fastsetter felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemming, men med tydelig understreking av lokale variasjoner. Lokalt bør man i størst mulig grad tilpasse forhåndsstemmingen slik at det blir sammenfallende med forhåndsstemming i kommune- og fylkestingsvalgene.

Frøyland og Orstad sokneråd skriver:

Frøyland og Orstad sokneråd ønsker at regelverket skal gi stor grad av frihet til å legge til rette for forhåndsstemming utfra lokale forhold. Vi ønsker at Kirkerådet bidrar med praktiske råd og erfaringer, slik at dette kan bidra til gode lokale ordninger. Det aller viktigste knyttet til forhåndsstemming og valgdeltakelse i tiden framover er å sørge for at det blir mulig å stemme digitalt. Dette vil være svært viktig for å opprettholde og forhåpentligvis øke valgdeltakelsen.

Noen høringsinstanser ønsker mer fleksible regler, med mål heller enn krav.

Bekkefarene menighetsråd skriver:

- Ikke fornøyd med noen alternativ
- Vi ser at alternativ 3 er enklest å kommunisere ut fra nasjonalt nivå. Det ser nok veldig annerledes ut lokalt fra. Vi reagerer på at det som vurderes enklest på nasjonalt nivå skal være avgjørende for hvordan vi som gjør jobben lokalt skal gjøre det. Tenk om det i en kirke var stor aktivitet hver torsdag, med mange folk innom i et småbysentrum, som hadde langdag på torsdag. Tenk om de ikke kunne ha åpent da, fordi ressursene ble brukt til å ha åpent onsdagen som var bestemt nasjonalt. (...)
- Vi tror at en best kan gjøre vurderingene for hvordan en kan nå velgerne lokalt lokalt.
- Et minimumskrav vil påvirke oppfatningen av hva som er tilstrekkelig, det påvirker en standard selv om det er et minimumskrav. Større fellesråd og sokn som bør ha kapasitet til mye videre åpningstider for forhåndsvalg, enn de aller minste, som reglene må ta hensyn til. I større

sokn med mye ressurser, der det nesten ikke kreves ekstra innsats for å holde valglokalene åpne i hele kontortiden, fordi det normalt er nok folk på jobb, kan likevel bli fristet av bekvemmelighetshensyn å redusere åpningstiden fordi minimums kravet er bare to timer. Da er det sikkert tilstrekkelig om de som erkjenner at de er store, har åpent i 6 timer i uken. Det er tre ganger så mye og må vel være tilstrekkelig. På den måten kan et faktisk minimumskrav virke mot sin hensikt å skape mindre tilgjengelighet i stedet for mer.

- Vi tror det er mer motiverende å høre målsettinger enn minimumskrav. Dersom alle som ønsker å avgi forhåndsstemme har fått en kvalifisert mulighet til det, er målet nådd, uten minimumskrav. Minimumskravene vil fort styre lokal ressursbruk mot minimumskravet, selv om andre måter å gjøre det ting på kan ha potensiale til å nå flere velgere. Med mer dynamiske regler kan en gjøre lokale vurderinger for hvordan en best når flest velgere.

Hamar bispedømmeråd skriver:

Noe delt syn i bispedømmerådet. Et mindretall støtter alternativ 4 alene. Flertallet ønsker en kombinasjon av alternativt 2 og 4. Bispedømmerådet utfordrer teksten i alternativ 4 med «minst ett arrangement rettet mot unge». Det er ikke naturlig å legge dette inn som et krav. Det er usikkerhet knyttet til hvem som skal ha ansvaret for et slikt arrangement, og hva slags innretning dette får.

Tysfjord og Hamarøy menighetsråd skriver:

Vi ønsker å gå for en kombinasjon mellom punkt 1 og punkt 4. Vi ønsker å beholde dagens ordning om forhåndsstemming i minst ett kirkekontor i fellesområdet i ordinær åpningstid. I tillegg ønsker vi at det skal være mulig å stemme digitalt, og at de som ikke har mulighet til dette, eller ønsker det, skal få avgi forhåndsstemme på institusjoner og på minst ett arrangement rettet mot unge.

Andre spørsmål knyttet til forhåndsstemming

Oslo bispedømmeråd skriver:

Oslo bispedømmeråd støtter alternativ 3 (...) Oslo bispedømmeråd har i flere omganger diskutert forhåndsstemming og etterlyst en helhetlig plan for forhåndsstemming. De nåværende reglene fører til at det ikke er godt nok tilrettelagt for forhåndsstemming. Muligheten til å forhåndsstemme er fortsatt for svakt utviklet i de aller fleste steder, også i Oslo bispedømme, selv om vi så en forbedring fra 2015 til 2019.

Bispedømmerådet oppfordrer derfor Kirkerådet til å utrede forslag om at det enkelte bispedømmeråd i samarbeid med fellesrådene, valgstyrene og valgrådet utarbeider en plan for felles forhåndsstemming på sentrale steder i bispedømmet. Kirkerådet må gi tilskudd til dette etter fastsatt budsjett for gjennomføring av felles forhåndsstemming.

Vardåsen menighetskriver:

Anmode at muligheten for å kunne gjennomføre forhåndsstemming i samme lokale som for kommunevalg utredes. Dette vil sikre mulighet for å avgi stemmegiving og øke oppslutning om kirkevalget.

Stamnes sokneråd skriver: «Førehandstemming bør føregå samstundes med valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre.»

Vestvågøy kirkelige fellesråd skriver:

På bakgrunn av erfaringer, er det best og enkles å ha samme åpningstid som kommunens forhåndsstemming. Da når vi mange som vil ta all forhåndsstemming i samme runden. Vi har lagt til rette for god informasjon om åpningstider for kirkevalg i rådhuset med kart på hvor de skal gå for å stemme. Vi vil ha lokal bestemmelse knyttet til lokale forhold og slik legges best mulig til rette for forhåndsstemming. Kirkerådet får bruke ressurser på å få alle til å fylle ut nøde den informasjon som står på utsendte valgkort. Kommunen legger til rette for tidligstemming før den 10.08. Dersom en skal få studenter til å stemme, så må det legges til rette for tidligstemming. De fleste studenter har reist innen 10.08 og det samme prinsippet gjelder. En sterk oppfordring til å bruke gudstjenester og andre arrangement for å forhåndsstemme er viktig. Vi har lagt til rette etter eldretreff, gudstjenester mv. Det viktigste er å ha et samarbeid med alle ansatte for å legge til rette når det er ulike aktiviteter i menighetene. Vi mener alternativ 3 vil innskrenke mer enn legge til rette for mer forhåndsstemmegiving.

(...)

I teksten står det at utgifter til valg blir dekket. Dersom alt arbeid knytta til valget utført av ansatte og frivillige, økte utgifter til annonsering, trykking av materiell, forberedelser i lokaler mv, skulle vært dekt, er ikke tilskuddet i nærheten av å dekke opp. Det er masse arbeid som blir utsatt og satt på vent fordi valgåret er så arbeidskrevende. Det er heller ikke økonomi til å tilsette noen som kan utføre det. Arbeidet krever god oversikt over kirkelig organisering og kan ikke leies inn på timer, noe annet gir ikke tilskuddet anledning til.

Asker kirkelige fellesråd skriver:

Asker kirkelige fellesråd anmoder Kirkerådet om å utrede muligheten for å kunne gjennomføre forhåndsstemming i samme lokale som for kommunevalg. Dette for å sikre tilstrekkelig mulighet for å avgi stemme og øke oppslutning om kirkevalget.

Tranby og Lierskogen menighetsråd skriver:

Det bør fremmes at forhåndsstemming til kirkevalg skjer på samme tid og sted som forhåndsstemming til kommune- og fylkestingsvalg. Dette inkluderer forhåndsstemming på kjøpesentre, institusjoner mv.

Lunner menighetsråd skriver: Det bør legges til rette økonomisk for å kunne ha forhåndsstemming på samme tidspunkter som stortings-/fylkestings-/kommunevalg. Likedan med forhåndsstemmegiving på institusjoner.

Feda menighetsråd, Fjotland sokneråd, Lyngdal menighetsråd, Lyngdal kirkelige fellesråd, Flekkefjord kirkelige fellesråd, Hægebostad kirkelige fellesråd og Kvinesdal menighet skriver:

Rutinene ved forhåndsvalget i 2019 var tungvinte og opplevdes ikke greit for flere velgere. Disse bør forenkles. Det bør også være mulig å avgi forhåndsstemmer på andre tidspunkt enn det som er annonsert, forutsatt at det er minst to valgfunksjonærer til stede.

Birkenes kirkelige fellesråd og Vegusdal sokneråd skriver: «Gjør det enklest mulig å gjennomføre, med god oppskrift på nøyaktig hva valgfunksjonærene skal gjøre når en person kommer og vil stemme.»

Bygdøy menighetsråd skriver: «Forhåndsstemmevalget bør organiseres og gjennomføres ved hjelp fra sentralt hold iom at dette blir for krevende for mange små menigheter.»

Digitale valg

Mange høringsinstanser har innspill om digitale løsninger. Digital forhåndsstemming er noe det arbeides med og dette er det flere som støtter. For eksempel skriver *Sykkylven sokneråd* at «[f]ørehandrøysting på internett vil løyse mange utfordringer ved dagens ordning.» *Skien kirkelige fellesråd* skriver: «Det støttes på det sterkeste og etablere digital forhåndsstemming»

Biri menighetsråd, Gjøvik kirkelige fellesråd, Gjøvik menighetsråd, Hunn menighetsråd og Vestre Toten kirkelige fellesråd skriver: «Vi ber kirkerådet arbeide intenst videre for å gjøre det mulig å gjennomføre forhåndsstemming også digitalt. Det vil være viktig!»

Knarvik sokneråd skriver: «Digital førehandrøysting hadde vore flott!» *Askvoll sokneråd, Bekkefaret menighetsråd, Elverum kirkelige fellesråd, Jevnaker menighetsråd, Lødingen menighetsråd, Nittedal kirkelige fellesråd, Snertingdal menighetsråd, Tonsen menighetsråd, Tysfjord og Hamarøy menighetsråd og Tønsberg kirkelige fellesråd* er også positive.

Eidsberg felles menighetsråd og Indre Østfold kirkelige fellesråd er opptatt av at digital forhåndsstemming løser noe av utfordringen med åpningstider i forhåndsstemmeperioden.

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke er svært positive til de skritt som nå tas for å legge til rette for digital forhåndsstemming. Vi tror at en forståelig, trygg og sikker ordning for digital forhåndsstemming vil kunne bidra til en betydelig økning i andelen kirkevelgere som forhåndsstemmer, og derigjennom også øke den totale valgdeltakelsen. Dette vil i sin tur styrke muligheten for at alle medlemmer gis reell medbestemmelse over hvem som styrer i menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Larvik menighetsråd:

Digitalt valg er et interessant alternativ som et tillegg til ordinær stemmegivning. Det kan neppe oppfylle strenge krav til hemmelig valg, men det er ikke sikkert det er samme behov for å vektlegge dette i kirkevalget som i politiske valg. Fordelene er sannsynligvis større enn ulempene.

Lunner menighetsråd skriver

Digital forhånds stemming ville vært til stor hjelp. Ordningen med flere konvolutter ved forhåndsstemming bør forenkles og gjøres på samme måte som ved andre offentlige valg. Her blir valgkortet brukt. I tillegg bør også manntallene være digitale.

Tonsen menighetsråd skriver:

Bruk av sperregrense er for komplisert ved dagens gjennomføring av valg. Vi ønsker i utgangspunktet at valget kan gjennomføres digitalt, og at riktig opptelling og resultat kvalitetssikres.

Flere er opptatt av hvordan digital forhåndsstemming skal fungere i praksis. *Birkenes kirkelige fellesråd og Vegusdal Sokneråd* skriver: «Antar digital forhåndsstemming kan brukes med veiledning også i forhåndsstemmelokaler, så lenge velger har BankID.»

Noen høringsinstanser er mer skeptiske. For eksempel skriver *Stord sokneråd*

Stor sokneråd vil likevel signalisera ein viss skepsis til å starta digital røystegjeving i kyrkjevalet før dette er etablert som ordning i stortings- og lokalval.

Vestvågøy kirkelige fellesråd skriver:

Det er tildels skepsis til elektronisk stemmegivning generelt. Utfordringen er å få til valg som ikke påvirkes av andre enn den som stemmer. Frie og hemmelig valg vektlegges også ved kirkevalg ved at to skal være til stede. Hva som skjer når noen skal hjelpe til for å komme inn, eller en setter seg ned og påvirker en gruppe til å stemme samtidig. Det er all grunn til å vente til det eventuelt gjøres erfaringer i andre valg

Frogner menighetsråd og Bygdøy Menighetsråd skriver:

Det er mye papir og manuelle operasjoner ved valg av både bispedømmeråd og enda mer ved valg til menighetsråd. Det vil være en stor fordel å få digitaliserte løsninger ved valg, slik det er ved kommunevalget. De løsningene som finnes i dag er ressurskrevende. Digitale løsninger knyttet til medlemsregister og stemmerett ville lette gjennomføringen av valgene og minimere risikoen for feil ved opptellingen.

Kolbotn menighetsråd skriver:

Generell kommentar til gjennomføring av forhåndsstemming og valgadministrasjon: Digitale løsninger bør etableres for kommende valg, som et minimum må det være on-line manntall i alle stemmelokaler. Dessuten bør

det meste av rutiner og organisering tilstrebes å være i likhet med det kommunale valget, slik at unødig frustrasjon kan reduseres.

Spjelkavik sokneråd skriver:

Spjelkavik sokneråd mener det er SVÆRT VIKTIG å få på plass muligheten for digital forhåndsstemming. Videre vil soknerådet også spille inn noe som ikke et spørsmål i denne høringen, men svært viktig: Det må være krav til kirkevalget i 2023 at manntallet - både under forhåndsvalget og på valgdagen, har manntallet elektronisk. Tiden for ark i permer er forbi!

Kirkerådets kommentarer

Det er ikke planlagt digitale valg på valgdagen eller digitale manntall i denne omgangen. Det er et omfattende prosjekt å få til digital forhåndsstemming, og derfor må prosjektet avgrenses. Digitale manntall på valgdagen ville øke risikoen og kompleksiteten i prosjektet til et nivå som ikke vil være håndterbart. For å kunne ha digital avkryssing i manntall på valgdagen måtte man lage et svært driftssikkert system som tåler stor pågang på valgdagen og som alle valgfunksjonærer lokalt måtte ha sikker pålogging til. Det ville også kreve tilgang til datamaskiner og internett i alle valglokale, og ville derfor være en betydelig kostnad for kirken lokalt. Arbeidet fram mot kirkevalget i 2023 vil derfor avgrenses til et system for digital forhåndsstemming.

Andre tema knyttet til kirkevalg og demokrati

Dette er tilbakemeldinger på tema som ligger utenfor rammene av denne saken. Noe av dette blir tatt med videre i arbeid med ny kirkelig organisering.

KA skriver:

Vi vil samtidig utfordre Kirkerådet til en bredere tilnærming for å styrke legitimiteten til kirkedemokratiet. Vi mener det er behov for økt oppmerksomhet når det gjelder demokratisk kultur i kirken og rammebetingelser for de som er valgt inn i styringsorganer. Det er også behov for å vurdere sammensetning av bispedømmerådene og Kirkemøtet.

Karl Øyvind Jordell skriver:

Det foreligger nå en innstilling fra en komite som har sett på detaljer ved kirkevalget. Ett av temaene er av en slik art at jeg vil berøre det her, fordi det kan ha med valgdeltagelse å gjøre.

For å sikre en rimelig valgdeltagelse, tror jeg det er viktig at velgerne føler de blir tatt på alvor, og har reell og lik innflytelse.

Fremdeles finnes den skjevhet i valgordningen at velgere i små bispedømmer har omtrent dobbelt så stor innflytelse som velgere i store bispedømmer, fordi alle bispedømmer har sju lege representanter i Kirkemøtet. Dette vil det vel blitt gjort noe med, men komiteen som nå har avgitt innstilling, fremmer ikke noen klar anbefaling. Jeg vil mene at det av hensyn til velgerne, deres interesse for valget, og dermed valgdeltagelsen, må tilstrebes størst mulig proporsjonalitet. Vi må regne med at biskopen skal møte fra alle bispedømmer; det representerer i seg selv en fordel for de små bispedømmene.

De lege representantene bør fordeles mest mulig proporsjonalt med antall kirkemedlemmer i bispedømmene.

Skal man forfølge denne linjen, bør representasjon fra prester og ansatte ikke skje ved at deres representanter i bispedømmerådene også er medlemmer av Kirkemøtet. Disse gruppene kan evt velge representanter direkte til Kirkemøtet.

Åpen folkekirke skriver:

Åpen folkekirke mener det er behov for å styrke identiteten til de folkevalgte organer på alle nivåer i Den norske kirke. I samhandlingen mellom råd, tilsynstjenesten og administrasjonene ser vi et økende behov for mer ressurser til de folkevalgte.

Åpen folkekirke mener at leder av Kirkerådet skal honoreres som fulltidsverv. Det må også vurderes økt honorering til leder av Mellomkirkelig råd, leder av Samisk kirkeråd og bispedømmerådsledere. Vi mener det er behov for at det utarbeides felles instruks for bispedømmerådsledere som tydeliggjør rollen som folkevalgt leder i bispedømmet. Opplæring i folkevalgtrollen må dessuten systematiseres bedre. Slik vil vi få en kirke der de folkevalgte får mulighet til å være synlige kirkeledere og følge opp de forpliktelser de har tatt på seg gjennom sine verv. Det vil styrke demokratiets plass i kirken.